

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรีซึ่งนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล
  - 1.1 ประวัติความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - 1.2 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - 1.3 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. ความพร้อม
  - 2.1 ความหมายของความพร้อม
  - 2.2 องค์ประกอบของความพร้อม
  - 2.3 การวัดความพร้อม
3. การจัดการศึกษา
  - 3.1 ความหมายของการจัดการศึกษา
  - 3.2 หลักการจัดการศึกษา
  - 3.3 ความจำเป็นในการจัดการศึกษา
  - 3.4 เป้าหมายของการจัดการศึกษา
  - 3.5 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
  - 3.6 รูปแบบการจัดการศึกษา
  - 3.7 การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - 3.8 โครงสร้างในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - 3.9 แนวคิดเรื่องความพร้อมในการจัดการศึกษา
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษา
  - 4.1 ความหมายของความคิดเห็น
  - 4.2 ด้านสภาพแวดล้อม
  - 4.3 ด้านบุคลากร
  - 4.4 ด้านรูปแบบวิธีการสอน
  - 4.5 ด้านหลักสูตร
  - 4.6 ด้านงบประมาณ
  - 4.7 ด้านสื่อการสอน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

องค์การบริหารส่วนตำบล

1. ประวัติความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ท่าจัด คะโยธา (2549, หน้า 20) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลคือหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ซึ่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537เป็นกฎหมายที่ใช้ในการบริหารงาน แทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสภาตำบล ทั่วประเทศแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบดังนี้ 1) รูปแบบสภาตำบลได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคลอันได้แก่สภาตำบลที่มีรายได้ต่ำกว่า 150,000 บาทและ 2) รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลตั้งขึ้นจาก สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540ในประเด็นต่าง ๆ ทั้งเรื่องโครงสร้างที่มาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งปัจจุบันนั้นก็ได้มีการแก้ไขปรับปรุง พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 15-16) กล่าวถึงองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุดและอยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด จุดมุ่งหมายในการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล คือการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนมากที่สุด และการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีหน้าที่พัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมโดยแบ่งโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและส่วนสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล จากพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ. 2537 ได้กำหนดรายได้ ไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน สามปีเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วยซึ่งข้อมูลวันที่ 15 สิงหาคม 2551

ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2551, สิงหาคม 25) องค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ มี 6,157 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลพบุรี มี 108 แห่ง

2. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ชนะบัติ สังขะวินิจ (2547, หน้า 64-65) กล่าวว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมี อำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัติ สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ.2542 กำหนดไว้ในมาตรา67ดังต่อไปนี้) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก2) รักษาความ สะอาดของถนนทางน้ำทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล3) ป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย5) ส่งเสริมการศึกษาศาสนาและ วัฒนธรรม6) ส่งเสริมพัฒนาสตรีเด็กเยาวชนผู้สูงอายุและผู้พิการ7) ค้ำจุนดูแลและบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม8) บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และ วัฒนธรรมอันดี ของท้องถิ่นและ9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรร งบประมาณ หรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร อีกทั้งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและ ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ.2542 ยังได้กำหนดอำนาจและ หน้าที่ ในการจัดระบบบริการสาธารณะในเขตท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา16 ให้เทศบาลเมือง พัทธยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อ ประโยชน์ในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ 1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตนเอง2) การจัดให้มีและ บำรุงรักษาทางบกทางน้ำและทางระบายน้ำ3) การจัดให้มีและควบคุมตลาดท่าเทียบเรือท่าข้าม และที่จอด4) การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่นๆ 5) การสาธารณสุข6) การส่งเสริมการ ฝึกและประกอบอาชีพ7) การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว9) การจัดการศึกษา 10) การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กสตรีคนชราและ ผู้ด้อยโอกาส11) การบำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ ท้องถิ่น12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย 13) การจัดให้มี และบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ14) การส่งเสริมกีฬา15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการ พัฒนาท้องถิ่น17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง18) การ กำจัดมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย19) การสาธารณสุขการอนามัยครอบครัวและการ รักษาพยาบาล20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์ 22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์23) การรักษาความปลอดภัยความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรงมหรสพและสาธารณะอื่นๆ 24) การจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ จากป่าไม้ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม25) การผังเมือง26) การขนส่งและการ วิศวกรรมจราจร27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ28) การควบคุมอาหาร29) การป้องกันและการ บรรเทาสาธารณภัย30) การรักษาความสงบเรียบร้อยการส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและ

รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและ31) กิจกรรมอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชน ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ส่วนอำนาจและหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา46 และมาตรา59 แห่งพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ.2537แก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ. 2542 มาตรา46ว่าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล2) พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบลร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม3) ควบคุมการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการบริหาร ให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนพัฒนาตำบลและกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของทางราชการและมาตรา59 คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ดังนี้1) บริหารกิจการองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล2) จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล3) รายงานการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละ 2ครั้งและ4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

ดวงมณี เลาวกุล (2549, หน้า 50 - 51) ได้กล่าวถึงภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญถึงการสะท้อนระดับการกระจายอำนาจและความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในรัฐหนึ่งๆ ในความเป็นสถาบันทางการเมืองความเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการกำหนดโครงสร้างภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 3 แนวคิดดังนี้

1. ภารกิจตามบทบัญญัติในกฎหมาย หลักการที่กำหนดภารกิจที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบนี้หมายถึง ภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้จะมีขอบข่ายเพียงใดและครอบคลุมในกิจกรรมอะไรบ้างนั้นจะถูกกำหนดโดยกฎหมายที่มีอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำในภารกิจนั้นๆ หรือยอมแสดงให้เห็นว่าภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถทำได้นั้นจะต้องมีกฎหมายรองรับหรือระบุไว้ว่าเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการ หรือจัดทำภารกิจบางด้านที่กฎหมายมิได้ระบุไว้ก็จะถือว่าเป็นการกระทำที่ละเมิด ขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของตนเองที่สามารถกระทำได้หรือเป็นการใช้อำนาจที่เกินกว่ากฎหมายกำหนดไว้ หากมองประเด็นหากพิจารณาประเด็นเรื่องภารกิจหน้าที่ เพียงอย่างเดียว ในรัฐก็ถือหลักการจัดการในภารกิจหน้าที่ ตามบทบัญญัติในกฎหมายจึงอาจมองให้เห็นว่าความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเองจะมีอยู่ค่อนข้างจำกัดเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำภารกิจเฉพาะที่กฎหมายระบุไว้เท่านั้น

2. การกิจหน้าที่ตามหลักความสามารถทั่วไป ภายใต้ระบบการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดภาระหน้าที่ตามหลักความสามารถทั่วไปหมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำภารกิจหน้าที่ได้อย่างกว้างขวางครบเท่าที่ ไม่มีการกระทำที่ละเมิดกฎหมายหรือกระทบต่ออำนาจของสถาบันการปกครองอื่นๆ ก็คือถือหลักการความต้องการและความจำเป็นของชุมชนเป็นหลัก หากชุมชนท้องถิ่นเกิดข้อเรียกร้องอะไรก็ตามองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ก็สามารถดำเนินกิจกรรมนั้นๆ เพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของชุมชนได้ ดังนั้นในทางกฎหมายจึงไม่ปรากฏว่ามีการระบุภารกิจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็นรายการกิจกรรม แต่จะให้อิสระแก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจกรรมอะไรก็ได้เพื่อตอบสนองความต้องการภายในชุมชนของตนเอง การจัดการกิจตามหลักความสามารถทั่วไปจึงวางน้ำหนักไปที่ความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ที่จะต้องบริหารจัดการ มิใช่ตามภารกิจ หรือเป็นการบริหาร สาธารณะที่จะต้องจัดทำ ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมิได้มีการกิจหน้าที่เฉพาะการบริหารจัดการ ตามภารกิจสาธารณะที่ตนเองจัดทำอยู่ในปัจจุบัน เท่านั้นยังหมายรวมถึงการจัดทำบริการ สาธารณะที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ตามความจำเป็นและความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นด้วย

3. การกิจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยทั่วไปแล้ว หลักการที่กำหนดภารกิจหน้าที่สำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีสองระบบใหญ่ๆ ดังที่กล่าวไปแล้วอย่างไรก็ดียังปรากฏหลักการจัดการกิจในอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งมักปรากฏซ่อนอยู่ภายในเช่น ภาระหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งหมายถึงหลักการจัดทำภารกิจสำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถือภารกิจหน้าที่ในกลุ่มนี้ เป็นภารกิจของรัฐ ซึ่งรัฐจะต้องจัดให้มีขึ้น หากแต่รัฐได้มอบหมายให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการแทน ภารกิจกลุ่มนี้ มักได้แก่ภารกิจหน้าที่ที่เป็นความจำเป็นพื้นฐานของรัฐจึงได้ มอบหมาย หรือมอบอำนาจ หน้าที่ดังกล่าวไปให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทน ในทางปฏิบัติ จึงถือว่าภารกิจกลุ่มนี้ ถือว่าเป็นภารกิจหน้าที่ที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องทำ และการจัดทำนั้นจะต้องเป็นไปตามแนวทาง และวิธีปฏิบัติ ที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องทำและนั่นต้องเป็นไปตามแนวทางและวิธีปฏิบัติ ที่รัฐได้กำหนดไว้แล้ว ตัวอย่างภารกิจด้านนี้ ได้แก่ การจัดการศึกษา

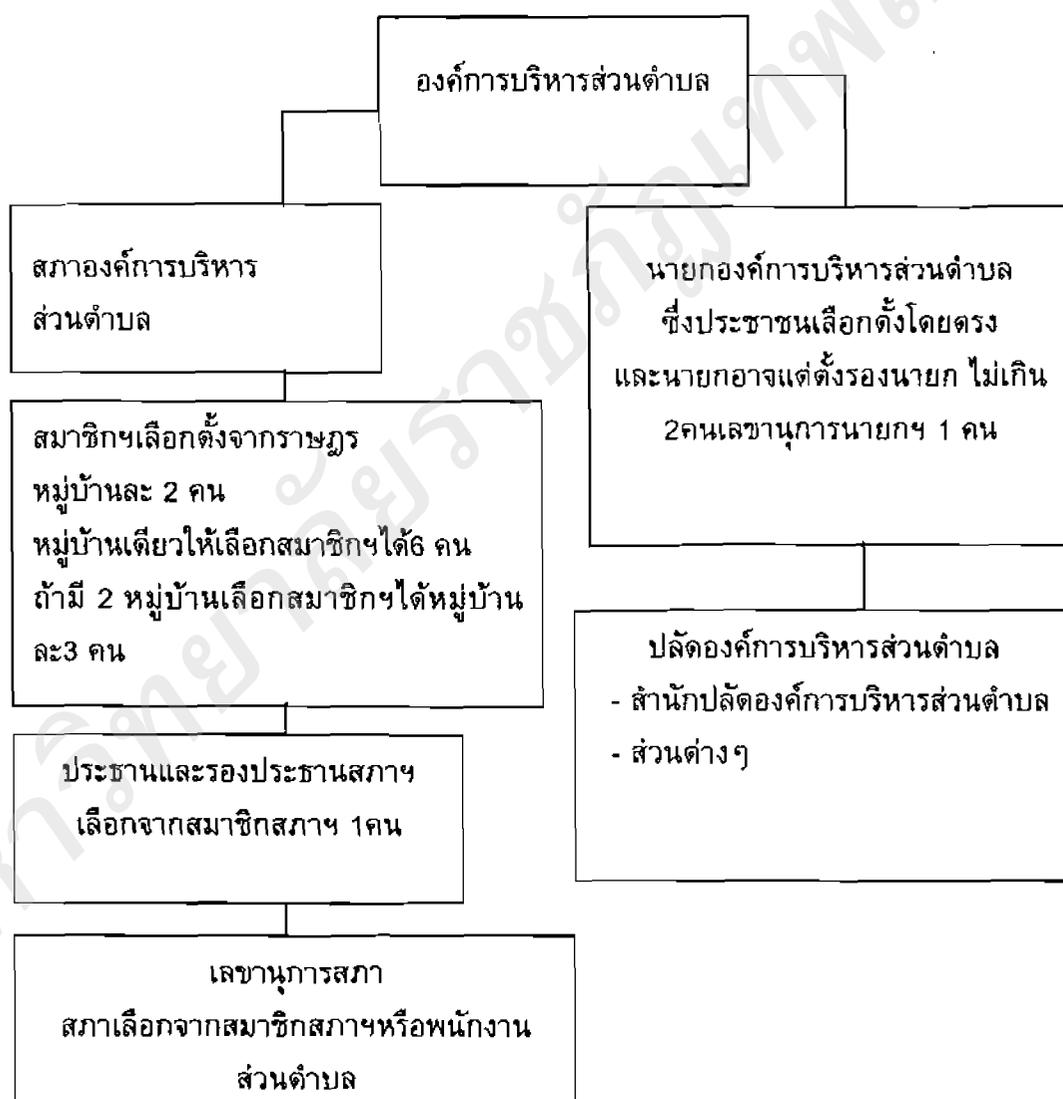
ดำรงค์ วัฒนา, และคนอื่นๆ (2551, หน้า 18-19) กล่าวว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ศักยภาพและขีดความสามารถบุคลากรมาตรฐานทางจริยธรรมและศีลธรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการให้บริการสาธารณะในท้องถิ่นตามหลักบริหารจัดการที่ดีได้แก่หลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักของความร่วมมือร่วมหลักของความรับผิดชอบและหลักของความคุ้มค่าการกระจายอำนาจและการพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่ระบบการบริหารจัดการที่ดีซึ่งควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีการจัดแบ่งภารกิจที่ชัดเจนระหว่างราชการส่วนกลางราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่นและระหว่างท้องถิ่นด้วยกันเองโดยทั้งสามส่วนจะต้องมีความสัมพันธ์ที่เหมาะสมสนับสนุนซึ่งกันและกัน
2. ท้องถิ่นควรมีฐานภาษีที่พอเพียงหรือมีเงินโอนที่พอเพียงหรือสามารถใช้ประโยชน์จากระบบภาษีที่มีอยู่เพื่อเป็นการรับประกันขีดความสามารถด้านการเงินของท้องถิ่นและขณะเดียวกันระบบเงินโอนหรือเงินอุดหนุนควรช่วยแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันระหว่างท้องถิ่นหรือระหว่างภาคต่างๆ
3. ระบบการเงินการบริหารของท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ (autonomous) โดยมีการกำหนดแหล่งรายได้หรือเงินโอน/เงินอุดหนุนที่แน่นอนและคาดการณ์ได้ท้องถิ่นมีอำนาจเต็มที่ในการใช้จ่ายของท้องถิ่นและท้องถิ่นมีการบริหารงานที่ยืดหยุ่น
4. ท้องถิ่นมีระบบการรับประกันความรับผิดชอบต่อสาธารณะ (public accountability) ในรูปของการกำหนดความโปร่งใสและมาตรฐานด้านศีลธรรมรวมทั้งความรับผิดชอบต่อสาธารณะและผู้ให้บริการ
5. ท้องถิ่นควรมีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาและบริการที่มีผลต่อคนจนและผู้ด้อยโอกาส
6. ท้องถิ่นมีการพัฒนาขีดความสามารถในเชิงสถาบันโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานการพัฒนาทักษะและความชำนาญการการสร้างความมุ่งมั่นแก่บุคลากรการต่อต้านการคอร์รัปชันและการใช้เทคนิคการบริหารจัดการสมัยใหม่ส่วนทรัพยากรที่ถ่ายโอนให้ท้องถิ่นแล้วสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งคือความสามารถความซื่อสัตย์สุจริตและความมีวิสัยทัศน์ของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น
7. ท้องถิ่นสามารถผสมผสานการมีส่วนร่วมของผู้ให้บริการในกระบวนการวางแผนกลไกการกำหนดราคาและการจัดบริการ
8. ท้องถิ่นมีการกำหนดมาตรฐานการบริการที่มีประสิทธิภาพและยุติธรรมเช่นความชัดเจนในหลักการให้บริการว่าคุณภาพและระดับการให้บริการของท้องถิ่นทุกแห่งต้องเหมือนกันทั่วทั้งประเทศ
9. ท้องถิ่นสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันในการจัดบริการโดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการประมูลการบริหารสัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ
10. ท้องถิ่นมีการพัฒนาระบบการจัดทำงบประมาณ ระบบบัญชีการตรวจสอบการประเมินก่อนดำเนินโครงการการติดตามและประเมินผลการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่และเครื่องมือในกระบวนการสรรหาและพัฒนาบุคลากร
11. ท้องถิ่นมีกลไกและระบบการตรวจสอบโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชนสื่อมวลชนประชาชนเครือข่ายประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการถ่วงดุล (check & balance)

สรุป ภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประกอบด้วย 1) ภารกิจตาม บทบัญญัติของกฎหมายกำหนด 2) ภารกิจตามหลักของความสามารถในกรอบของกฎหมาย และ 3) ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

3. โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

สมยศ มีศิลป์(2548, หน้า 74-75) กล่าวถึง โครงสร้างขององค์การบริหารส่วน ตำบลประกอบด้วย 2 ส่วน คือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วน ตำบลดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

ณัฐติฐ อิศระเสนีย์(2549, หน้า 27-28) กล่าวว่า โครงสร้างสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา72 ที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีพนักงานส่วนตำบลและอาจแบ่งการบริหารงานออกเป็น 1) สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและ 2) ส่วนต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ตั้งขึ้นซึ่งในส่วนของส่วนต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้นนั้น ให้คำนึงถึงภาระหน้าที่และกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยอย่างน้อยควรมีโครงสร้างทางการบริหาร ดังนี้

สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปงานธุรการงานพิมพ์ตีตลงงานสวัสดิการงานการประชุมงานเกี่ยวกับการตรวจข้อบังคับตำบลงานนิติกรงานการพาณิชย์งานรัฐพิธีงานประชาสัมพันธ์งานจัดทำแผนพัฒนาตำบล งานจัดทำข้อบังคับงบประมาณประจำปีงานขออนุมัติตามข้อบังคับงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ส่วนการคลัง ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงินการเบิกจ่ายเงินการฝากเงินการเก็บรักษาเงินการตรวจเงินการหักภาษีเงินได้และการนำส่งภาษีงานเกี่ยวกับ การตัดโอนเงินเดือนรายงานคงเหลือประจำวันงานขออนุมัติเบิกตัดปีและขอขยายเวลาเบิกจ่ายงานการจัดทำงบแสดงฐานะทางการเงิน งบทรัพย์สินหนี้สินงบโครงการเงินสะสมงานการจัดทำบัญชีทุกประเภทงานทะเบียนคุมเงินรายได้รายจ่ายงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ส่วนโยธาทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสำรวจออกแบบเขียนแบบถนนอาคารสะพานแหล่งน้ำ เป็นต้นงานการประมาณการค่าใช้จ่ายตามโครงการงานควบคุมอาคารงานการก่อสร้างและซ่อมบำรุงทางอาคารสะพานแหล่งน้ำงานควบคุมการก่อสร้างงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ส่วนสาธารณสุขในกรณีที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลชั้นหนึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนด้านดำเนินการประมาณค่าใช้จ่ายโครงการการควบคุมป้องกันโรคการสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมการให้คำแนะนำการตรวจข้อบังคับตำบลทางสาธารณสุขการบริหารกฎหมายที่เกี่ยวกับสาธารณสุขงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ความพร้อม

1. ความหมายของความพร้อม

เบญจมาศ วัชโรภาส (2545, หน้า 9) ให้ความหมายของความพร้อมว่าความพร้อมนั้นหมายถึงความเจริญงอกงามของการพัฒนาอย่างสูงสุดของบุคคลทั้งกาย สมอง อารมณฺ์และสังคม จนถึงระดับที่จะเรียนรู้ได้แบ่งองค์ประกอบของความพร้อมออกเป็น 4 กลุ่มคือ 1) ทางร่างกายได้แก่ การบรรลุวุฒิภาวะทางด้านร่างกายทั่วไป 2) ทางสติปัญญา ได้แก่อความพร้อมทางด้านสติปัญญาโดยทั่วไปความสามารถในการรับรู้และความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล 3) ทางอารมณ์ แรงจูงใจและบุคลิกภาพหมายถึงความมั่นคงทางด้านอารมณ์ และความต้องการที่จะเรียนรู้และ 4) ทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

ผดุงศักดิ์ อุบายลับ (2545, หน้า 6) กล่าวว่าความพร้อมนั้นหมายถึง สภาพของบุคคลที่มีความกระตือรือร้น มีความถนัด มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลอันเป็นผลจากการเตรียมตัวทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ

จันทร์เพ็ญ สวัสดิวงศ์ (2546, หน้า 33) ได้สรุปความหมายของความพร้อมว่า ความพร้อมของบุคคลคือกระบวนการความเจริญเติบโตของร่างกาย ถึงขีดความสามารถและความสามารถในการทำงานของบุคคล ที่จะทำงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้บรรลุผลสำเร็จ

ธีระพล สายสุข (2547, หน้า 10) กล่าวว่าความพร้อมคือสภาพความพร้อมหรือความสามารถของบุคคลหรือหน่วยงานที่จะพร้อมหรือตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งจะสามารถทำกิจกรรมได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

เรืองเดช จันทร์สุเทพ (2548, หน้า 11) ให้ความหมายของความพร้อมว่าความพร้อมหมายถึง สภาพของบุคคลที่ได้รับพฤติกรรมมา และสามารถกระทำในพฤติกรรมให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้

สุภกิจ จันตา (2548, หน้า 16) กล่าวว่าความพร้อมหมายถึงการที่บุคคลจะทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งด้วยความพอใจเต็มใจด้วยความกระตือรือร้นโดยความพร้อมนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมของร่างกายและจิตใจให้ดำเนินกิจกรรมนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี อย่างมีประสิทธิภาพหรือ สำเร็จตามความมุ่งหวัง

สุชาติ วงษ์แก้ว (2548, หน้า 33-34) ได้ให้ความหมายความพร้อม (readiness) ความพร้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้บุคคล หรือองค์กรสามารถที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆ ได้ โดยความพร้อมเป็นสภาพที่บุคคล หรือองค์กรมีความพร้อม มีความสามารถที่จะเรียนรู้ และมีภาวะสมบูรณ์ที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วสันต์ สมักรรัฐกิจ (2549, หน้า 7) กล่าวว่าความพร้อมหมายถึง สภาพของบุคคลที่พร้อม หรือมีความกระตือรือร้น มีความถนัด มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ อันเป็นผลจากการเตรียมตัวของร่างกายและจิตใจ

อุดมชัย ทองสังข์ (2550, หน้า 11) กล่าวว่า ความพร้อมหมายถึง สภาพการเตรียมพร้อมในการ ที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สามารถลุล่วงและสำเร็จ ภารกิจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป ความพร้อมหมายถึง สภาพที่พร้อมที่จะดำเนินการหรือทำกิจกรรมของบุคคล หรือองค์กรที่จะทำงานหรือกิจกรรมใดๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ไปได้และเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพที่สูงสุดของการดำเนินกิจกรรมนั้น

2. องค์ประกอบของความพร้อม

ผดุงศักดิ์ อุบายลับ (2545, หน้า 7) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความพร้อมในการบริหารประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ทางด้านกายภาพ ความรู้ ทักษะคติ สิ่งแวดล้อม และการตัดสินใจ

ธีระพล สายสุข (2547, หน้า 12) กล่าวว่าองค์ประกอบของความพร้อมประกอบด้วย ความพร้อมทางด้านร่างกาย ที่มีการพัฒนาไปตามธรรมชาติมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง ความพร้อมทางด้านสติปัญญาเฉลียวฉลาดรู้จักแก้ปัญหา ความพร้อมทางด้านอารมณ์ และสังคม รู้จักควบคุมอารมณ์ทำงานเป็นหมู่คณะและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสามารถพัฒนาขึ้นและถดถอยลงได้

สุพร พงศ์วิฑูรย์ (2547, หน้า 34) กล่าวว่าองค์ประกอบของความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การที่ดีมีความมุ่งหมายเพื่อการให้บริการ (service organization) โดยไม่มุ่งหวังประโยชน์หรือผลกำไรจากสมาชิกในองค์การ ผลผลิตขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา คือ เด็กนักเรียนที่เรียนจบออกมาเป็นคนดี มีความรู้ตามจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่ประสิทธิผล ขององค์กร ขึ้นอยู่กับ 1) บุคลากร ได้แก่ข้าราชการที่มีจำนวนมากเพียงพอ มีวุฒิทางการศึกษา ที่เหมาะสมหรือไม่ 2) เงินหรืองบประมาณที่จัดสรรเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา 3) วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งอาคารสถานที่ การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการดำเนินงานและ 4) การจัดการ หรือการบริหารเป็นการประสมประสานทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

กำจัด คะโยธา (2549, หน้า 19) ได้สรุปองค์ประกอบความพร้อมในแง่ของทรัพยากรและในแง่ของการวิเคราะห์เชิงระบบในแง่ของทรัพยากรได้แก่ คน งบประมาณ ทรัพยากร และการบริหารจัดการ ส่วนในแง่ของการวิเคราะห์เชิงระบบได้แก่สิ่งที่นำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (product)

อุดมชัย ทองสังข์ (2550, หน้า 12) กล่าวว่าองค์ประกอบของความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับ บุคลากร งบประมาณ วัสดุหรืออุปกรณ์ และการจัดการ

เฮอร์เชย์, และบลันชาร์ด (Hersey, & Blanchard, 1993, pp. 189-190) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของความพร้อมตามทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (situational leadership theory) ไว้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญของความพร้อมมี 2 ประการคือความสามารถ (ability) และความเต็มใจ (willingness) ที่จะกำหนดพฤติกรรมของตนเองในอันที่จะทำงาน เฉพาะอย่างให้ประสบผลสำเร็จตามความสามารถ (ability) หรือความพร้อมในด้านการทำงาน (job readiness) คือความสามารถทำงานหรือกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จ โดยอาศัย 1) ความรู้ (knowledge) เป็นความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรรู้วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษารู้อัตวิद्याการศึกษา 2) ความเข้าใจ (understanding) เป็นความเข้าใจหน้าที่ ความรับผิดชอบและวิธีปฏิบัติงานรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดสรรด้านงบประมาณ 3) ทักษะ (skill) เป็นทักษะการปฏิบัติงานการตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการ การวางแผนปฏิบัติงานการเลือกวิธีการทำงานให้ประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพและ 4) ประสบการณ์ (experience) เป็น

ประสบการณ์ในการวางแผนการจัดองค์การตัดสินใจการติดต่อสื่อสารการแจ้งข่าวสารข้อมูล รวมถึงการทำความเข้าใจอันเป็นพื้นฐานของการทำให้พฤติกรรมของกลุ่มรวมกันเป็นหนึ่งเดียว

สรุป องค์ประกอบของความพร้อมประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ 1) ความพร้อมในด้านความรู้ ความสามารถเช่น ทักษะ ความเข้าใจ ความรู้ ประสบการณ์หรือหลักสูตร 2) ความพร้อมทางด้านทรัพยากร เช่นงบประมาณ อุปกรณ์ บุคคล และทรัพยากรการบริหารอื่นๆ และ 3) ความพร้อมทางด้านจิตใจ เต็มใจ มุ่งหวังให้งานประสบผลสำเร็จ

3. การวัดความพร้อม

ครรชิต มาลัยวงศ์, และคนอื่นๆ (2544, หน้า 17) กล่าวว่า การพิจารณาสภาพความพร้อมของโรงเรียนด้านการพัฒนาครูและบุคลากรและโรงเรียนควรพิจารณาในประเด็นปัญหานี้ 1) การพัฒนาครู ซึ่งจำเป็นทั้งการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ 2) ปัญหาพื้นฐาน เช่น อาคาร สถานที่ สาธารณูปโภค และเทคโนโลยี

สมหวัง วิทยาปัญญาพันธ์(2552, สิงหาคม 15) กล่าวว่า การวัดความพร้อม มี 3 ด้านดังนี้ 1) ความพร้อมของคนที่บังกลุ่มงานกลยุทธ์ ต้องการทักษะด้านไหนดูจากของจริงและวัดช่องว่าง (Gap) อาจวัดเป็นเปอร์เซ็นต์ จากคะแนนที่ประเมินจากรายการตรวจสอบ เช่นด้านการบริหารด้านบริการลูกค้า ด้านนวัตกรรม การใช้อุปกรณ์ฐานข้อมูล ขวัญกำลังใจ 2) ความพร้อมของฐานข้อมูลโดยดูจากเครื่องมืออุปกรณ์การสื่อสาร (Hardware) ความพร้อมของระบบฐานข้อมูล โครงข่ายเชื่อมต่อ และ 3) ความพร้อมขององค์กรดูจากการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ ดูภาวะผู้นำ ดูทีมงาน ดูความสอดคล้องต้องกัน ระบบการแข่งขัน แลกเปลี่ยนความรู้ ระบบการวัดภูมิปัญญาองค์กร

บวร เทศารินทร์(2552, สิงหาคม 15) กล่าวว่าหลักการที่สำคัญในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการวัดความพร้อมจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนดคือการจัดการศึกษาที่ทั่วถึงและมีคุณภาพการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาการพัฒนาวิชาชีพครูการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดการศึกษาทางเลือกของประชาชนในการรับการศึกษา

สรุป การวัดความพร้อม คือการพิจารณาในประเด็นความพร้อมที่เหมาะสมซึ่งกำหนดขึ้นมาใช้ในการวัดสภาวะที่พร้อมที่จะดำเนินการหรือทำกิจกรรมของบุคคล หรือองค์กรที่จะทำงานหรือกิจกรรมใดๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ไปได้และเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลที่สูงสุดของการดำเนินกิจกรรมนั้น

การจัดการศึกษา

1. ความหมายของการจัดการศึกษา

1.1 ความหมายของการจัดการ

ซูซีพ เยาวพัฒน์ (2540, หน้า 13) ให้ความหมายการจัดการ คือ งานซึ่งเกิดขึ้นจากคนกลุ่มหนึ่งเพื่อให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มนี้ทำงานตามวิถีทางซึ่งได้วางรูปไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

บรรยงค์ โตจินดา (2541, หน้า 23) ให้ความหมายการจัดการ คือ กระบวนการที่ผู้จัดการสร้างสรรค์ อำนาจการรักษาทรัพยากรและปฏิบัติการตามความมุ่งหมายขององค์การ โดยการประสานงาน และแสวงหาความร่วมมือในการทำงานจากบรรดาบุคลากรขององค์การ

ลาวรรณ เหมพิจิตร (2549, หน้า 9) ให้ความหมายการจัดการ คือการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผลโดยอาศัยคนอื่น

กล่าวโดยสรุปการจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล

1.2 ความหมายของการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ระบุว่า การศึกษาหมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงและความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542, หน้า25) กล่าวว่าการศึกษาหมายถึง การอบรม บ่มนิสัยการกล่อมเกลாதงสังคม การเตรียมตัวให้บุคคลมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคตเป้าหมายของการศึกษาดังกล่าวนี้มีไว้เพียงเพื่อประโยชน์ของคนแต่ละคนเท่านั้นแต่ต้องมุ่งไปสู่สังคมในภาพรวมคือการนำไปสู่สังคมที่เข้มแข็ง มีเอกภาพอันเนื่องมาจากสมาชิกของสังคมมีคุณภาพและร่วมสร้างประโยชน์ให้กับสังคมที่ตนอาศัยอยู่

ปรัชญา เวสารัชช (2551, มีนาคม 28) กล่าวว่าการศึกษาหมายถึง กระบวนการทางสังคมที่นำบุคคลเข้าสู่การดำรงชีวิตในสังคม หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าเป็น กระบวนการอบรมบ่มนิสัยให้มนุษย์สามารถประพฤติปฏิบัติตนและประกอบอาชีพการงานร่วมกับมนุษย์อื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม

กู๊ด (Good, 1973, p.145) กล่าวว่าการศึกษาหมายถึง ผลรวมของ กระบวนการทั้งหมด ที่บุคคลนำมาพัฒนาความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมต่างที่มีคุณค่าเป็นที่พึงปรารถนา ในสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่

กล่าวโดยสรุปว่า การศึกษาหมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ให้เป็นไปในแนวทางที่ปรารถนา โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่มีคุณค่าสูงสุดไว้

1.3 ความหมายของการจัดการศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช (2551, มีนาคม 28) กล่าวถึงพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2542 มีสาระสำคัญ 9 หมวด 1 บทเฉพาะกาล รวม 78 มาตรา มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่สำคัญ คือหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษามาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนาสถาบันประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัด กระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การ พัฒนาระหว่างชุมชนหมวด 5 การบริหาร และการจัดการศึกษาส่วนที่ 2 การบริหาร และการจัด การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัด การศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความ ต้องการภายในท้องถิ่นและ มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความ พร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและ ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้ มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นิพนธ์ ศศิธร (2547, หน้า341- 356) กล่าวว่าการจัดการศึกษามีหลักการ ดังต่อไปนี้ 1) การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อคนส่วนใหญ่ มิใช่เพื่อประโยชน์ของคนส่วนน้อย 2) การจัดการศึกษาต้องเน้นทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ควรคู่ขนานกันไปมิใช่ เน้นแต่ในระบบโรงเรียนที่มีคนในวัยเรียนอยู่เพียง 40 เปอร์เซ็นต์ แต่จะต้องคำนึงคนในวัยเรียน นอกโรงเรียนถึง 60 เปอร์เซ็นต์ และผู้ใหญ่ในวัยทำงานที่กระจายอยู่ทั่วประเทศอีกมากมาย มหาศาลและ 3) การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศควรจะต้องเน้นการอาชีพ การมีงานทำ ที่ตั้งอยู่บน รากฐานของการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร และการเกษตรเป็นอาชีพและรายได้หลัก ของประเทศ

ปรัชญา เวสารัชช (2551, มีนาคม 28) กล่าวว่าการจัดการศึกษาหมายถึงการ ดำเนินการบางสิ่งบางอย่างโดยมีเป้าหมายที่มุ่งบรรลุผลอย่างชัดเจนมีการกำหนดรูปแบบ กระบวนการ มีการจัดองค์การ มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบชัดเจน

กล่าวโดยสรุปการจัดการศึกษา หมายถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนที่ จัดทุกรูปแบบเพื่อมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีต่อผู้เรียน

2. หลักการจัดการศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช์ (2551, มีนาคม 28) กล่าวว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดหลักการศึกษาไว้ และใช้หลักการดังกล่าว เป็นตัวกำหนดสาระเนื้อหาของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ตามมาตรา 8 กำหนดไว้ 3 ประการ คือ การศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วม และการพัฒนาต่อเนื่อง ดังนี้

1. การศึกษาตลอดชีวิตถือว่าการจัดการศึกษานั้นเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน หลักการคือคนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษานี้ต้องครอบคลุมทุกด้าน มิใช่เฉพาะชีวิตการทำงานเท่านั้น เพราะไม่เพียงบุคคลต้องพัฒนาตนเองและความสามารถในการประกอบอาชีพของคน คนแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนและประเทศโดยส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้เพราะสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และพัฒนาการทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปรอบตัวเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

2. การมีส่วนร่วม สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมนั้นแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่นร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้กำลังใจและปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม หลักการนี้ถือว่าอนาคตของประเทศและความจำเป็นรุ่งเรืองของสังคมไทย เป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนมิใช่ถูกจำกัดโดยตรงในการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะเข้ามีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการจัดการศึกษา ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและช่วยดูแลการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

3. การพัฒนาต่อเนื่องการศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้ทันกับความรู้ที่ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง ดังนั้น การจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนานี้มีทั้งการค้นคิดสาระและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ การประยุกต์ปรับปรุงเนื้อหาสาระที่มีอยู่ และการติดตามเรียนรู้เนื้อหาสาระที่มีผู้ประดิษฐ์คิดค้นมาแล้ว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ต้องถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญ ในการปรับปรุงตนเองให้ทันโลก และทันสมัย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อม เพื่อประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การรับความรู้มาถ่ายทอดโดยปราศจากดุลยพินิจอาจก่อความเสียหายโดยไม่คาดคิด จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะช่วยกันดูแลให้ความรู้ใหม่ๆ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้กฎหมายยังได้ระบุหลักในการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาไว้ด้วยในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ดังนี้

1. หลักเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
2. หลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา
4. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาต่อเนื่อง
5. การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้เพื่อการจัดการศึกษาทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา
6. การมีส่วนร่วมการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา

ขวัญเรือน เสรารมย์ (2552, เมษายน 16) กล่าวว่าหลักการสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรยึดหลักที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ ดังนี้ 1) หลักการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ 2) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทย 3) หลักแห่งความเสมอภาค 4) หลักการมีส่วนร่วมและ 5) หลักแห่งความสอดคล้อง

สรุป หลักการจัดการศึกษาคือเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่สังคมมีส่วนร่วมโดยได้มีการพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. ความจำเป็นในการจัดการศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช (2551, มีนาคม 28) กล่าวว่าการศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องมีการจัดการ ไม่ใช่เรื่องที่จะให้ผู้ได้รับไปทำโดยไม่มีเป้าหมาย ไม่มีมาตรฐาน ไม่ได้คุณภาพ เพราะยอมทำให้การศึกษาไม่มีทิศทาง ไม่เป็นระบบ ไม่คุ้มค่า และหากจัดผิดพลาดก็ยากที่จะแก้ไข เพราะกระบวนการศึกษา เช่น ค่านิยมต่างๆ ได้ซึมซับเข้าไปในใจของผู้เรียนแล้ว

การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุนที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์แต่ละคน และเป็นการลงทุนเพื่อการอยู่รอดและพัฒนาของสังคม ทั้งนี้ เพราะการศึกษาส่งผลกระทบและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม วิทยาการและเทคโนโลยีที่จำเป็นในการทำงานและการใช้ชีวิต ยิ่งการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วอันเป็นผลจากพัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีด้านการสื่อสารใหม่ๆ พัฒนาการเหล่านี้ย่อมท้าทายต่อการจัดการศึกษา เพราะได้เปิดโอกาสและให้ช่องทางการเรียนรู้แก่บุคคลจำนวนมาก โดยให้รับรู้มากขึ้นและมีเส้นขีดคั่นด้านระยะทางน้อยลงกว่าเดิมการจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็น เพราะต้องการทรัพยากร(คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี) สนับสนุนจำนวนมาก ต้องมุ่งไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ร่วมกันของสังคม ต้องนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของมนุษย์อย่างแท้จริง ในแง่นี้ การจัดการศึกษาจึงต้องมีการกำหนด

เพื่อเป็นหลักประกันว่ามนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ตรงตามเป้าประสงค์ร่วมกัน รวมทั้งมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษายังมีความจำเป็น เพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ความเข้าใจความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบไม่ว่าจะเป็นการรับผิดชอบด้านการสอน การบริหาร หรือการสนับสนุน ตัวอย่าง เช่น ครูที่ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาอย่างดี มีความรู้ความชำนาญ และมีคุณลักษณะเหมาะสมกับการเป็นครู การเป็นครูจึงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การจัดการศึกษาจำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละยุคสมัยการจัดการศึกษาที่อยู่กับที่ย่อมหมายถึงความล้าสมัย ไม่เหมาะสม ไม่คุ้มประโยชน์ปัจจุบันโลกก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ หรือเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่าเศรษฐกิจฐานความรู้ ความรู้จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ขาดไม่ได้ ในสังคมสมัยใหม่นี้ความรู้ที่ทันสมัยที่เหมาะสมกับสภาพการณ์จะช่วยแก้ปัญหาได้และนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นพลังสำคัญสำหรับการอยู่รอดและการพัฒนาทั้งสำหรับบุคคลแต่ละคนและสำหรับสังคมประเทศชาติโดยรวม

เกษม วัฒนชัย (2552, หน้า 3-7) กล่าวว่าการจัดการศึกษานั้นมาความจำเป็น เพราะการจัดการศึกษามีประโยชน์ดังนี้ 1) กำจัดความยากจน และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ 2) การศึกษาส่งเสริมสุขภาพของชุมชน 3) การศึกษาสร้างความเป็นคนดี 4) การศึกษาส่งเสริมระบบประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลและ 5) การศึกษาทำให้รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สรุป ความจำเป็นในการจัดการศึกษา คือการศึกษาคือภูมิคุ้มกันที่ดีให้สังคมและช่วยให้มีการพัฒนาเทคโนโลยี คุณธรรมสังคม และสิ่งแวดล้อมซึ่งนำมาซึ่งสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุข

4. เป้าหมายในการจัดการศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช (2551, มีนาคม 28) กล่าวว่าเป้าหมายของการจัดการศึกษาในภาพรวมคือสมาชิกทุกคนในสังคมแต่เนื่องจากมวลชนเหล่านี้มีจำนวนมากมายเกินกว่าจะมีองค์กรใดสามารถจัดการศึกษาให้ครบถ้วนครอบคลุมได้จึงต้องมีการแบ่งกลุ่มประเภทของเป้าหมายออกตามความเหมาะสมในการจัดการศึกษาแบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1. เด็กก่อนวัยเรียนเมื่อทารกคลอดออกจากครรภ์พ่อแม่ผู้ปกครองปู่ ย่า ตายาย ญาติหรือคนเลี้ยงดูเป็นกลุ่มบุคคลเริ่มแรกที่ทำหน้าที่ดูแลเลี้ยงดูและขณะเดียวกันก็ให้การศึกษาอบรมด้วยการให้การศึกษาลักษณะนี้โดยทั่วไปยังไม่เป็นระบบแต่เป็นธรรมชาติจึงยังไม่ถือว่าเป็นการจัดการศึกษาเมื่อทารกเติบโตขึ้นพอช่วยตนเองได้แล้วพ่อแม่ซึ่งต้องมีภาระประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงลูกไม่อาจดูแลบุตรได้ก็ปล่อยให้อยู่ในการดูแลของบุคคลอื่นเช่นบุคคล ในกลุ่มเครือญาติหรือมีเดะนั้นก็ต้องจ้างคนดูแลทางเลือกอีกประการหนึ่งคือการส่งบุตรหลานเข้ารับการอบรมศึกษาในศูนย์การเรียนปฐมวัยศูนย์รับเลี้ยงเด็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งถือเป็นสถานศึกษาเบื้องต้นที่มีการจัดการศึกษาโดยมีผู้ดูแลที่ได้รับการศึกษาอบรมมาพอสมควรเป็น

ผู้ดูแลเมื่ออายุถึงวัยประมาณสามขวบสถานศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้มีการจัดการศึกษาที่เป็นระบบและมีรูปแบบมากขึ้นซึ่งการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กวัยนี้เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการเตรียมความพร้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านคือด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญา ได้แก่กิจกรรมการเคลื่อนไหวตามจังหวะกิจกรรมสร้างสรรค์กิจกรรมกลางแจ้งกิจกรรมเสริมประสบการณ์กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นต้น

2. บุคคลในวัยเรียนผู้ที่อยู่ในวัยเรียนโดยทั่วไปหมายถึงผู้ซึ่งรัฐกำหนดให้ผู้ปกครองต้องนำไปเข้าเรียนคืออยู่ในข่ายการศึกษาภาคบังคับโดยแต่ละประเทศกำหนดอายุไว้แตกต่างกันไปตามที่เห็นว่าเหมาะสมสำหรับประเทศไทยกำหนดให้การศึกษาในระดับประถมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามเป็นการศึกษาภาคบังคับและหากผู้ปกครองมีความพร้อมก็ส่งเสริมให้บุตรหลานของตนได้เรียนต่อสูงขึ้นไปอีกตามกำลังความสามารถระดับการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้อาจแบ่งได้หลายระดับได้แก่

2.1 การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วไปเป็นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลในวัยเรียนในระบบการเรียนในโรงเรียนในครอบครัวหรือในสถานศึกษารูปแบบอื่นในประเทศไทย การศึกษาขั้นพื้นฐานไล่เรียงกันไปตั้งแต่ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งถึงชั้นประถมศึกษาปีที่หก) ไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก) การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมักใช้เวลาประมาณสิบสองปีเป็นส่วนใหญ่ในช่วงปลายของการศึกษาระดับนี้เยาวชนที่สนใจศึกษาสายอาชีพแทนที่จะศึกษาสายสามัญก็อาจเลือกเข้าเรียนในสถานศึกษาสายอาชีพซึ่งได้แก่โรงเรียนอาชีวศึกษาระดับต้นต่างๆ ได้ในสถานศึกษา

2.2 การศึกษาระดับอุดมศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนที่มุ่งศึกษาต่อก็อาจเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (ซึ่งรวมสถาบันอุดมศึกษาสายอาชีพต่ำกว่าปริญญาด้วย) ในกรณีที่ศึกษาระดับปริญญาก็อาจศึกษาต่อเนื่องไปตั้งแต่ระดับปริญญาตรีโทเอกหรือศึกษาเฉพาะด้านหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีโทเอก

3. ผู้ด้อยโอกาสหรือบุคคลลักษณะพิเศษกลุ่มเป้าหมายนี้เป็นคนกลุ่มพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่าง ไปจากบุคคลปกติทั่วไปสิ่งที่ทำให้แตกต่างนั้นอาจเกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจคือคนจนที่ด้อยโอกาสในการเล่าเรียนตามปกติเช่นเด็กที่ผู้ปกครองไม่ส่งเสริมให้ศึกษาเล่าเรียนเด็กไร้ผู้อุปการะหรือความแตกต่างอาจเกิดจากลักษณะทางร่างกายจิตใจและสมองเช่นเด็กพิการเด็กปัญญาอ่อนเด็กที่มีปัญหาทางจิตใจและอารมณ์เด็กอัจฉริยะ เป็นต้นผู้ด้อยโอกาสหรือบุคคลลักษณะพิเศษเฉพาะเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษเพื่อให้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับเด็กอื่นแต่การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายนี้จำเป็นต้องจัดให้ตามรูปแบบที่เหมาะสมกับลักษณะและความจำเป็นสำหรับกลุ่มด้วยโดยอาจต้องมีครูที่ได้รับการอบรมมาเป็นการเฉพาะในกรณีที่ผู้ด้อยโอกาสร่วมเรียนในชั้นเรียนปกติครูจำเป็นต้องให้ความสนใจผู้เรียนกลุ่มนี้เป็นพิเศษโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องใช้ความอดทนความเมตตาความเข้าใจและความละเอียดละไมในการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารที่จัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส

ต้องมีความเข้าใจมีทักษะและได้รับการอบรมมาโดยเฉพาะ อย่างพอเพียงในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

4. ผู้มีงานทำผู้ที่ประกอบอาชีพการงานแล้วเป็นกลุ่มเป้าหมายอีกกลุ่มหนึ่งบุคคลเหล่านี้ได้รับการศึกษามาแตกต่างกันไปและมุ่งศึกษาเพิ่มเติมโดยมีเหตุผลต่างกันไปส่วนหนึ่งเข้าศึกษาระดับสูงขึ้นไปในสถาบันการศึกษาปกติ หรือเข้ารับการศึกษาดำเนินโครงการ พิเศษ (เช่น โครงการศึกษาเฉพาะที่มีผู้จัดบริการให้ในสถานที่ทำงานโครงการศึกษาอบรมเฉพาะด้านเป็นต้น) นอกจากนี้หน่วยงานทางการศึกษาอาจจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยในรูปแบบต่าง ๆ กันเช่นการศึกษาสัญจรที่ผู้สอนตระเวนให้ความรู้ การศึกษาผ่านสื่อโทรคมนาคม การศึกษาโดยเอกสารหรือสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองต่าง ๆ การจัดการศึกษาเช่นนี้อาจมีการรับรองวุฒิให้หรือไม่เทียบวุฒิต่างกันเป็นทางการก็ได้การจัดการอบรมสำหรับผู้มีงานทำนั้นรวมถึงครูซึ่งต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วยครูจึงควรสนใจติดตามรับการอบรมตามหลักสูตรต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของตน กลุ่มเป้าหมายนี้นับวันจะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงวิทยาการ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เกิดขึ้นรวดเร็วจึงจำเป็นที่ผู้ทำงานแล้วควรได้รับสาระเนื้อหาใหม่ ๆ เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของตนตลอดเวลา

5. ประชาชนทั่วไป ประชาชนโดยทั่วไปถือเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาด้วยทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์สำหรับการเป็นพลเมืองที่ดีและการเพิ่มพูนความคิดความอ่านของตนอย่างต่อเนื่องการจัดการศึกษาลักษณะนี้ถือเป็นส่วนเสริมจากการที่ประชาชนได้เรียนรู้จากสื่อมวลชนจากกลุ่มคนใกล้ชิดจัดการจัดการศึกษาเพื่อป้องกันอาจทำโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ได้หลากหลายแต่ย่อมเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพของประชากรให้รู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและปรับตนเองกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้เป็นการจัดการศึกษาเสริมในรูปการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลักเนื่องจากเป้าหมายของการศึกษามีหลากหลาย ผู้นำชุมชนและท้องถิ่นพึงมีบทบาทในการสำรวจกลุ่มเป้าหมายโดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายและร่วมสนับสนุนให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องสามารถจัดบริการการศึกษาแก่กลุ่มเป้าหมายให้ครบถ้วนและเกิดประโยชน์ได้จริง

กาญจนา วัฒนสุนทร(บก.) (2551, หน้า 48) สรุปรายงานการปาฐกถาพิเศษของ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย ในวันที่ 1 สิงหาคม 2551 ไว้ว่าเป้าหมายในการจัดการศึกษาท้องถิ่น คือ การสร้างคน สร้างชุมชน และสร้างชาติ การกำหนดเป้าหมายการศึกษาโดยภาพรวมเพื่อมุ่งสร้างพัฒนาศักยภาพ และอัจฉริยภาพของผู้เรียนและคนเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ให้ผู้เรียนสามารถปรับชีวิตให้ดีขึ้น และเพื่อให้ช่วยพัฒนาว่าพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วย ในกรณีจะมีความหมายอยู่ 2 นัย กล่าวคือ

นัยแรก ความรู้ใหม่เกี่ยวกับเรื่องการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาศักยภาพและ อัจฉริยภาพของผู้เรียนแต่ละคนนั้นเองระบบการศึกษาจะต้องมีความหลากหลายมากพอที่จะ ช่วยดึงเอาความสามารถของเด็กแต่ละคนออกมาให้มากที่สุดเท่าที่มากได้ ในอดีตที่ผ่านมาคน รู้สึกว่า โรงเรียนเทศบาลเป็นโรงเรียนที่ไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร คนจึงนิยมไปเรียนน้อย ทำให้มี จำนวนค่อนข้างน้อย การสนับสนุนต่างๆ ก็น้อยลง ตามไปด้วย แต่ในปัจจุบันมีโรงเรียนเทศบาล หลายแห่ง รวมทั้งโรงเรียนที่องค์การบริหารส่วนตำบลรับถ่ายโอน มาจากกระทรวงศึกษาธิการก็ได้พิสูจน์แล้วว่า ทำได้ดีกว่าสภาพเดิมนี้ถือว่าเป็นประโยชน์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้าง โรงเรียนดีๆ ใกล้เคียงบ้านประชาชนแล้วตั้งเป้าหมายที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ดึงศักยภาพและ อัจฉริยภาพ ของเด็กแต่ละคนออกมา

นัยที่สอง หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถสร้างตนเองได้ และสามารถช่วยพัฒนา สังคมให้ขึ้นด้วยข้อย้ำว่าเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือต้องเป็นไปเพื่อที่จะดึงความสามารถ ศักยภาพของเด็กทุกคนออกมาให้ได้มากที่สุด โดยการจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการศึกษาเรียนรู้ ให้มากที่สุด การสร้างความรู้ก็เหมือนกับการสร้างบ้าน จะต้องมีการออกแบบระบบการศึกษา ให้ดีเหมือนการออกแบบบ้าน และต้องจัดหาวัสดุก็คือความรู้ให้เสมือนเป็น วัสดุก่อสร้าง แล้ว เด็กก็จะสร้างบ้านของตนเอง

กาญจนา วัฒนสุนทร (บก.) (2551, หน้า 67) ได้สรุปรายงานการเสวนาของวรา กรณ์ สามโกเศศวุฒิสารด้นไชย สุทธิศรีวงศ์สมานนุชกร มาศฉมาดล และชนบ จุฑายุศรีสวัสดิ์ ใน วันที่ 1 สิงหาคม 2551 ไว้ว่าเป้าหมายสูงสุดเชิงอุดมการณ์ในการจัดการศึกษาท้องถิ่น บทบาทที่ สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็คือกำหนดเป้าหมายสูงสุดเชิงอุดมการณ์ว่า ผู้ที่ ได้รับประโยชน์สูงสุดคือนักเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ใช่ครูในสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ฉะนั้นถ้าต้องการให้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิด ประโยชน์อย่างแท้จริงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องกำหนดเป้าหมายสูงสุดของการจัด การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นการดำเนินงานเพื่อประโยชน์แก่นักเรียนอย่างแท้จริง

สรุป เป้าหมายในการจัดการศึกษา คือความมุ่งหมายในการพัฒนาการศึกษาของ คนทุกคนของไทยให้ได้รับการศึกษาให้เป็นคนมีความรู้ มีความสุขและสามารถดำรงชีวิตอย่างมี ความสุข โดยเป้าหมายในการศึกษาสูงสุดควรเน้นไปที่ผู้เรียน

5. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.1 ความหมายของการพัฒนา

แนวคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมไทย (2551, มีนาคม 10) กล่าวว่าการพัฒนาหมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่วๆ ไป เช่น การพัฒนาชุมชน พัฒนา ประเทศ คือการทำสิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้นเจริญขึ้นสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ให้ได้ ดียิ่งขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า “การพัฒนา” เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่า

พอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่หยุดนิ่ง การพัฒนาที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเปลี่ยนแปลง กล่าวคือการพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว คือการทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไปโดยมุ่งหมายว่า ลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเก่า สภาพเก่า แต่โดยธรรมชาติแล้วการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดปัญหาในตัวเพียงแต่ว่าจะมีปัญหามาก หรือปัญหาน้อย ถ้าหากตีความหมายการพัฒนามาจะสามารถตีความหมายได้ 2 นัย คือ 1) การพัฒนาในความเข้าใจแบบสมัยใหม่ หมายถึงการทำให้เจริญในด้านวัตถุ รูปแบบ และในเชิงปริมาณเช่น ถนนหนทาง ตึกกรวมบ้านช่อง ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจและ 2) การพัฒนาในแง่ของพุทธศาสนา หมายถึง การพัฒนาคนทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ โดย เน้นในด้านคุณภาพชีวิตและหลักของความถูกต้องพอดีซึ่งให้ผลประโยชน์สูงสุด ความกลมกลืน และความเกื้อกูลแก่สรรพชีวิตโดยไม่เบียดเบียนทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

สุรพงษ์ ปนาทกุล (2551, มีนาคม 10) กล่าวว่า การพัฒนาไม่ว่าจะสื่อไปในลักษณะของการเป็นสภาวะ เป้าประสงค์ หรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงสู่ภาวะเป้าหมายมีผู้ให้คำนิยามไว้มากมาย และแตกต่างกันออกไปตามค่านิยม หรือความเชื่อพื้นฐานซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา สำหรับการศึกษาเรื่องการพัฒนาให้ต้องแท้เพื่อประโยชน์ในทางปฏิบัติได้นั้น อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญคือวิธีการทำความเข้าใจในเรื่องนั้นโดยพิจารณาดูว่าใครเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อสนองบุคคลกลุ่มใด โดยวิธีใด และเป็นไปในช่วงระยะเวลาใดในอันที่จะให้การพัฒนาดังกล่าวบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ สำหรับความคิดหลักในเรื่องความหมายของการพัฒนาที่เสนอข้างต้น พอจะกล่าวได้ว่าการพัฒนาคือการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่ดีขึ้น

ศูนย์การศึกษาตามแนวพระราชดำริมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2551, มีนาคม 10) กล่าวว่า การพัฒนาหมายถึงทำให้มั่นคง ก้าวหน้าการพัฒนาประเทศ ก็ทำให้บ้านเมืองมั่นคงมีความเจริญความหมายของการพัฒนาประเทศนี้ก็เท่ากับตั้งใจที่จะทำให้ชีวิตของแต่ละคนมีความปลอดภัยมีความเจริญ มีความสุข

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงบุคคลองค์กรหรือประเทศไปในทางด้านที่ดีขึ้น

5.2 ความหมายของคุณภาพการศึกษา

อุทุมพร จามรมาน (2543, หน้า 15) ให้ความหมายคุณภาพการศึกษา (quality of education or educational quality) หมายถึง ผลการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เอื้อให้เกิดระบบกลไกการดำเนินงานเพื่อให้ผลผลิต 4 อย่างของสถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพตามระดับมาตรฐานที่กำหนดซึ่งการบริหารจัดการในที่นี้รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมการบริหารกลุ่มบุคคล (ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากรสนับสนุน) ตลอดจนการจัดการด้านการเงิน

ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา (2551, มีนาคม 15) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาหมายถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปณิธานและภารกิจของการจัดการศึกษา

ระดับอุดมศึกษาตามนโยบายการพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศตลอดจนปณิธาน และภารกิจเฉพาะในการจัดการศึกษาของแต่ละสถาบัน

จากที่กล่าวมาคุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกิดจากภารกิจและการบริหารจัดการของสถานศึกษา

5.3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เกษม วัฒนชัย (2546, หน้า 1- 34) กล่าวว่าคุณภาพการศึกษานั้นจะมีผลกระทบอยู่ 3 ระดับคือ 1) ผลกระทบในระดับนานาชาติ เป็นผลกระทบในการสร้างความเข้มแข็งของประเทศต่างๆ เพื่อสู้กันและกัน 2) ผลกระทบในระดับประเทศและ 3) ผลกระทบในระดับท้องถิ่นและเขตการปกครองท้องถิ่น ซึ่งการศึกษาในระดับประเทศเน้นการศึกษาที่มีคุณภาพ (quality education for all) การศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อปวงชน และการศึกษาที่ช่วยให้ลดความยากจน ส่งเสริมสุขภาพ ร่วมใช้ความรู้ทางเทคโนโลยี ปกป้องสิ่งแวดล้อมส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างชายหญิง พัฒนาประชาธิปไตยและ บำรุงระบบธรรมาภิบาล การศึกษานั้นจะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องและกระจายโอกาสไปยังทุกคนทุกหมู่เหล่าดังนั้นคุณภาพการศึกษาจึงมี 3 หลักดังนี้ 1) หลักคิดคือคิดว่าคุณภาพการศึกษาคืออะไรจะสร้างมาตรฐานเพื่อกำหนดคุณภาพการศึกษาได้อย่างไรคุณภาพการศึกษาไทยอยู่ตรงไหน ประเทศอื่นคิดทำอะไรกันอยู่ 2) หลักวิชาจะทำอะไรและอย่างไรจึงจะพัฒนาให้คุณภาพการศึกษาไทยดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องและก้าวหน้าและ 3) หลักปฏิบัติการออกแบบระบบ และวิธีการพัฒนาคุณภาพ การรับรองคุณภาพ และการประกันคุณภาพการบริหารจัดการ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องคือการวิเคราะห์เชิงระบบในการบริหารจัดการเช่นเรื่องหลักสูตรการจัดการ

อำรุง จันทวานิช, และคนอื่นๆ (2550, คำนำ) กล่าวว่าหลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสำคัญทางการศึกษา นับแต่แนวคิดการจัดการศึกษา เนื้อสาระของหลักสูตรการเรียนการสอนของหลักสูตรการเรียนการสอน ระบบการประเมินผลผู้เรียน ระบบบริหารงานบุคคล ระบบการพัฒนาบุคลากร ทางการศึกษา ระบบประกันคุณภาพและอื่นๆ ซึ่งล้วนมีเป้าหมายเดียวกันคือคุณภาพการศึกษา จะเห็นได้ว่าจากการกระจายอำนาจทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาจะปรับเปลี่ยนบทบาท จากเป็นแค่ที่ปรึกษา เป็นมีส่วนร่วมในการตรวจสอบควบคุม ด้วยนั้น

5.4 กุญแจของการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

กุญแจของการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา คือ ความรับผิดชอบต่อผลการบริหารและผลการปฏิบัติของโรงเรียน (accountability) และมีมาตรฐานกลางเพื่อจะอ้างอิงได้ (benchmarking) ที่อาจจะในระดับชาติระดับเขต หรือว่าระดับสถานศึกษา ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนหรือของชั้นเรียน กลไกเพื่อคุณภาพการศึกษาไทยจะมีองค์กรระดับประเทศ คือ สำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาโดยในหลักการจะมีการประกันคุณภาพ

ภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพตนเอง กับการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อมั่นใจว่าทุกโรงเรียนมี กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการประกันคุณภาพภายในที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา ตนเองและให้ถึงเป้าหมายนั้นแต่ละปีการศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช (2551, มีนาคม 28) กล่าวว่าในการพัฒนาสถานศึกษาให้มี คุณภาพนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องตอบคำถามเชิงระบบให้ได้ว่าปัจจุบัน สถานศึกษา มีสภาพเป็นอย่างไรดีแล้วหรือยังรู้หรือไม่ว่าต้องการอะไรทำอย่างไรจึงจะบรรลุ ความต้องการนั้น และประการสุดท้าย จะรู้ได้อย่างไรว่าบรรลุความต้องการนั้นแล้ว ในการ พัฒนาสถานศึกษาต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยนำระบบประกันคุณภาพภายในมาดำเนินการ ให้เข้มแข็งซึ่งสรุปได้พอสังเขป ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาของสถานศึกษา มีส่วนได้ส่วนเสียจากการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา ทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษาต้องร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและ ความต้องการของสถานศึกษาออกมา ให้ได้ว่าสถานศึกษามีปัญหาและความต้องการในด้าน ใดบ้างโดยวิเคราะห์เชิงระบบตั้งแต่ปัจจัยพื้นฐานว่ามีพอเพียงและมีคุณภาพตามมาตรฐาน หรือไม่ไม่ว่าจะเป็น องค์ประกอบของการจัดการศึกษา 8 องค์ประกอบดังนี้ด้านสาระเนื้อหา การศึกษา ด้านครูผู้สอน ด้านสื่ออุปกรณ์สำหรับการศึกษา ด้านรูปแบบวิธีการสอน ด้าน ผู้บริหาร ด้านเงินทุนสนับสนุน ด้านบรรยากาศแวดล้อม และด้านผู้เรียนหรือตัวผู้บริหารแหล่ง เรียนรู้ ลักษณะทางกายภาพของสถานศึกษา การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพหรือไม่การเรียน การสอนเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หรือไม่ บรรยากาศในสถานศึกษาเอื้อ ต่อการเรียนรู้หรือไม่ระบบการเสริมสร้างโอกาสและดูแลนักเรียนมีประสิทธิภาพหรือไม่ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ต้องถูกหยิบยกขึ้นมาพูดคุยและเรียงลำดับความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไข

2. วางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปัญหาและความต้องการที่ถูกต้องอย่างมี ส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องถูกนำมาวางแผนแก้ปัญหาให้ตรงกับความต้องการ เช่น

2.1 นักเรียนคุณภาพนักเรียนเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการ ของผู้บริหาร และกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอน ซึ่งคุณภาพนักเรียนดังกล่าว สภาพที่คาดหวังในการพัฒนาก็คือนักเรียนต้องอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขเป็นคิดเชิง เปรียบเทียบคิดวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ คิดเชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผล สรุปความรู้ ได้ด้วย ตนเองมีความคิดริเริ่ม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มีความ เป็นเลิศทางวิชาการตาม ความถนัด มีทักษะการ จัดการการใช้ห้องเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ในการเรียนรู้

2.2 ครูผู้สอน ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความสำคัญ และมีบทบาทสูงในการ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นสภาพที่คาดหวังจึงอยากเห็นครูที่ รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนใช้เทคนิคการสอนอย่าง หลากหลายเน้นทักษะกระบวนการคิดผลิตและใช้สื่อห้องเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยสอน มีการ สร้างนวัตกรรมเพื่อใช้ในการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งใช้ผลการวิจัยพัฒนาผู้เรียน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งใช้ภาวะผู้นำในการนำพาสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐานโดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีอุดมการณ์มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ยึดหลักธรรมาภิบาลบริหารแบบมีส่วนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาให้สามารถบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการภาครัฐและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงพัฒนางานวิชาการสู่ความเป็นเลิศใช้ห้องเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการเรียนการสอนสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องตระหนักถึงการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องมีศักยภาพ รวมถึงระบบการสรรหา บรรจุแต่งตั้งการย้ายและขวัญกำลังใจ

3. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยปกติทุกสถานศึกษา มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติงานประจำปีอยู่แล้วควรได้ร่วมมือกับทุกฝ่าย วิเคราะห์ ข้อมูลจากสารสนเทศของสถานศึกษาและศักยภาพของสถานศึกษาในทุกๆ ด้าน ใช้บทเรียนจาก จุดเด่นและจุดด้อยที่ผ่านมากำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ ชัดเจนโดยพยายามใช้ศักยภาพของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่าประหยัดและมีประสิทธิภาพแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานี้เป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและนำไปสู่การประกันคุณภาพภายใน และรองรับการประกันคุณภาพภายนอกต้องเริ่มประเมินจากแผนว่าเป็นแผนที่ดี ใช้ข้อมูลศักยภาพสถานศึกษาอย่างเต็มที่แล้วและประเมิน ผลสำเร็จของงาน ตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจึงต้องเป็นแผนที่ทุกฝ่ายทุกคนควรมีส่วนร่วม ต้องทำความเข้าใจร่วมกันให้ ชัดเจน จัดทำไว้ให้ทุกคนเปิดอ่านได้บ่อยๆ และทุกฝ่าย ทุกหมวดวิชาหรือทุกหน่วยงานตาม โครงสร้างบริหารจัดการสามารถนำไปจัดทำเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปี ของแต่ละหน่วยต่อไปได้อย่างสอดคล้องกัน

4. การปฏิบัติตามแผนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนดังกล่าวต้องปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้อย่างไรก็ตามหากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปแผนการดำเนินงานก็อาจปรับเปลี่ยนไปได้ ขณะดำเนินงานตามแผนนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานควบคู่กันไปด้วย

5. การติดตามประเมินผลการติดตามและประเมินผลจะทำให้ทราบว่าสิ่งที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้นบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่มีปัญหาอุปสรรคประการใดซึ่งข้อมูลและสารสนเทศดังกล่าวจะช่วยในการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นและการวิธีการหนึ่งในการติดตามประเมินผล ก็คือการประกันคุณภาพการศึกษา ก็คือการตรวจสอบหรือเรียกว่าการเตรียมการประเมิน การรายงาน และการผดุงรักษา

6. การนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา ผลการประเมินดังกล่าว จะเป็นสารสนเทศช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนแต่ละแห่งร่วมกันตัดสินใจ

ครั้งว่าจะปรับปรุงแก้ไขส่วนใดในสิ่งที่ดำเนินการผ่านมา 1 ปี หรือนำข้อมูลมากำหนดแนวโน้มในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

สรุปการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ทำให้ต้องปฏิรูปการจัดการศึกษาใหม่ทั้งระบบ เพื่อให้การศึกษาที่มีคุณภาพจึงได้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการไปยังเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาทั้ง สี่ ด้านนั้น ก็เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และหวังว่าจะเป็นรากฐานและความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ แต่ว่าการพัฒนาการศึกษานั้นไม่ใช่จะเป็นภาระหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่งแต่จะเป็นภารกิจของ ประชาชนทุกคนและกฎแห่งสำคัญหนึ่งที่จะทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ สถานศึกษาก็คือการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นหลักประกันและความใจให้กับทุกฝ่าย และให้สูงกว่ามาตรฐานที่ สำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาได้วางไว้ และสถานศึกษาที่จะ พัฒนาไปสู่ความมุ่งหวังได้ควร มีระบบที่มีคุณภาพ มีการจัดการที่มีคุณภาพ มีนโยบายของ โรงเรียนที่มีคุณภาพ มีวัฒนธรรมของโรงเรียนที่มีคุณภาพ และที่สำคัญที่สุดคือมีคนที่มีความ คุณภาพ เพื่อให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีศักยภาพด้วย

6. รูปแบบของการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ๆ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาในระบบเช่นนี้หมายถึงการศึกษาที่จัดรูปแบบไว้แน่นอนเป็นเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน ส่วนใหญ่จัดในโรงเรียนวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเรียกอย่างอื่นซึ่งรู้จัก กันเคยกันดีอยู่แล้วว่าการศึกษาในระบบอาจจัดในชั้นเรียนหรือ เป็นการศึกษากองไกลก็ได้

2. การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญ ของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่มตัวอย่างของการศึกษานอกระบบได้แก่การศึกษา นอกโรงเรียนการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ เป็นต้น

3. การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความ สนใจศักยภาพความพร้อม และโอกาสโดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์สังคมสภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ การศึกษารูปแบบนี้มีความยืดหยุ่นสูงเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเรียนรู้ สามารถเลือกเนื้อหาที่สนใจเป็นประโยชน์กับตนได้และสามารถใช้เวลาที่ปลอดจากภารกิจงาน อื่นศึกษาเล่าเรียนได้จึงเรียกว่าเป็นการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งนี้รูปแบบของการศึกษาตาม อัธยาศัยมีหลากหลายเช่นการฟังบรรยายพิเศษการศึกษาจากเอกสารการเยี่ยมชมการประชุม

สาริตการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงรายการวิทยุโทรทัศน์การสืบค้นเนื้อหาสาระจากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เป็นต้นเนื่องจากรัฐมีหน้าที่ร่วมกับชุมชนจัดแหล่งเรียนรู้ผู้บริหารและครูควรเข้ามามีส่วนใกล้ชิดร่วมมือกับประชาชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยรูปแบบวิธีการต่างๆ

เกษม วัฒนชัย (2552, หน้า 15) กล่าวว่าการจัดการศึกษามีทั้งในระบบโรงเรียนนอกระบบโรงเรียนและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีความหลากหลายมากกว่าการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการโดยเฉพาะเด็กที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนตามปกติ ก็สามารถลงทุนจัดการศึกษานอกระบบให้แก่เด็กเหล่านี้ได้

สรุป รูปแบบการจัดการศึกษา สามารถแบ่งออกได้ 3 รูปแบบ คือ 1) การจัดการศึกษาในระบบคือมีหลักสูตรจุดมุ่งหมายระยะเวลาที่แน่นอน ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่ออนาคต2) การศึกษานอกระบบมีจุดมุ่งหมายหลักสูตร คล้ายกันแต่จะมีความยืดหยุ่น จะเป็นการศึกษาเพื่อนำความรู้ใช้ในปัจจุบันและ 3) การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาการศึกษาตามความสนใจเพื่อความบันเทิงนาการ

7. การจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 11) กล่าวว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2534 มาตรา 70 ได้แบ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น 4 รูปแบบได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และราชส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งได้แก่ กรุงเทพมหานคร และพัทยา ต่อมาในปี 2537 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ทำให้มีการการปกครองท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอีก 1 รูปแบบ คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล หลังจากนั้นได้มีพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ดังนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมี 5 รูปแบบ คือองค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาและ องค์กรบริหารส่วนตำบล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 21) ได้กล่าวถึงภารกิจในเรื่องของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ ในการจัดการศึกษาดังนี้

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาความพร้อมตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา เต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและวางรากฐานชีวิต การเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิก และสังคม ให้

ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม และทักษะทางสังคมโดยให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม และมีความสำนึกในความเป็นไทย

3. การจัดการบริการให้ความรู้เรื่องอาชีพ เป็นการจัดการบริการและหรือส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน รวมทั้งการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

4. การจัดการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กและเยาวชน เป็นการจัดและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กและเยาวชนแก่เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไปอย่างหลากหลาย

5. การดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

เสรี พงศ์พิศ (2551, สิงหาคม 15) กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ที่ดีและมีพลังมาจากความเชื่อมั่นของผู้นำท้องถิ่นว่า การศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาท้องถิ่นใช่หรือไม่ ถ้าใช่ เข้าใจว่า การศึกษาคืออะไรหมายถึงเพียงแค่ให้เด็กไปโรงเรียน มีคอมพิวเตอร์มากขึ้น มีรถตู้ให้ครูให้อาจารย์มีงบประมาณไปศึกษาดูงานเท่านั้นหรือ ยุทธศาสตร์การศึกษาจะต้องมาจากหลักการว่าด้วย "สาม P's หนึ่ง O" ซึ่งหมายถึงดังนี้

1. มีเป้าประสงค์ (purpose) ที่ชัดเจนเช่นต้องการให้การศึกษาแก้ปัญหาความทุกข์หนี้สิน การทำมาหากินชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านโดยรวมใช่หรือไม่ใช่เพียงเพื่อให้เด็กเรียนจบแล้วไปต่อข้างนอก ออกไปจากหมู่บ้านและไม่กลับมาอีกเป็นการศึกษาเพื่อท้องถิ่นไม่ใช่เพื่อท้องถิ่น

2. หลักการ(principle) ทำอย่างไรให้การศึกษาครอบคลุมทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ ทุกสถานภาพ เรียนรู้ตลอดชีวิต ในระบบ นอกกระบบ ตามอัธยาศัยทุกคนต้องได้เรียนสิ่งที่ต้องการเรียน ทุกคนต้องเรียนรู้สิ่งที่ตนเองทำการศึกษแบบไหนจะทำให้คนอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีกินการศึกษาแบบไหนจะทำให้ผู้เรียนเรียนแล้วช่วยตัวเองได้ ช่วยคนอื่นได้ภูมิใจในถิ่นฐานบ้านเกิด พ่อแม่ปู่ย่าตายาย เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วม(participation) ของชุมชน สถานบันองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่นทั้งหมด ไม่ใช่เรื่องของ "ท่านนายก" และคณะเท่านั้นแต่ให้ทุกฝ่ายได้ระดมพลังปัญญาพลังทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อร่วมมือกันจัดการให้ได้อย่างบูรณาการ โดยมีหน้าที่เปิดทางให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นตัวกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการศึกษา ว่าวันนี้เป็นยุคสังคมความรู้ใครไม่มีความรู้อยู่ไม่ได้ ทำอย่างไรให้เห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ จัดการความรู้ จัดการประสบการณ์ของตนเองซึ่งเป็นแหล่งความรู้สำคัญที่สุด

4. การจัดองค์กร (organization) คือการแบ่งบทบาทหน้าที่ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เหมาะสม

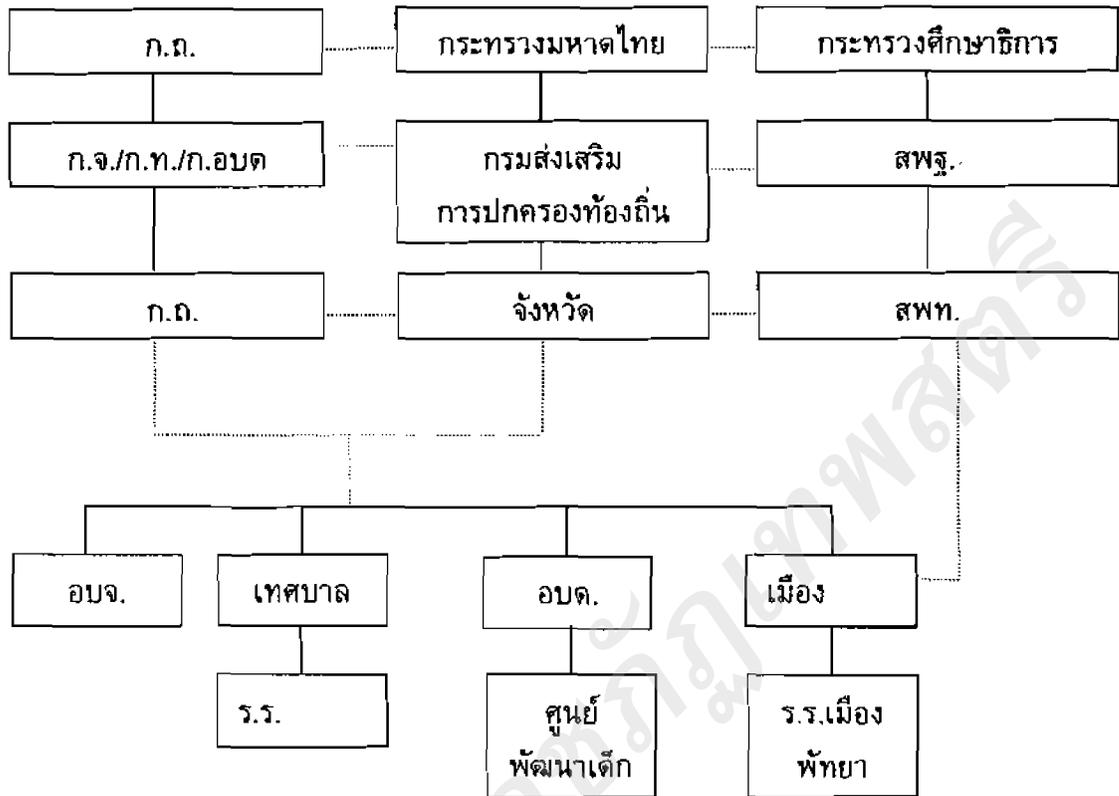
กาญจนา วัฒนสุนทร(บก.) (2551, หน้า 48 -49) ได้สรุปรายงานปาฐกถาพิเศษของ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย เรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพประชาชน ว่า ระบบการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นมี 3 ประการคือสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ต้องดี หรือเอื้อต่อการเรียนรู้ประการที่สอง วัสดุความรู้ต้องดีและ ประการที่สาม ครูต้องเป็นกัลยาณมิตร จากหลักการดังกล่าวทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องออกแบบระบบการศึกษาให้ดีซึ่งควรต้องเป็นลักษณะดังนี้

- 1) ต้องสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้
- 2) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นควรมีหลักสามประการ ดังนี้สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ต้องดี หรือเอื้อต่อการเรียนรู้ ประการที่สอง วัสดุความรู้ต้องดีและ ประการสุดท้ายครูต้องเป็นกัลยาณมิตร
- 3) ต้องมีรูปแบบการจัดการศึกษาทั้งในระบบนอกระบบโรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบเด็กที่ไม่มีโอกาสได้เรียนในระบบโรงเรียนให้เป็นผู้ใหญ่ที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้และสำคัญที่สุดก็คือ ช่วยให้เด็กเหล่านี้ไม่เป็นปัญหาของสังคมและ
- 4) ใช้ทรัพยากรทางการศึกษาทั้งหมดให้เกิดประโยชน์สูงสุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องแสดงให้เห็น ว่าระบบการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประหยัดเรียบง่าย และเกิดประโยชน์สูงสุด

สรุป การจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลนั้น สามารถจัดการศึกษาได้ตามความพร้อม ความเหมาะสม และตามความต้องการของท้องถิ่น โดยการจัดการศึกษานั้นมีทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

8. โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 23) กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคณะกรรมการกลางบริหารงานบุคคล ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จ., ก.ท., ก.อบต.) ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงเชิงระบบการจัดการศึกษาดังแสดงใน ภาพ 3

ภาพ 3 โครงสร้างระบบบริหารจัดการศึกษาท้องถิ่น

9. แนวคิดเรื่องความพร้อมในการจัดการศึกษา

9.1 ความหมายของความพร้อมในการจัดการศึกษา

วริศรา คำนึ่งธรรม (2546, หน้า 18) กล่าวว่าความพร้อมในการบริหารจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลหมายถึงสภาพการเตรียมตัวทางการบริหารจัดการศึกษาของบุคคลในองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ความสามารถที่จะบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลด้วยความโปร่งใสเป็นธรรมเสมอภาคและเอื้อต่อการมีส่วนร่วม

ชนะบัติ สังขะวินิจ (2547, หน้า 59-60) ได้รวบรวมความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาอยู่แล้วดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนในความรับผิดชอบของท้องถิ่นอย่างทั่วถึงตามความต้องการของประชาชน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่ได้จัดการศึกษาดำเนินการจัดให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนในความรับผิดชอบของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพระราชบัญญัติการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความเหมาะสมความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่นทั้งนี้ภายใต้การประเมินความพร้อมตามเกณฑ์ที่กระทรวงการศึกษากำหนดการแบ่งกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดกรอบภารกิจการจัดการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มความพร้อมสูงควรดำเนินการจัดการศึกษาก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน การส่งเสริมอาชีพ/การศึกษานอกระบบกิจกรรมเด็กเยาวชนการกีฬา นันทนาการและบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 กลุ่มความพร้อมปานกลางควรดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการส่งเสริมอาชีพการศึกษานอกระบบ กิจกรรมเด็กเยาวชน การกีฬา นันทนาการและบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.3 กลุ่มความพร้อมต่ำควรดำเนินการจัดการส่งเสริมอาชีพ/การศึกษานอกระบบกิจกรรมเด็กเยาวชนการกีฬานันทนาการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษาโดยพิจารณาจาก 1) ความต้องการและข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น 2) ความคิดเห็นของสภาท้องถิ่น 3) ข้อมูลข้อเท็จจริงเช่นจำนวนโรงเรียนจำนวนเด็กสภาพที่ตั้ง 4) ข้อคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะโอน 5) ศักยภาพของท้องถิ่นเช่น คนเงินพัสดุและการจัดการ

กำจัด คะโยธา (2549, หน้า 18) กล่าวว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษา หมายถึง ความพร้อมในการจัดการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทักษะและเจตคติโดยพิจารณาจาก บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์รวมถึงการบริหารจัดการ และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสามารถพัฒนาโรงเรียนและชุมชนให้เจริญรุดหน้าไปพร้อมๆ กันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป ความพร้อมในการจัดการศึกษา หมายถึง สภาพที่เตรียมพร้อมในการที่จะปฏิบัติหน้าที่การจัดการศึกษาให้ลุล่วงและสำเร็จภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9.2 ขอบข่ายของความพร้อมในการจัดการศึกษา

ตฤนกร กันทะโรจน์ (2546, หน้า 7) กล่าวว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ด้านนโยบาย พิจารณาจากกฎหมายระเบียบปฏิบัติ แผนงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความชัดเจนต่อการปฏิบัติ 2) ด้านงบประมาณ พิจารณาจากศักยภาพความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านรายได้ การเงินการคลัง 3) ด้านการบริหารและการจัดการ โดยพิจารณาว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นคณะผู้บริหารที่ผ่านการเลือกตั้งมานั้นมีความรู้ความสามารถในการบริหารและการจัดการท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ด้านบุคลากร บุคลากรต้องพร้อมในเชิงความคิดและทัศนคติ มองเรื่องการกระจายอำนาจในทางบวกร่วมมือช่วยกันอย่างตั้งใจและ 5)

ด้านประชาชน กลุ่ม องค์กรชุมชน ซึ่งประชาชนต้องมีความรู้ความสามารถที่จะแบกรับภาระในกิจการสาธารณะ มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิศรา คำนึ่งธรรม (2546, หน้า19-22) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ดังนี้ 1) ให้นำหน่วยงานของรัฐที่ทำกาถ่ายโอนช่วยเหลือ สนับสนุน แนะนำและให้คำปรึกษา เทคนิค วิชาการแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับการถ่ายโอน 2) ปรับโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจ 3) พัฒนาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้มีคุณวุฒิ และประสบการณ์ 4) ปรับปรุงระบบการวางแผน งบประมาณ บัญชีและการบริหารงานบุคคล 5) การกำกับดูแลแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการตามกฎหมายและ 6) เพิ่มขีดความสามารถให้บุคลากรและผู้บริหารท้องถิ่น และภาคประชาคมในการตรวจสอบ

วีรพงษ์ อุ่นมานนท์ (2546, หน้า16) กล่าวว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถพิจารณาจากทรัพยากรต่างๆ ทั้งในความพอเพียงของทรัพยากรในการดำเนินการ ความมีประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และนวัตกรรมต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาซึ่งในที่นี้อาจพิจารณาได้จาก บุคลากรงบประมาณวัสดุ อุปกรณ์ ห้องเรียน ตลอดจนระบบบริหารจัดการ

สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง (2547, หน้า 14-17) กล่าวว่า การสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมมีปัจจัยดังนี้

1. สภาพแวดล้อมภายนอก

1.1 หน่วยงานที่รับถ่ายโอนภารกิจ ต้องมีคู่มือในการถ่ายโอนแต่ละภารกิจ มีการอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษาจากหน่วยงานที่ถ่ายโอน และความชัดเจนในการกิจ

1.2 ประชาชนในท้องถิ่น เช่นความสนใจในข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องการถ่ายโอนภารกิจ การให้ความยอมรับกับนโยบายที่ถ่ายโอน และการเชื่อมั่นในศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. สมรรถนะภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 คณะผู้บริหาร ควรมีความรู้เรื่องการถ่ายโอนของผู้บริหารการยอมรับในการกิจถ่ายโอน และการให้การสนับสนุนในการกิจที่ได้รับการถ่ายโอน

2.2 สมาชิกสภาท้องถิ่น ควรมีความรู้และยอมรับรวมทั้งสนับสนุนการกิจที่มีการถ่ายโอน

2.3 พนักงานที่มีจำนวนที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน การยอมรับ และมีความรู้ความเข้าใจ และแสวงหาความรู้ในเรื่องการกิจที่รับการถ่ายโอน

2.4 งบประมาณรายได้ ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร

2.5 วัสดุ/ครุภัณฑ์/เทคโนโลยี ความเพียงพอของวัสดุ/ครุภัณฑ์/เทคโนโลยี
เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจ

2.6 การบริหารงาน การวางแผนการพัฒนา การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การ
ตัดสินใจ ระบบการพัฒนาบุคลากร การมีส่วนร่วม มีระบบการให้บริการประชาชน และมีระบบ
ประเมินผลที่ตรวจสอบได้

นำชาติ จันทรดี (2550, หน้า 23) กล่าวว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษา
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของข้าราชการ
ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต1 อำเภอเวียงสามมี 6 ประการคือ 1) ด้าน
บุคลากร ศึกษาเรื่องความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ คุณวุฒิจำนวนคุณสมบัติที่จัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยึดมั่นในคุณธรรม 2) ด้านงบประมาณและสวัสดิการ รายได้ เงินเดือน
เงินสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล งบประมาณที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน3) ด้านวัสดุอุปกรณ์
ทางการศึกษา ความพร้อมด้านตำรา คู่มือการเรียนการสอน อุปกรณ์เสริมทักษะการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐาน4) ด้านการบริหารจัดการ ศึกษาถึงเรื่องระบบการบริหารจัดการทาง
การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การวางแผนและการติดตามผล ระบบสารสนเทศ
เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน5) ด้านโครงสร้างและนโยบาย ศึกษาถึงโครงสร้างการ
กำหนดบทบาทภารกิจ ผู้รับผิดชอบนโยบายการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเด็ก
นักเรียน วิสัยทัศน์ทางการศึกษา การวางแผนกลยุทธ์แผนปฏิบัติการขั้นพื้นฐาน รวมถึงการ
ติดตามประเมินผลแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นระบบและ6) ด้านความร่วมมือและการ
ประสานงานระหว่างองค์กร ศึกษาถึงการระดมทรัพยากร การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมของผู้ที่
เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากทุกๆ ภาคส่วน

ประนอม แก้วปราง (2550, หน้า 16-17) กล่าวว่า ความพร้อมในการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรบริหารส่วนตำบลองค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีการพัฒนาใน
ด้านต่างๆ ดังนี้1) ด้านงบประมาณ รัฐต้องจัดสรรงบประมาณ เพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ให้แก่องค์กรบริหารส่วนตำบล โดยควรให้มีองค์กรภายนอกมากับกับดูแลในการใช้งบประมาณ
ให้คุ้มค่า และตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร
งบประมาณปละเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง2) ด้านการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษาและ
บุคลากรทางการศึกษาควรให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการพัฒนาครู ผู้บริหาร
สถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาก่อนการถ่ายโอนเพื่อสร้างศรัทธาและความเข้าใจและ
ความสัมพันธที่ดี3) ด้านอาคารสถานที่ควรให้มีการระดมทุนจากทุกภาคส่วนร่วมกัน โดยมีการ
สร้างเงื่อนไขเพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมและ 4) ด้านการบริหารจัดการควรเร่งสร้าง
เสริมความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการและประกันคุณภาพการศึกษาให้องค์การบริหารส่วน
ตำบล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 30-31) กล่าวว่าหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กำหนดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ ตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่นกระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ซึ่งตามกฎหมายกระทรวงข้อ 2 มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังนี้

1. เกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย

1.1 ประสบการณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.2 แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาการจัดการศึกษาซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านต่างๆ ที่เหมาะสมกับระดับ ประเภท และรูปแบบการศึกษา

1.3 วิธีการบริหารและการจัดการศึกษา

1.4 การจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา

1.5 ระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

1.6 ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. เงื่อนไขประกอบเกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย

2.1 การมีรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

2.2 การกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สถานศึกษา

2.3 การจัดโครงสร้างองค์กรภายในรองการบริหารจัดการศึกษา

2.4 การมีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5 การจัดระบบบริหารงานบุคคลเพื่อการศึกษา

ส่วนเงื่อนไขประกอบเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีดังนี้

1. เงื่อนไขบังคับก่อนการประเมินความพร้อมการมีรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงพอในการจัดการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะจัดการศึกษาจะต้องมีรายได้รวมเงินอุดหนุนทั่วไปและเงินกู้จากรัฐ(ไม่รวมเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ)เฉลี่ย3ปีงบประมาณย้อนหลัง (ไม่รวมปีงบประมาณปัจจุบัน) เพียงพอที่จะใช้การจัดการศึกษาให้สัมฤทธิ์ผล โดยถือระดับรายได้และลักษณะการจัดการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในเกณฑ์การพิจารณา

2. เจือนไขยังกับผ่านประเมินความพร้อม

2.1 การกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษา ควรกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารงานทั่วไปให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้อย่างอิสระสอดคล้อง กับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาชาติ

2.2 การจัดโครงสร้างองค์กรรองรับการบริหารจัดการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีโครงสร้างการปกครองภายในตามความจำเป็นและความเหมาะสม เพื่อรองรับการบริหารจัดการศึกษา บริหารจัดการโดยบุคลากรวิชาชีพ และมีบุคลากรที่เพียงพอ

2.3 มีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ เสนอนโยบาย แนวทางมาตรการ และมาตรฐานใน การบริหารและการจัดการศึกษา

2.4 การจัดระบบการบริหารงานบุคคลเพื่อการศึกษา องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นควรจัดระบบบริหารงานบุคคลให้เป็นมาตรฐานเดียวกับระบบบริหารงานบุคคลของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของรัฐ

อาทิตย์ นามบุตร (2550, หน้า 43) กล่าวว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยปัจจัย สำคัญ 4 ประการ ดังนี้ ด้านบุคคล ด้าน งบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่ และด้านการบริหารทั่วไปหรือการจัดการ

ปรัชญา เวสารัชช์ (2551, มีนาคม 28) กล่าวว่าการจัดการศึกษานั้นมี องค์กรประกอบของการจัดการศึกษาซึ่งประกอบด้วย หลักสูตรครูผู้สอนสื่ออุปกรณ์การสอน รูปแบบวิธีการสอนผู้บริหารงบประมาณ ด้านบรรยากาศแวดล้อม และด้านผู้เรียนที่ถือว่าสำคัญ ที่สุด

สรุป จากที่กล่าวมาการศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษานั้นมองในหลาย อย่างซึ่งประเด็นของความพร้อมในการจัดการศึกษาดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งใน องค์กรประกอบที่ จำเป็นที่ใช้ในการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การประเมินความพร้อมในการจัด การศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลจึงควรประเมินจากองค์ประกอบของการจัดการศึกษาซึ่ง ผู้วิจัยนั้นได้สังเคราะห์ จากประนอม แก้วปรางนำชาติ จันทร์ดีอาทิตย์ นามบุตรและปรัชญา เวสารัชช์ว่าการพิจารณาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ในจังหวัด ลพบุรีควรมีดังนี้ สภาพแวดล้อม บุคลากรรูปแบบวิธีการสอน หลักสูตรงบประมาณและสื่อการ สอน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษา

4.1 ความหมายของความคิดเห็น

สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2542, หน้า 127) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความคิดเห็นว่า หมายถึงการแสดงความคิดเห็นร่วมกันของกลุ่มบุคคลเพื่อแก้ปัญหา หรือดำเนินการเพื่อสร้าง หรือพัฒนาโดยตอบสนองต่อความต้องการในทางสังคม ความรักใคร่และความเป็นเจ้าของ

อุทัย บุญประเสริฐ (2542, หน้า 127) กล่าวว่า ความคิดเห็นหมายถึง การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจ ร่วมจัดการดำเนินการ และร่วมรับผิดชอบในการจัดการกับบางสิ่งบางอย่างเพื่อประโยชน์ร่วมกันของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 231) ได้ให้ความหมาย ความคิดเห็นว่า สิ่งที่เราสนใจ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในใจก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้ต่อไป หรือสติปัญญาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างถูกต้องและสมควร

วันชัย วัฒนศัพท์ (2550, มีนาคม 2) ได้กล่าวถึงความคิดเห็นหมายถึง การแสดงความคิดเห็นของบุคคลหรือของสาธารณชน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความห่วงกังวล ความต้องการ และค่านิยม ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อไปสู่การตัดสินใจที่ดีกว่า

ถวิลวดี บุรีกุล (2551, มีนาคม 8) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นหมายถึงการแสดงความคิดเห็นของบุคคล กลุ่มบุคคล ประชาชน หรือผู้ปกครอง ในการให้ข้อมูล การปรึกษาหารือ การวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติและควบคุมติดตาม โดยเป็นการเริ่มจากการสื่อสารทางเดียว ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวไปจนถึงการสื่อสารสองทางเป็นการปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน

กูด (Good, 1973, p. 238) ได้กล่าวไว้ว่าความคิดเห็นหมายถึง ความเชื่อ ความคิด หรือการลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่สามารถบอกได้ว่าถูกต้องหรือไม่

อีแซค (Isaak, 1981, p. 203) ได้กล่าวไว้ว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางคำพูด หรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทั่วไป โดยปกติแล้วความคิดเห็นจะแตกต่างจากทัศนคติ คือความคิดเห็นจะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะขณะที่ทัศนคติจะเป็นเรื่องทั่วไปซึ่งจะมีความหมาย ที่กว้าง

พจนานุกรมของ เวบสเตอร์ (Webster's New Collegiate Dictionary, 1981, p. 637) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ ความเชื่อหรือการตัดสินใจที่จะเชื่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ โดยความคิดเห็นนั้นอาจไม่ถูกต้องก็ได้ซึ่งขึ้นอยู่กับมุมมอง หรือทัศนคติเฉพาะตน หรือการรวมกลุ่มเพื่อออกความคิดเห็นได้แย่งความคิดเห็นเดิมที่มีอยู่แล้ว หรือการแสดงออกของผู้เชี่ยวชาญซึ่งจะตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วแต่กรณี

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า ความคิดเห็นหมายถึง ความรู้สึก เจตคติ หรือ ประสบการณ์ของบุคคล กลุ่มบุคคล โดยการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกร่วมกัน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี มี 6 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากรด้านรูปแบบวิธีการสอนด้านหลักสูตร ด้านงบประมาณ และด้านสื่อการสอนดังนี้

4.2 ด้านสภาพแวดล้อม

4.2.1 ความหมายของสภาพแวดล้อม

ปรัชญา เวสารัชช (2551, มีนาคม 28) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้ถึงแม้จะมีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลก็ตามก็ยังคงมีสถานที่สำหรับการบริหารจัดการการผลิตและถ่ายทอดสื่อหรือการทำงานของบุคลากร ที่เกี่ยวข้องในกรณีที่ยังต้องใช้อาคารเป็นสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอนสิ่งที่ผู้บริหารและผู้จัดการศึกษาต้องสนใจดูแลคือความเพียงพอเหมาะสมปลอดภัยและการมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ส่วนครูก็ต้องรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมหากจำเป็นต้องใช้งบประมาณปรับปรุงก็ควรแจ้งผู้บริหารให้ช่วยดำเนินการ

วิเชียร กระจ่าง (2551, กันยายน 20) กล่าวว่า สภาพแวดล้อม หมายถึง บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ส่งผลในทางบวกต่อจิตใจของนักเรียนและบุคลากรรวมทั้งเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยบรรยากาศทางกายภาพบรรยากาศทางวิชาการ และบรรยากาศการบริหารจัดการ

สรุป สภาพแวดล้อมทางการศึกษาคือ สิ่งต่างๆ ที่เอื้ออำนวยความสะดวกและส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพภายในสถานศึกษา เช่น บรรยากาศประชาธิปไตย อาคารสถานที่ ห้องน้ำ สนามเด็กเล่น เป็นต้น

4.2.2 ลักษณะสภาพแวดล้อมที่ดี

นที หวนนิโรช (2546, หน้า 17) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ควรเสริมสร้าง แบ่งได้ 3 ประเภท 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งประกอบด้วย บริเวณสถานศึกษา อาคารเรียน ห้องเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมที่เสริมสร้างคุณธรรม 2) สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดการห้องศูนย์วิชาการ การเรียนการสอนและ 3) บรรยากาศด้านการบริหาร ซึ่งถือว่าสำคัญที่สุด ที่ส่งผลต่อบรรยากาศทุกด้าน

ธเนศ ชำเกิด (2551, กันยายน 28) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนนั้น มีกิจกรรมและกระบวนการต่างๆ มากมายที่โรงเรียนจำนวนมากอาจดำเนินการอยู่แล้วด้วยการให้บุคลากรในโรงเรียนได้ ร่วมคิด ร่วมทำซึ่งจะมีผลให้เกิดบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน เช่น การสร้างคุณภาพงาน (คิวซี) การวางแผนเป็นทีม (team planning) กิจกรรม 5ส กิจกรรมข้อเสนอแนะ (suggestion system) การนิเทศภายในโรงเรียน การพัฒนาองค์การ (organization

development) กระบวนการกลุ่ม เป็นต้น กิจกรรมและกระบวนการดังกล่าวหรือกิจกรรมอื่นใดก็ตามที่โรงเรียนจะนำมาส่งเสริมการสร้างบรรยากาศที่ดีควรอยู่ภายใต้หลักการ 5 ประการ คือ 1) หลักการมีส่วนร่วม 2) หลักความเสมอภาค 3) หลักเสียงส่วนมากเป็นครรอง 4) หลักความถูกต้องเป็นเกณฑ์ 5) หลักความจำเป็นเป็นที่ตั้ง

สรุป สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ดีนั้นควร จะมองทั้งด้าน สภาพทางกายภาพเช่นอาคารสถานที่ ห้องเรียน บริเวณพื้นที่สะอาดเพียงพอ และคุณภาพ คือความเหมาะสมปลอดภัย และเกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษา

4.2.3 ขอบข่ายความพร้อมทางสภาพแวดล้อม

ซูรีพร สุระโชติ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านสภาพแวดล้อมควรพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน เช่นมีอาคารเรียนที่เพียงพอ มีห้องเรียนที่เพียงพอ มีสถานที่จัดการเรียนการสอนนอกห้องเรียน 2) สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่นรั้ว และมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นประชาธิปไตย

ประยูร อนุะมาน (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านสภาพแวดล้อมควรพิจารณาในเรื่องลักษณะและนิสัยของผู้นำ และผู้ตามจะสร้างบรรยากาศแวดล้อมที่ดี

สุจิตา เนตร์ศิริ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านสภาพแวดล้อมควรพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้

1) สถานที่นำอยู่ นำเรียน รื่นรม สะอาด สวยงาม 2) ครูผู้สอน อารมณ์ดี ใจเย็น ความประพฤติเรียบร้อย ยิ้มแย้ม แจ่มใส 3) สภาพภายในสะอาด ตกแต่งสวยงาม 4) มีอุปกรณ์การเรียนการสอนพร้อมเพียง

สุณี คุณประดิษฐ์ (2552, มิถุนายน 8) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านสภาพแวดล้อมควรพิจารณาดังนี้ 1) บุคลากรผู้บริหารมีความเข้าใจในทรัพยากรทางการศึกษา คือ คน เงิน วัสดุ และการจัดการ 2) มีอาคารเรียน ห้องเรียน และสถานที่ที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา 3) มีสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา 4) จัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นประชาธิปไตย

ลัดดา แพงอูด (2552, มิถุนายน 10) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านสภาพแวดล้อมควรพิจารณาดังนี้ ครู ผู้บริหาร นักเรียน อาคารเรียน วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ ความร่วมมือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน วิทยของผู้เรียน บรรยากาศแห่งความรัก ความอบอุ่น มีระเบียบวินัย ความสะอาด กล้าคิด กล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล

กล่าวโดยสรุป ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีสถานที่

เพียงพอต่อการจัดการศึกษา มีอาคารเรียนห้องเรียนที่เพียงพอ สถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ภายในสถานศึกษา ซึ่งต้องมีอย่างเพียงพอ และมีคุณภาพมีสถานที่ที่เพียงพอเหมาะสมปลอดภัยและมีบรรยากาศของการบริหารที่เป็นประชาธิปไตย และมีระบบคุณธรรม

4.3 ด้านบุคลากร

ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี ด้านบุคลากรผู้วิจัยได้ศึกษาด้านครูและด้านผู้บริหารและนักเรียนดังนี้

4.3.1 ด้านครูผู้สอน

ความหมายคำว่าครู

เทียมศิลป์ ธรรมประเสริฐ (2547, หน้า 9) ให้ความหมายครูว่า ครู คือผู้ได้รับการพัฒนาอย่างดีเป็นพิเศษจากฝึกหัดครู เพื่อทำหน้าที่สั่งสอนศิษย์นำศิษย์ไปสู่คุณธรรมชั้นสูง หรือทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างมืออาชีพ

ครูบ้านนอก (2551, ตุลาคม 28) ให้ความหมายครูว่า ครู คือ ผู้อบรมสั่งสอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ผู้สร้างสรรค์ภูมิปัญญา และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของสังคมและประเทศชาติ

สรุป ครู หมายถึงผู้ที่ทำหน้าที่ อบรม สั่งสอน หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการให้เด็ก เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข โดยมีการเตรียมแผนการและมีมาตรฐาน และจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ

แนวคิดเกี่ยวกับครู

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (2551, ตุลาคม 12) กล่าวว่า ครูต้องเป็นคนที่มีความรู้และความประพฤติที่ดีประกอบด้วยความเมตตากรุณาต่อศิษย์ คงไม่เกินความจริงที่จะกล่าวว่าครูเป็นบุคคล "ไตรภาคี" คือ มาจากองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ความรู้ดี 2) ความประพฤติดีและ 3) มีคุณธรรม (เมตตากรุณา) หากขาดองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งจะไม่สามารถเป็นครูที่ดีได้องค์ประกอบ 3 ประการนี้เป็นหลักความจริงที่น่าพิจารณาอย่างยิ่งสำหรับผู้มีหน้าที่เป็นครูเพราะผู้ที่มีองค์ประกอบทั้งสามนี้ และพัฒนาถึงขั้นสูงสุด จะอยู่ในฐานะเป็นยอดครูหรือบรมครู เช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงได้รับการขนานพระนามว่า "บรมครู" เพราะพระองค์ ทรงมีองค์ประกอบ 3 ประการนี้ที่พัฒนาถึงขั้นสูงสุดแล้วคือทรงมีพุทธคุณ 3 ประการ คือ 1) พระปัญญาคุณ (ความรู้) 2) พระวิสุทธิคุณ (ความบริสุทธิ์ความประพฤติดี) และ 3) พระกรุณาคุณ (ความสงสาร, ทนไม่ได้ที่จะไม่ช่วยเหลือคน)

กานต์ฤทัย ชลวิทย์ (2551, ตุลาคม 28) ได้สรุปถึงมาตรฐานวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ของคุรุสภามาตรฐานวิชาชีพครู ไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึงข้อกำหนด สำหรับผู้ที่ จะ เข้ามาประกอบวิชาชีพ จะต้องมีความรู้และมีประสบการณ์วิชาชีพเพียงพอที่จะ ประกอบวิชาชีพจึงจะสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงว่าเป็น บุคคลที่มีความรู้ ความ สามารถและมีประสบการณ์พร้อมที่จะประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้

2. มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานในวิชาชีพให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกับมีการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ทั้งความชำนาญเฉพาะด้านและความ ชำนาญตามระดับคุณภาพของมาตรฐานการปฏิบัติงาน หรืออย่างน้อยจะต้องมีการพัฒนาตาม เกณฑ์ ที่กำหนดว่ามีความรู้ความสามารถ และความชำนาญ เพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของ การเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต่อไปได้หรือไม่ นั่นก็คือการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องต่อ ใบอนุญาตทุกๆ 5 ปี

3. มาตรฐานด้านการปฏิบัติตน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการ ประพฤติตนของ ผู้ประกอบวิชาชีพโดยมีจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นแนวทางและข้อพึงระวังใน การประพฤติปฏิบัติเพื่อดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียงฐานะเกียรติ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ตามแบบแผน พฤติกรรม ความจรรยาบรรณของวิชาชีพที่คุรุสภาจะกำหนด

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (2551, ตุลาคม 12) ได้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการดังกล่าวเกี่ยวกับบุคลากรครูข้อเสนอแนะบาง ประการดังนี้

1. ครูในฐานะปัจเจกบุคคลต้องมีใจพร้อมที่จะทำหน้าที่ครูเป้าหมายคือ ยกระดับวิญญาณมนุษย์ไม่ใช่ยกระดับความรู้เท่านั้น

2. รัฐต้องปฏิรูปครูทั้งระบบทุกระดับตั้งแต่ครูก่อนประถมจนถึง ระดับอุดมศึกษาผู้ทำหน้าที่สอนทุกระดับถือว่าเป็นครูโดยปฏิรูปทั้งระบบการผลิตการใช้และการ พัฒนา

3. ถ้าถือว่าวัยต้นๆ ของคนเป็นวัยที่มีความสำคัญเพราะเป็นวัยที่ วางรากฐานการพัฒนาที่สำคัญที่สุดเป็นวัยที่ชี้ทิศทางการพัฒนาวัยต่อๆ ไปแล้ว ครูในระดับ ต้นๆ คือก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาก็ควรจะได้รับ ความสำคัญเป็นพิเศษด้วยโดยเฉพาะ ความก้าวหน้าทั้งทางวิชาการและวิชาชีพครูควรจะมีแบบต่างๆ ที่ล้ำสมัย น่าจะได้รับการปรับปรุง เพื่อให้ครูในระดับต้นๆ ได้รับความสำคัญเป็นพิเศษดังกล่าว ทางก้าวหน้าของครูในระดับต้นๆ น่าจะมีช่องทางเหมือนกันกับครูในระดับสูงๆ ตำแหน่งทางวิชาการไม่ว่าจะโดยชื่อหรือสิทธิ ประโยชน์อันมากกับตำแหน่งนั้น น่าจะมีเหมือนกันและเท่ากันสำหรับครูทุกระดับ

4. ในขณะที่ยุคนี้ เทคโนโลยีกำลังมาแรง ครูและผู้จัดระบบการบริหาร จัดการครูต้องตั้งสติให้ได้ว่า คนจะต้องใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเท่านั้นอย่าหลงหรือปล่อยให้ เทคโนโลยีมาใช้คน โดยไม่รู้ตัว เพราะมีฉะนั้น จะถึงจุดอันตรายที่ความเป็นมนุษย์จะสูญสิ้นจะมี

แต่ความเป็นวัตถุเมื่อถึงขั้นนั้นคนจะพูดกันด้วยเหตุผลไม่รู้เรื่องแต่จะพูดกันด้วยวัตถุหรือเงินหรือผลประโยชน์อื่น

5. สภาพแวดล้อมทางสื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญเสมือนหนึ่งเป็นครูโดยอัตโนมัติเพราะสามารถสื่อความหมายสิ่งต่าง ๆ ทั้งดีและไม่ดีที่มีอิทธิพลต่อคนไม่ยิ่งหย่อนหรือมากไปกว่าครูด้วยซ้ำไป ดังนั้นวิชาการทางสื่อสารมวลชนไม่ว่าจะเป็นนิเทศศาสตร์หรือชื่ออื่นใดควรจะมีวิชาคุณธรรมความเป็นครูให้ศึกษาด้วย และให้ผู้ประกอบอาชีพด้านนี้มีความรู้สึกที่ตัวเองเป็นหรือเสมือนเป็นครูคนหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อความรู้สึกรับผิดชอบต่อผลของการเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จะเพิ่มความเข้าใจ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 หน้า 37- 38) กล่าวถึงมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูประกอบด้วย 12 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู อยู่เสมอ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางองค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรมการสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียนการตัดสินใจในปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้น ในการเลือกกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้าง แผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะ อื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้นผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมือ อุปกรณ์เอกสารสิ่งพิมพ์เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหา

ความรู้ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเองก่อให้เกิดค่านิยมละนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนรู้ให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

- 1) ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน
- 2) เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมนั้นๆ
- 3) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดแก่ผู้เรียน
- 4) ข้อเสนอแนะ แนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และ จริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใส ศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชนและร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษาให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเอาปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนและการจัดกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวรเป็นแนวการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่งที่จะนำเอาวิกฤตต่างๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา ครูจำเป็นต้องมองมุมต่างๆ ของ ปัญหาแล้วผันมุมมองของปัญหาไปในทางการพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียน ครูจึงต้องเป็นผู้มองมุมบวกในสถานการณ์ต่างๆ ได้ กล่าวที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ มีสติในการแก้ปัญหา มิได้ตอบสนองปัญหา

ต่างๆ ด้วยอารมณ์ หรือแง่มุมแบบตรงตัว ครูสามารถมองห้ก มุมในทุกๆ โอกาสมองเห็น แนวทางที่นำสู่ผลก้าวหน้าของผู้เรียนรู้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2552, หน้า 12-17) กล่าวว่าบทบาทหน้าที่ ของครูผู้ดูแลเด็ก ไว้ดังนี้ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้ดูแลเด็กมีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่คือ

1. ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องทำหน้าที่ดูแลเด็กและปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันของเด็กเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโตมีพัฒนาการทุกด้านตามวัยและมีการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2. ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในลักษณะบูรณาการครูผู้ดูแลเด็กมีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์กล่าวคือให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจอารมณ์สังคมและจริยธรรมไปพร้อมกันโดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของและผู้คนที่อยู่รอบข้างซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้าการเคลื่อนไหวการเล่นและการลงมือกระทำดังนั้นครูผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูดและกิริยาท่าทางที่นุ่มนวลอ่อนโยนแสดงความรักความอบอุ่น

3. สังเกตเฝ้าระวังและบันทึกความเจริญเติบโตพฤติกรรมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกตเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กจดบันทึกพฤติกรรมเพื่อจะให้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติและผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็กซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันเวลาที่

4. มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกต มีความรู้ และเข้าใจพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และไม่พึงประสงค์ของเด็กซึ่งพฤติกรรมนั้นอาจเกิดจากการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กรวมทั้งการปรับตัวของเด็กต่อสิ่งแวดล้อมหากไม่ได้รับการแก้ไขตามแนวทางที่เหมาะสมอาจนำไปสู่ปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กในอนาคตแม้ว่าเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันตามพันธุกรรมและการอบรมเลี้ยงดูแต่ถ้าเข้าใจและช่วยลดพฤติกรรมจะช่วยขจัดปัญหาที่จะตามมาได้ทันเวลาที่

5. จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะเหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้านครูผู้ดูแลเด็กจะต้องดูแลจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาดถูกสุขลักษณะปลอดภัยและมีบรรยากาศเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

6. ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กครอบครัวและชุมชน ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นผู้ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กโดยเป็นคนกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองสมาชิกในครอบครัวและบุคคลต่างๆ ในชุมชน เพื่อทราบถึงพฤติกรรมพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของเด็กได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

7. รู้จักพัฒนาตนเองในทางวิชาการและวิชาชีพ ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องใฝ่หาความรู้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอดังนี้

7.1 การพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการและทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่องเช่นการศึกษาหาความรู้การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอการติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และเทคโนโลยีโดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/สถานพัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพการเข้าร่วมเป็นสมาชิกและจัดตั้งชมรมเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็กซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ครูผู้ดูแลเด็ก

7.2 การพัฒนาด้านบุคลิกภาพจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะรักเด็กอุปนิสัยอ่อนโยนมีกิริยาวาจาที่นุ่มนวลอ่อนหวานใจเย็นรู้จักปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง อยู่เสมอ

กาญจนา วัชรสุนทร (บก.) (2551, หน้า 48) ได้สรุปปรากฏกาพิเศษของนายแพทย์เกษม วัฒนชัย ในวันที่ 1 สิงหาคม 2551 กล่าวว่าประสบการณ์ที่ได้จากครูที่ได้รับยกย่องว่าเป็นครูดีเด่นแห่งชาติ 7-8 คนพบว่า 1) ครูดีต้องรักเด็ก 2) ครูดีต้องรู้วิชาที่สอนเป็นอย่างดี 3) ครูดีต้องสอนดี 4) ครูดีต้องมีอุดมการณ์ที่แน่วแน่และมุ่งมั่น 5) ครูดีต้องเป็นตัวอย่างทางคุณธรรม

กล่าวโดยสรุปครู คือผู้ที่มีความรู้ดี สอนดี และมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านของครูผู้สอน นอกจากจะมองในเรื่องมีครูที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แล้วยังรวมถึงคุณภาพในการทำงานของครูด้วย คือครูจำเป็นต้องมีความรู้ที่ดีในสาระที่ทำการเรียนการสอน ครูต้องเป็นผู้ที่สอนดี และครูจำเป็นต้องมีคุณธรรมที่ดี นอกจากนั้นครูต้องมีมาตรฐานในด้านความรู้ คือมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และมาตรฐานในการปฏิบัติตน

ขอขยายความพร้อมเกี่ยวกับครู

ชวีพร สุระโชติ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านครูควรพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ ๑) วุฒิการศึกษาของครูสาขาวิชาที่จบการศึกษา จำนวนครูให้เหมาะสมกับจำนวนห้องเรียน การพัฒนาครูและผู้บริหาร เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายการศึกษาและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

ประยูร อนุมาณ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านครูคือการบรรจุคัดเลือก อย่างมีคุณภาพ ชัดเจน และโปร่งใส มีการกำหนดอัตรากำลังครูที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาการให้ความร่วมมือกับครูในการพัฒนาการศึกษา ความพร้อมในการบรรจุ แต่งตั้งโอนย้ายครู

สุจิตา เนตร์ศิริ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาของขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านครู ควรพิจารณาความรู้ความสามารถของครู

องค์การบริหารส่วนตำบลวุฒิการการศึกษาของครูครูต้องมีความรู้ด้านหลักสูตร สื่อการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ การวัดผลประเมินผลผู้เรียน

สุณี คุณประดิษฐ์ (2552, มิถุนายน 8) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาของขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านครู ควรพิจารณาดังนี้ มีความรู้ คุณวุฒิ การศึกษาสาขาวิชาที่จบการศึกษาศึกษาต้องตรงกับสาขาวิชาที่สอน มีอัตรากำลังครูที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ความร่วมมือความรับผิดชอบของครูในการจัดการศึกษาและการบรรจุการ แต่งตั้งครูการจัดให้มีสวัสดิการที่ดี

ลัดดา แพงอุด (2552, มิถุนายน 10) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านครู ควรพิจารณาดังนี้ ครูควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หลักสูตร การจัดการหลักสูตร การนำไปใช้และการประเมิน มีการคัดเลือก การคัดสรรผู้มีสติ คุณธรรม จริยธรรม มีการนิเทศ ติดตาม แนะนำ ช่วยเหลือ และมีแผนในการพัฒนาระดับวิชาชีพครู มีมาตรฐานด้านความรู้ของครูผู้สอนมีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของครูผู้สอนและครูมีจำนวนที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

สรุป ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาด้าน ครูผู้สอน คือองค์การบริหารส่วนตำบลมีการ กำหนดอัตรากำลังครูที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาการให้ความร่วมมือกับครูในการพัฒนาการศึกษา ความพร้อมในการบรรจุ แต่งตั้ง โอนย้ายครูการส่งบุคลากรเข้าอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งด้านคุณธรรมด้าน ความรู้ และการปฏิบัติตน มีแผนในการพัฒนาระดับวิชาชีพครู มีมาตรฐานด้านความรู้ของ ครูผู้สอนมีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของครูผู้สอน

4.3.2 ด้านผู้บริหาร

ความหมายของผู้บริหาร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545ก, หน้า 3) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาดันแบบหมายถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นด้านการ บริหารที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545เป็นผู้นำทางวิชาการมีคุณธรรมจริยธรรมและความรู้ ความสามารถเป็นที่ยอมรับของคณะครูนักเรียนผู้บังคับบัญชากรรมการสถานศึกษาพ่อแม่ ผู้ปกครองชุมชนและสังคม

จิตวิทยาอุตสาหกรรม (2551, ตุลาคม 29) ให้ความหมาย คำว่าผู้ บริหารงานในที่นี้ได้แก่ผู้ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำ (leader) ในการดำเนิน

พระครูวิจิตร ธรรมโชติ (2551, ตุลาคม 29) กล่าวว่าผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่บริหาร และควบคุมดูแลกิจการและหมายถึงดำรงตำแหน่งชั้นสูงในองค์การใด องค์การหนึ่งในการบริหารจะต้องมีบุคคลหนึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกว่า ผู้บริหาร บุคคลที่กล่าว นี้อาจจะเป็นผู้บริหารโดย งานที่กระทำในสมาคมในสำนักงานเช่น สำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ บุคคลที่จะทำหน้าที่เรียกประชุมติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ และทำงานประจำของสมาคมหรือสำนักงานนั้น ๆ ก็คือ เลขานุการหรือเลขาธิการซึ่งตามความหมายแล้วไม่ใช่ผู้บริหารแต่เพราะงานที่กระทำและหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบจึงทำให้เกิดอำนาจในทางบริหารขึ้นบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนี้ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ผู้บริหารตามตัวอักษร แต่โดยหน้าที่ที่กระทำก็ ต้องถือว่า เป็นผู้บริหารงานในหน่วยงานนั้น ๆ ถ้าผู้บริหารใดทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย ประสบผลสำเร็จในด้านบริหารสูงสุดเป็นผู้มีทั้งศาสตร์และศิลป์มีความสามารถบริหารงานได้ทุกสาขาไม่ว่าจะเป็นการธนาคาร อุตสาหกรรม ธุรกิจ การศึกษา แม้กระทั่งการบริหารบ้านเมืองมีความสามารถนี้จะได้รับขนานนามว่า "นักบริหารมืออาชีพ"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(2551, ธันวาคม 3) กล่าวว่าผู้บริหาร หมายถึงผู้ที่สามารถทำให้คนอื่นทำงานตามที่ผู้บริหารต้องการในขณะที่"ผู้นำ" หมายถึง ผู้ที่สามารถทำให้ผู้อื่นต้องการทำงานตามผู้นำ

สรุปผู้บริหารหมายถึงผู้ที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาให้กิจกรรมนั้นๆ ผ่านลบล่วงมาวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหาร

ธีระ รุญเจริญ (2545, หน้า 41-44) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การประเมินผู้บริหารปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของตามสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544) ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผู้บริหารปฏิรูปการเรียนรู้โดยแบ่งขอบเขตของการประเมินเป็น 8 รายการดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารดังนี้ มีความรักความเมตตาเอาใจใส่ดูแลเอื้ออาทร ร่วมทุกข์ความสุขของผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน มีประเพณีและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามกรอบศีลธรรมและวัฒนธรรมไทยมีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลาใฝ่หาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างเท่าทันเหตุการณ์มีความเชื่อว่าทุกคนมีศักยภาพและสามารถพัฒนาตนเองได้และมุ่งมั่นปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและ เพื่อนร่วมงาน

2. การจัดการดังนี้ มีนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาที่ร้อยรัดกันทุกงานและมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการทุกชั้นตอนมีส่วนเกี่ยวข้องร่วมปฏิบัติงานตามความถนัดและความสนใจมีการคลายพันธนาการจนกระทั่งเกิดความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิบัติการเรียนรู้มีการใช้นวัตกรรมหรือวิธีการที่หลากหลายในการดำเนินงานใช้วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสมคุ้มค่าและ นำผลการดำเนินงานมาใช้ในการพัฒนาผู้ร่วมงานเป็นระยะ

3. วางแผนงานของโรงเรียนได้ดังนี้ มีเป้าหมายและกิจกรรมในแผนงานมีความร้อยรัดกันและมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนดีเก่งและมีความสุขครบทั้ง3ส่วนอย่างสมดุลมีการจัดทำแผนงานได้ใช้

ข้อมูลสารสนเทศที่มาจากปัญหา/ความต้องการจำเป็นโดยเฉพาะด้านคุณภาพนักเรียนซึ่งเป็นข้อมูลที่รอบด้านและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นเป็นพื้นฐานสำคัญมีให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานมีแผนงานและกิจกรรมในแผนงานมีองค์ประกอบและแนวการดำเนินการและการประเมินผลที่ชัดเจน

4. การพัฒนาบุคลากรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ครั้งนี้ ให้ครูและบุคลากรทุกคนได้รับการพัฒนาให้ตระหนักในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีจัดกิจกรรมการพัฒนาครูและบุคลากรให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นที่วิเคราะห์ได้อย่างรอบด้านและชัดเจนมีการจัดกิจกรรมการพัฒนาครูและบุคลากรหลากหลายรูปแบบเป็นระยะ ๆ หรือต่อเนื่องตลอดปีเกิดผลสำเร็จเป็นแบบอย่างได้มีการจัดให้ครูและบุคลากรได้เผยแพร่ผลงานการพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาผู้เรียนต่อสาธารณชนทุกภาคเรียน

5. การให้ขวัญกำลังใจครั้งนี้มีเป้าหมายและรูปแบบการให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานนำไปสู่การส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนมากยิ่งขึ้นและมีกำลังใจที่จะพัฒนางานให้ต่อเนื่องต่อไปมีรูปแบบการให้ขวัญกำลังใจมีหลายลักษณะและทุกลักษณะเกิดจากการยอมรับหรือการมีส่วนร่วมกำหนดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการตัดสินใจการให้ขวัญกำลังใจทำโดยรอบคอบมีเหตุผลชัดเจนและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมตัดสินใจมีเน้นการพัฒนาให้ขวัญกำลังใจจากผลงานและความมุ่งมั่นของผู้ปฏิบัติงานที่น่าสู่การพัฒนาผู้เรียนหรือให้ประโยชน์ต่อผู้เรียน

6. การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนครั้งนี้ จัดสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณธรรมแก่ผู้เรียนทุกระดับอย่างเหมาะสมมีสาระทันตามสถานการณ์ จัดแหล่งเรียนรู้หลากหลายและวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้เหมาะสมเพียงพอกับจำนวนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจัดแหล่งเรียนรู้และบริการวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ที่เพียงพอสำหรับครู หรือบุคลากร จัดสภาพแวดล้อมสะอาดร่มรื่นเป็นระเบียบสวยงามและมีความปลอดภัยสูง

7. การมีส่วนร่วมของชุมชนครั้งนี้ ชุมชนร่วมกำหนดนโยบายเป้าหมายสภาพความสำเร็จการจัดวิธีการพัฒนาโรงเรียนและการสนับสนุนทรัพยากรที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้การจัดแหล่งเรียนรู้และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ให้โรงเรียนและชุมชนบูรณาการ เป้าหมายและดำเนินกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนไปพร้อม ๆ กันชุมชนร่วมกำหนดและดำเนินการประเมินการจัดการเรียนรู้และชื่นชมผลงานของโรงเรียน

8. การรายงานผลครั้งนี้แสดงข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหาความต้องการและเป้าหมายจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกัน มีการแสดงกระบวนการพัฒนาในส่วนของพัฒนาผู้เรียนและความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียนตลอดจนปัญหาข้อจำกัดและแนวทางปรับปรุงพัฒนาต่อไปให้ชัดเจนสอดคล้องกัน มีการรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชุมชนและสาธารณชนอย่างกว้างขวางด้วย

วิธีที่หลากหลายและรูปแบบที่น่าสนใจและมีการนำข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานประกอบการตัดสินใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

เกษม วัฒนชัย (2546, หน้า 21-23) กล่าวว่าผู้บริหารการศึกษาจะต้องมีความรู้และทักษะพื้นฐานของผู้บริหารการศึกษาดังนี้

1. ต้องรู้เรื่องคนสังคมประเทศไทยโลกทั้งภูมิศาสตร์สังคมศาสตร์และระบบต่างๆ คือต้องมีทัศนะที่กว้าง (broad perspective) พูดย่ออะไรต้องรู้เรื่อง
2. ต้องเข้าใจและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารพอสมควร
3. มีจิตใจประชาธิปไตยและปฏิบัติตามแนวทาง ในการตีความของพระธรรมปิฎกยกเอาหลักประชาธิปไตย3ข้อคือหลักของเสรีภาพหลักความเสมอภาคและหลักของภราดรภาพบอกว่าหลักประชาธิปไตยนั้นเป้าหมายอยู่ที่ สร้างภราดรภาพในสังคมคือความเป็นที่เป็นน้องเอื้ออาทรกันถ้าเอาประชาธิปไตยมาบริหารประเทศแล้วคนแบ่งเป็นพรรคเป็นพวกไล่ยิงกัน ไล่ฟ้องกัน จะสร้างประชาธิปไตยไว้ทำไมฉะนั้นเป้าหมายประชาธิปไตยคือการสร้างภราดรภาพซึ่งมีอยู่2เรื่องคือเสรีภาพและเสมอภาค

เสรีภาพหมายถึง เสรีภาพที่แต่ละคนจะพัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างเต็มที่คนพิการก็จะต้องมีเสรีภาพที่จะพัฒนาตนเองขึ้นมาอย่างเต็มที่คนอยู่ชายขอบอยู่ชายแดนคนยากจนต้องมีโอกาสพัฒนาตนเองขึ้นมาอย่างเต็มที่ในสังคมประชาธิปไตยทั้งรัฐ ทั้งเอกชนต้องช่วยให้ทุกคนในสังคมได้พัฒนาตัวเองอย่างเต็มที่จึงจะเป็นสังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริงและความเสมอภาคหมายถึงเสมอภาคที่จะรับผิดชอบต่อส่วนรวมไม่มีสองมาตรฐาน (double standard) ไม่มีหลายมาตรฐาน (multiple standard) ความเสมอภาค คือมาตรฐานเดียว (single standard) เมื่อมีกฎเกณฑ์สังคมทุกคนต้องทำตามกฎเกณฑ์สังคม ไม่มีการยกเว้น ถ้าใช้เสรีภาพแบบนี้แบบนี้และเสมอภาคแบบนี้จะนำไปสู่ภราดรภาพได้เรื่องนี้ คิดว่าผู้บริหารการศึกษาต้องมีจิตใจประชาธิปไตยไม่เช่นนั้นจะเป็นเผด็จการเข้าข้างตัวเองมีสองมาตรฐาน (double standard) หรือหลายมาตรฐาน (multiple standards) ซึ่งบริหารไม่ได้ในโลกสมัยใหม่นี้

4. ลึกซึ้งในศีลธรรมศาสนธรรมและมีมาตรฐานคุณธรรมเป็นที่ยอมรับได้คนที่จะเป็นผู้บริหารการศึกษาต้องลึกซึ้งในศีลธรรมศาสนธรรมไม่ว่าจะเป็นศาสนิกชนใดก็ตามถ้าบอกว่าไม่มีศาสนาต้องเลิกจ้างคนที่เป็นผู้บริหารการศึกษาต้องมีศาสนาเพราะมีประเด็นที่ต้องตัดสินใจทุกวันและเกี่ยวข้องกับพื้นฐานทางจริยธรรม (moral background) ฉะนั้นต้องมีศีลธรรม ศาสนธรรมและมีมาตรฐานคุณธรรมเป็นที่ยอมรับได้และต้องเขียนลงไปในคุณสมบัติของผู้บริหารการศึกษาว่าต้องมีมาตรฐานศีลธรรม

ธีระ รุณเจริญ (2545, หน้า 67-68) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการประเมินมาตรฐานการบริหารการศึกษาตามคุรุสภาซึ่งได้ออกประกาศเกณฑ์มาตรฐานการบริหารการศึกษาของ คุรุสภา12เกณฑ์ดังนี้1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการ

พัฒนาของบุคลากรผู้เรียนและชุมชน3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติตามได้เต็มศักยภาพ4) พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง5) พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้น6) ปฏิบัติงานขององค์กรโดยเน้นผลถาวร7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี9) ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์10) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา11) เป็นผู้นำและสร้างผู้นำและ 12) สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

ธีระ รุญเจริญ (2545, หน้า 8 -70) ได้กล่าวถึงบทบาทในการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ตามแนวของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติดังต่อไปนี้

1. การเป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้มีการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำทางวิชาการโดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหมวด4ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และมีการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจนและสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติให้คำปรึกษาแนะนำและสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา

2. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างอิสระเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารและบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมทั้งครูและบุคลากรภายในโรงเรียนบุคคลและหน่วยงานภายนอกโรงเรียนทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนอาทิครูบุคลากรพ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนและองค์กรต่างๆ

3. การเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทั้งทางด้านวิชาการอาทิการจัดสื่อต่างๆ เช่นหนังสือตำราเกมเทคโนโลยีช่วยการเรียนการสอนและอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนการให้บริการและการจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้เช่นแหล่งเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้อบอุ่นเพื่อให้ผู้เรียนมีความรักที่จะเรียนรู้และรู้จักแสวงหาความรู้

4. การประสานความสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเพื่อสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ได้แก่ทรัพยากรงบประมาณทรัพยากรบุคคลอาทิผู้เชี่ยวชาญผู้มีความรู้และประสบการณ์พิเศษที่โรงเรียนต้องการให้มาช่วยพัฒนาโรงเรียนทรัพยากรด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ เช่นอุปกรณ์การเรียนการสอนอุปกรณ์การศึกษาสื่อเกมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

5. การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องโดยการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมประชุมสัมมนาและไปทัศนศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อสถานการณ์ความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงของโลกและเพื่อสามารถนำมาประยุกต์และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นรวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาแห่งอื่นๆ ตามความเหมาะสม

6. การสร้างแรงจูงใจผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีทัศนคติในเชิงบวกกับผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นในการทำงานสร้างความเชื่อมั่นและเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่างๆ ให้ความสำคัญในความพยายามของทีมงานและสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การแสดงความขอบคุณการเผยแพร่ผลงานของทีมงานและการยกย่องให้รางวัล

7. การประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดให้มีการประเมินผลโดยส่งเสริมการประเมินผลภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติเพื่อรองรับการประเมินภายนอกมีการนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้กำหนดนโยบายของสถานศึกษาเพื่อให้เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและครบวงจร

8. การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาโดยส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของครูและทีมงานรวมทั้งผู้บริหารอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัยด้วย

9. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับงานด้านเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนและสาธารณชนทราบโดยวิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันและสร้างการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น

10. การส่งเสริมเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งในและต่างประเทศให้สอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2552, หน้า 6-7) กล่าวว่ามาตรฐานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

1. มาตรฐานผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีสิ่งต่อไปนี้
  - 1) วิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีภาวะผู้นำ
  - 2) ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการ
  - 3) คุณธรรม จริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์

2. นักบริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา มีคุณสมบัติตรงตาม มาตรฐานวิชาชีพ และมีจำนวนเพียงพอ

- 1) จำนวนตามแผนอัตรากำลังสามปี

2) คุณสมบัติตรงตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

3) คุณสมบัติตรงตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน

4) คุณสมบัติตรงตามมาตรฐานการปฏิบัติตน

3. บุคลากรในหน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีคุณสมบัติ มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มนุษยสัมพันธ์ และมีจำนวนเพียงพอ

1) จำนวนตามแผนอัตรากำลังสามปี

2) คุณสมบัติ มีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

3) คุณธรรม จริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์

เสน่ห์ พัฒน์พันธ์ (2548, หน้า 52-65) กล่าวถึงทักษะการบริหารว่า คือ ความสามารถ ความชำนาญ ความคล่องแคล่ว ว่องไว ถูกต้อง โดยแสดงออกทางร่างกาย สติปัญญา และเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ซึ่งทักษะทางการบริหารมี องค์ประกอบดังนี้

1. ทักษะด้านการคิด ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีปัญญา โดยมีปัญญาที่จะบริหารและพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้มีความสามารถที่จะแสวงหาความรู้และประสบการณ์

2. ทักษะด้านเทคนิค การอาศัยความรู้ การวิเคราะห์การใช้เครื่องมือในการปฏิบัติงาน

3. ทักษะการศึกษาและการสอน หมายถึงความชำนาญ ความเชี่ยวชาญของผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา การนิเทศ การวัดประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร การสร้างและนำหลักสูตรไปใช้

4. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึงความสามารถของผู้บริหารในการทำงานให้บรรลุผลโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และสร้างเสริมความร่วมมือซึ่งกันและการประสานและแนะนำ

5. ทักษะด้านความคิดรวบยอด คือความสามารถของผู้บริหารในการเข้าใจระบบโครงสร้างของคน โครงสร้างของตำแหน่งนโยบายการจัดการศึกษาและระบบการบริหารงานโรงเรียนเพื่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

จิตวิทยาอุตสาหกรรม (2551, ตุลาคม 29) กล่าวว่าลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ในองค์กรในที่นี้หมายถึงลักษณะที่เอื้ออำนวยให้ผู้บริหารดำเนินงานของตนได้ โดยราบรื่นเรียบร้อย และเกิดผลดีต่องานลักษณะที่ว่านั้นอาจเป็นด้านสติปัญญา อุปนิสัย อารมณ์ หรือลักษณะทางกายลักษณะด้านสติปัญญา อาจจะเป็นความสามารถทางสมอง การเก็บประสบการณ์ ไหวพริบปฏิภาณลักษณะด้านอุปนิสัย อาจเป็นความประพฤติ การวางตน ศีลธรรมจรรยา ลักษณะด้านอารมณ์อาจเป็นความรู้สึกนึกคิด การควบคุมตนเองในการแสดงออก ส่วนลักษณะทางกายอาจเป็นการแต่งกาย ท่วงท่าวาจาที่เหมาะสมตามบทบาทผู้นำของคนเป็น

ต้นจากที่กล่าวมาในส่วนที่ว่าด้วยความสำคัญและภารกิจของผู้บริหารบทบาทหน้าที่และการวาง
 คนของผู้บริหารและทฤษฎีที่ว่าด้วยภาวะผู้นำพอจะประมวลสรุปลักษณะของผู้บริหารที่พึง
 ประสงค์ในองค์กรได้ดังนี้

1. ความเป็นผู้มีสติปัญญาดีหรือค่อนข้างดีผู้บริหารควรมีสติปัญญาดี
 หรือค่อนข้างดี ทั้งนี้อาจไม่จำเป็นว่าจะต้องฉลาดถึงขั้นอัจฉริยะแต่อย่างน้อยควรเป็นคนมี
 วิจารณ์ญาณ มีเหตุมีผลในการคิด วิเคราะห์หามองแนวเส้นทางการทำงานอย่างฉลาดและทันคน

2. ความเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม ผู้บริหารควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 พร้อมต่อการปรับเปลี่ยนระบบหรือลักษณะงานเพื่อความดำรงอยู่หรือความเจริญก้าวหน้าของ
 งานและเพื่อแก้ปัญหาบางประการไม่กังวลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการปรับเปลี่ยน
 เมื่อพบว่าดำเนินการแล้วไม่ได้ผลก็พร้อมต่อการปรับเปลี่ยนให้เข้าแนวเดิมหรือแนวใหม่ต่อไป
 กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง มีความยืดหยุ่นในเรื่องนโยบายและกฎระเบียบและไม่ฝังใจกับ
 ข้อผิดพลาดพร้อมต่อการให้โอกาสแก่ตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา

3. ความเป็นผู้มีระเบียบและระมัดระวังรอบคอบ ผู้บริหารควรมีระเบียบ
 และระมัดระวังรอบคอบคุณลักษณะข้อนี้แม้จะค่อนข้างเป็นคนละเอียดกับความคิดริเริ่ม แต่
 ผู้บริหารจำเป็นต้องมีหรือเสริมสร้างให้มีในตนเองความเป็นระบบระเบียบและระมัดระวัง
 รอบคอบจะช่วยให้งานดำเนินไปได้โดยราบรื่นใช้เวลา น้อย สิ้นเปลืองน้อย โดยมีผลงานเท่าเดิม
 หรือดีขึ้นคือบริหารเวลาบริหารงบประมาณ บริหารคน บริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและ
 คาดการณ์ล่วงหน้าถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นแล้ววางแผนหรือระบบงานเพื่อพร้อม
 ต่อการแก้ปัญหา ดังคำกล่าวของนักบริหารที่ว่า “ในแผนรบ 10 แผน นอกจากแผนบุกแล้วควรมี
 แผนหนีด้วยอย่างน้อย 1 แผนเสมอ”

4. ความเป็นผู้เชื่อมั่นในตนเอง ผู้บริหารควรมีความเชื่อมั่นในตนเอง
 ตระหนักในความสามารถ จุดอ่อนจุดแข็งของตนกล้าต่อการเผชิญปัญหาต่างๆ ไม่หวั่นไหวไม่
 โลเล ไม่เปลี่ยนแปลงอย่างนั้นอย่างนี้บ่อยๆ จนเข้าลักษณะ “คยไม่ได้” ในความรู้จักของผู้ร่วมงาน
 และพร้อมต่อการรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองตัดสินใจพร้อมต่อการยอมรับข้อผิดพลาดอันอาจ
 เกิดขึ้นจากการบริหารหรือการตัดสินใจของตนเองต่อการปกป้องผู้ใต้บังคับบัญชาในแนวทางที่
 ถูกต้อง

5. ความเป็นผู้รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ ผู้บริหารควรรอบรู้สนใจ
 สิ่งแวดล้อมอันหมายถึงเหตุการณ์และบุคคลรอบตัวและความเคลื่อนไหวในทุกวงการเพื่อ
 ปรับเปลี่ยนงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงใดๆ อันเกิดขึ้น เช่นในภาวะเศรษฐกิจรุ่งเรืองผู้บริหาร
 จะทำการอย่างไรเพื่อให้งานขององค์กรเจริญก้าวหน้ามากที่สุดและภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ จะ
 ตัดสินใจทำอย่างไรเพื่อพยุงสถานะขององค์กรให้อยู่รอดและเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดแก่
 ผู้ใต้บังคับบัญชา

6. ความเป็นผู้ที่มีความสามารถด้านการสื่อสารที่ดีกับผู้ได้บังคับบัญชา ผู้บริหารควรมีความสามารถในการสื่อสารทั้งโดยวาจาและลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการทำงาน นโยบาย เป้าหมายขององค์กร ความคาดหวังขององค์กรและความคาดหวังของผู้บริหารที่ต้องการให้เกิดในหน่วยงานและในตัวพนักงานรวมทั้งการสื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน และการให้ข้อมูลย้อนกลับให้แรงเสริมกับผลการทำงานของผู้ได้บังคับบัญชา

7. ความเป็นผู้ที่รักศรัทธา ผูกพันกับงาน และสนใจงาน ผู้บริหารควรมีความรักและศรัทธาในงานที่ทำ ด้วยคุณลักษณะดังนี้ของผู้บริหารจะส่งผลให้ทุ่มพลังกายพลังสติปัญญาและความรู้ความสามารถเพื่อการปฏิบัติงานอย่างได้ผลเต็มที่ บริหารงานด้วยความสุขเต็มใจ และกระตือรือร้น ซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บังคับบัญชาและยังสร้างความยอมรับศรัทธาในตัวผู้บริหารได้ด้วย

8. ความเป็นผู้ที่มีความสามารถสร้าง แรงจูงใจในการทำงาน ให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา ผู้บริหารควรสามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานซึ่งจะทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกเป็นพวกพ้องเดียวกัน รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของงานและรู้สึกมีส่วนได้ส่วนเสียในงาน ช่วยให้พนักงานตระหนักในตัวเองว่ามีสมรรถภาพที่จะทำงานได้และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้ด้วยซึ่งความสามารถในส่วนนี้จะนำไปได้โดยผู้บริหารต้องศึกษาธรรมชาติพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและแรงจูงใจ

9. ความเป็นผู้ใจกว้างและมีน้ำใจ ผู้บริหารควรใจกว้างโดยยินดีรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและของผู้ได้บังคับบัญชา ให้โอกาสคน ไม่ฝังใจอยู่กับความผิดพลาดไม่กล่าวร้ายความผิดหรือจุดด้อยของผู้ได้บังคับบัญชาอยู่ตลอดเวลาหากแต่ช่วยให้พนักงานใช้ความผิดพลาดเป็นประสบการณ์ในการดำเนินงานและวางแผนงานต่อไป

10. ความเป็นผู้ที่ยุติธรรมต่อผู้ได้บังคับบัญชา ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรมต่อผู้ได้บังคับบัญชา การแสดงความยุติธรรมควรกระทำทั้งในแง่ของการมอบหมายงาน การให้ผลตอบแทน การพิจารณาความดีความชอบการเลื่อนตำแหน่งงาน โดยยึดผลงานเป็นเกณฑ์พิจารณาและมีความชัดเจนในเกณฑ์พิจารณานั้นๆ ทั้งนี้โดยสามารถสื่อสารสร้างความเข้าใจในการพิจารณาความดีความชอบดังกล่าวให้เกิดความเข้าใจอันดีกับทุกคนในหน่วยงาน

สรุป ผู้บริหารนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ที่ดี ความประพฤติดี เป็นแบบอย่างที่ดี มีการแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาตนเองและทีมงานอยู่เสมอ แล้วยังต้องมีความศรัทธาในระบบการศึกษาคือเชื่อว่าการศึกษจะทำให้คนและท้องถิ่นงอกงาม ดีงาม

ขอขอบคุณพร้อมเกี่ยวกับด้านผู้บริหาร

ชวีพร สุระโชติ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านผู้บริหารควรพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ผู้บริหารมีความรู้ทั้ง 4งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป 2) การประสานสัมพันธ์กับชุมชน

และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา3) การมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและยอมรับการกระจายอำนาจทางการศึกษาของท้องถิ่น

ประยูร อนุฆาน (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านผู้บริหารควรพิจารณาเรื่องความรู้ คุณธรรม และจริยธรรมของผู้บริหาร และหลักธรรมสำหรับผู้บริหาร ความรอบรู้ในความรู้ที่เป็นสากลโดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องงานในหน้าที่

สุจิตา เนตรศิริ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาของขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านผู้บริหารควรพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้1) ตัวบุคคลภาวะ ความรู้ความสามารถ 2) ความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม3) ความประพฤติส่วนตัว4) อภยาศัย ไมตรี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และ 5) เป็นกัลยาณมิตรกับคนทุกคน

สุณี คุณประดิษฐ์ (2552, มิถุนายน 8) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาของขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านผู้บริหารควรพิจารณาดังนี้1) ผู้บริหารมีความตระหนัก จริงใจและรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา 2) ผู้บริหารมีความรู้เรื่องการบริหาร การศึกษา และการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล 3) ทักษะของผู้บริหารต่อการจัดการศึกษา4) การเปิดโอกาสให้หลายส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา และ5) มีส่วนราชการที่รับผิดชอบเรื่องการศึกษา เช่นกองการศึกษาส่วนการศึกษา กรรมการชุมชน

ลัดดา แพงอุต (2552, มิถุนายน 10) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาของขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านผู้บริหารควรพิจารณาดังนี้ 1) ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ มีวินัย สะอาด 2) บุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ การตัดสินใจ ความคล่องแคล่ว มีมนุษยสัมพันธ์ มีน้ำใจพรหมวิหาร 4 ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน 3) ได้รับการคัดเลือก ผ่านการอบรมประเมิน เป็นที่ยอมรับของชุมชนและ4) มีการนิเทศ การปฏิบัติงาน และการประเมินตนเอง

ปรีดาวรรณ เทียมกลิ่น (2552, มิถุนายน 10) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาของขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านผู้บริหารควรพิจารณาดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร2) ความแตกต่างขององค์การบริหารส่วนตำบลและ3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณา เช่น บริหารต้องการจะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก่อน อาจไม่มีเงินพอที่จะพัฒนาการศึกษา

กล่าวโดยสรุป ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านผู้บริหาร คือความรอบรู้ในความรู้ที่เป็นสากล โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องงานในหน้าที่ มีคุณธรรมในการบริหารงานหรือพรหมวิหาร 4มีการแสวงหาความรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องผู้บริหารควรมีทักษะในการบริหารมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนและจัดให้มีส่วนการศึกษาที่รับผิดชอบการศึกษา

4.3.3 ด้านผู้เรียน

ความหมายของผู้เรียน

วิกิพีเดีย (2552, มิถุนายน 10) นักเรียน หมายถึงผู้เข้าเรียนในโรงเรียนระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

กองกิจการนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2552, มิถุนายน 10) นักเรียนหมายถึง ผู้ศึกษาเล่าเรียน

สรุป นักเรียน หมายถึงผู้ที่ศึกษาเล่าเรียนทั้งการศึกษาในระบบนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ขอบข่ายด้านผู้เรียน

ปรัชญา เวสารัชช (2551, มีนาคม 28) กล่าวว่า ผู้เรียนหรือผู้ศึกษาถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่สุดของการจัดการศึกษาเพราะผู้เรียนคือผู้รับการศึกษาและเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาการปรับเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ ของการจัดการศึกษาการจัดการศึกษาจึงครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนตั้งแต่การเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้การให้การศึกษาอบรมการประเมินและการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่องด้วยเหตุนี้เป้าหมายการจัดการศึกษาในภาพรวม จึงมีได้จำกัดวงแคบเฉพาะในสถานที่แต่มุ่งที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีปรัชญาพื้นฐานสำคัญคือทุกคนต้องเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาและการศึกษาต้องจัดสำหรับคนทุกคนเมื่อกล่าวถึงผู้เรียนคือผู้ที่กำลังอยู่ในวัยเรียน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

ธีระ รุญเจริญ (2545, หน้า 34-37) กล่าวถึงร่างมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและนำเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและได้รับความเห็นชอบในร่างแล้วและนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่25มกราคม2543และได้อนุมัติประกาศใช้แล้วมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดทำขึ้นมีทั้งหมด27มาตรฐาน91ตัวบ่งชี้แบ่งออกเป็น3ด้านคือด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย ซึ่งในด้านผู้เรียนนั้นมีการเน้นการพัฒนาตัวร่างกายจิตใจสติปัญญามุ่งให้ผู้เรียนมีลักษณะ3ประการคือเป็นคนที่มีความสามารถและมีความสุขมี 12 มาตรฐาน38ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1) มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์2) เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชนสังคมและปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย3) มีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม4) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์5) มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร6) มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง7) เห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทยศิลปะและวัฒนธรรมที่ดั่งงามของไทย 8) รู้จักตนเองฟังตนเองได้มีบุคลิกภาพที่ดี 9) มีทักษะในการทำงานรักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต10) มีสุขนิสัยสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

11) ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมาและ 12) สุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้าน ศิลปะดนตรีและกีฬา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551, ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่า เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545การเป็นคนเก่งคนดีและคนมีความสุขความเป็น "คนเก่ง"ของ ผู้เรียนพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่ของประเทศในช่วงชั้นที่2, 3 และ 4 (ประถมศึกษาปีที่6มัธยมศึกษาปีที่3และ6) ระหว่างช่วงปีการศึกษา 2544-2549มีแนวโน้ม ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างลดลงและค่าเฉลี่ยร้อยละของวิชาต่างๆ โดยส่วนใหญ่ ต่ำกว่า ร้อยละ50มีเพียงช่วงชั้นที่1 (ประถมศึกษาปีที่3) ที่มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูง กว่าร้อยละ50โดยมีวิชาภาษาไทยเป็นเพียงวิชาเดียวของทุกช่วงชั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ารายวิชา อื่นที่จัดสอบสำหรับร้อยละค่าเฉลี่ยความถนัดทางการเรียนของผู้เรียนในช่วงชั้นที่4มีแนวโน้ม สูงขึ้นทุกปีแต่ยังคงต่ำกว่าร้อยละ50 เช่นเดียวกับร้อยละค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งผล การประเมินตามมาตรฐานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การ มหาชน) : สมศ. มีข้อค้นพบที่ใกล้เคียงกันกล่าวคือผู้เรียนโดยส่วนใหญ่ไม่ผ่านมาตรฐานที่4และ มาตรฐานที่6ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีเพียงผู้เรียนในโรงเรียนสาธิตที่ ผ่าน มาตรฐานในข้อที่กล่าวนี้ส่วนมาตรฐานที่ยังคงไม่ผ่านเช่นเดียวกับผู้เรียนส่วนใหญ่ของประเทศ คือมาตรฐานที่6 นอกจากนี้แล้วจากข้อมูลระดับสติปัญญาของเด็กไทยซึ่งศึกษาโดยกระทรวง สาธารณสุขแสดงให้เห็นว่าเด็กไทยในช่วงอายุ6-13 ปีและ13-18ปีมีระดับสติปัญญาค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับเด็กในช่วงวัยเดียวกันคือเท่ากับร้อยละ62.9และ58.7ตามลำดับแต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีผู้เรียนกลุ่มหนึ่งที่เข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการและมีความโดดเด่นทางวิชาการ โดยผลการแข่งขันของเด็กในกลุ่มนี้มีแนวโน้มเหรียญรางวัลรวมสูงขึ้นทุกปีเมื่อเทียบกับประเทศ อื่นๆ ในภาคพื้นเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ในประเด็นการเป็น "คนดีของผู้เรียน" สรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมที่ผู้เรียนมีสูงคือคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สำหรับในด้าน "ความสุข ของผู้เรียน" นั้นพบว่าโดยภาพรวมผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสุขจากการจัดการเรียนรู้

สรุปผู้เรียน นอกจากจะมองที่ปริมาณจำนวนนักเรียนแล้ว ยังรวมถึง คุณภาพของผู้เรียนที่กำลังศึกษาและสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ว่าเป็นผู้คนดี คือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เป็นคนเก่งคือ เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในด้านวิชาการที่เป็น พื้นฐานของแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและสุดท้ายเป็นคนที่มีความสุข จากการศึกษาและ การดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และโอกาสในการเข้าถึงการเรียนรู้ ทุกคน ทุกที่ และทุกเวลา

ขอขยายความพร้อมด้านผู้เรียน

ซูรีพร สุระโชติ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัด การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านด้านผู้เรียนควรพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้1) มาตรฐานผู้เรียนทั้งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสมศ.2) คุณลักษณะที่

พึงประสงค์ตามหลักสูตร ครอบคลุมสาระวิชาและ3) มีฐานข้อมูลนักเรียน เช่น การเยี่ยมบ้าน ปัญหาการเรียนรู้นักเรียน

ประยูร อนุมาน (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านผู้เรียนควรพิจารณาในเรื่องข้อมูลเด็กโดยการศึกษาหาข้อดี ข้อด้อย แล้วนำมาพัฒนา จริยธรรมที่ดีของผู้เรียน

สุจิตา เนตร์ศิริ (2552 มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านผู้เรียนควรพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้1) ความสามารถของคณะกรรมการในการเชิญชวนให้ผู้ปกครองให้ส่งบุตรหลานมาเข้าเรียน2) การบริการรถรับส่งนักเรียน 3) การให้ทุนช่วยเหลือ สนับสนุนอุปกรณ์ การเรียน เสื้อผ้า หนังสือเรียนและ4) การบริการอาหารเสริม (นม) และอาหารกลางวัน

สุณี คุณประดิษฐ์ (2552, มิถุนายน 8) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านผู้เรียนควรพิจารณาดังนี้1) สติปัญญา ปัญหาต่างๆ ของเด็กเช่น สิ่งแวดล้อม ความเป็นอยู่ในชีวิตความอบอุ่นครอบครัว 2) วุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคล3) ข้อมูลเด็กส่งหน้า เช่นแผนเตรียมข้อมูลเด็กส่งหน้า4) คุณธรรม จริยธรรมที่ดีของผู้เรียน 5) โอกาสทางการศึกษาเด็กเช่น ทุนการศึกษา6) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการคิดการแสดงออกของนักเรียนและ7) ระบบติดตามผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา

ลัดดา แพงอูด (2552, มิถุนายน 8) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านผู้เรียนควรพิจารณาดังนี้1) สภาพของชุมชน2) ความเท่าเทียม ทั่วถึง 3) พร้อมให้บริการด้านการศึกษา อาหาร เครื่องแบบ ทุนการศึกษา 4) ความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและความก้าวหน้าของวิทยาการ และ5) มีการประเมินการติดตาม

สรุป ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านผู้เรียนคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนการจัดเตรียมข้อมูลจำนวนนักเรียนมีแผนในการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่ดีของผู้เรียน มีระบบติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาแล้ว มีส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดและร่วมแสดงออก จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นทุนการศึกษา

สรุปความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี ด้านบุคลากร แบ่งออกเป็นครู ผู้บริหาร และผู้เรียนดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอัตรากำลังครูที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาการให้ความร่วมมือกับครูในการพัฒนาการศึกษา ความพร้อมในการบรรจุ แต่งตั้ง โอนย้ายครูบุคลากรเข้าอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งด้านคุณธรรม ด้านความรู้ และการปฏิบัติตน มีการพัฒนาระดับมาตรฐานวิชาชีพ ครูมีมาตรฐานด้านความรู้ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน มีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของครูผู้สอนผู้บริหารมีความรอบรู้ในความรู้ที่เป็นสากล

โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องงานในหน้าที่ มีคุณธรรมในการบริหารงานหรือพรวิหาร 4 มีการแสวงหาความรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องผู้บริหารควรมีทักษะในการบริหาร มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีบุคลากรทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนและมีส่วนการศึกษาที่รับผิดชอบการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนการจัดเตรียมข้อมูลจำนวนนักเรียนมีแผนในการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่ดีของผู้เรียน มีส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดและร่วมแสดงออก

4.4 ด้านรูปแบบวิธีการสอน

ความหมายของรูปแบบและวิธีการสอน

ทิศนา แคมมณี (2545, หน้า221) ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนคือสภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอนรวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎีหลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือซึ่งได้รับการพิสูจน์ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพสามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้นๆ

สุนีย์ เต็มสินสุข (2548, หน้า 11) กล่าวว่ารูปแบบการสอน หมายถึงชุดของการวางแผนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบการสอนใช้ในการจัดกระทำเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้

ไพรัช สู่แสนสุข (2551, กันยายน 28) กล่าวว่ารูปแบบการสอน คือ แบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดอย่างเป็นระเบียบโดยสอดคล้องสัมพันธ์กับทฤษฎีหลักการเรียนรู้หรือหลักการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือหรือใช้เป็นสำคัญได้รับการพิสูจน์ ทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะหลักการ และจุดประสงค์ของรูปแบบนั้นๆ ซึ่งผู้สอนสามารถนำรูปแบบการสอนที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาไปใช้เป็นแบบแผนหรือ แบบอย่างในการจัดดำเนินการสอนอื่นๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเดียวกันได้ วิธีการสอน คือ ชุดของขั้นตอนใดๆ ที่ผู้สอนจัดดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์โดยแต่ละชุดวิธีจะมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นๆ

สรุป รูปแบบวิธีการเรียนการสอน หมายถึง แผน หรือแนวทางการดำเนินงานที่จัดเตรียมไว้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

ขอบข่ายรูปแบบวิธีการสอน

สุนีย์ เต็มสินสุข (2548, หน้า 10) กล่าวว่ารูปแบบการสอนประกอบด้วย

1. หลักการของรูปแบบการสอนเป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อและแนวคิดทฤษฎี

ที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอนโดยหลักการของรูปแบบการสอนจะเป็นตัวชี้้นำการกำหนดจุดประสงค์เนื้อหากิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงานในรูปแบบการสอน

2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์เป็นการระบุความคาดหวังที่ผู้สอนต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้แก่การวางเป้าหมายการเรียนรู้ซึ่งต้องกำหนดอย่างชัดเจนหรือเป็นการระบุเป้าหมายในการทำงานของผู้เรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินการ

3. สารการเรียนรู้ประกอบด้วยเนื้อหาและกระบวนการในการเรียนรู้ที่ผู้สอนจะใช้ในการวางแผนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

4. การสอนสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เป็นส่วนที่ระบุวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนต่างๆ เพื่อการใช้รูปแบบการสอนที่ประสบผลสำเร็จสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้จริงและตรงตามรูปแบบการสอนนั้นๆ กำหนดหรือให้คำอธิบายไว้

5. การวัดและประเมินเป็นส่วนที่ระบุถึงการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนโดยประเมินจากผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเพื่อให้ประจักษ์ในประสิทธิผลของรูปแบบการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและประเมินจากกระบวนการทั้งหมดของรูปแบบการสอน

จรัสศรี ทิวสุวรรณ (2551, กันยายน 28) ได้เสนอแนวคิดรูปแบบวิธีการสอน ดังนี้ จัดสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษา จัดกิจกรรมและสร้างสื่อการสอนเป็นเครื่องมือในการฝึกให้นักเรียนได้ใช้ภาษา ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมความสามารถในการแสดงออกของนักเรียน และสอนสัมพันธ์ทักษะรูปแบบการสอนภาษาเพื่อสื่อสารตามธรรมชาติเป็นการบูรณาการ วิธีการสอนต่างๆ

พงศศักดิ์ สิงหนัด (2551, กันยายน 28) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการสอน ดังนี้ มีสำรวจความสนใจและความถนัดของผู้เรียนก่อนสอนหรือมอบหมายงานโดยการซักถาม สังเกตสัมภาษณ์หรือให้ทำแบบทดสอบมีให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อกำหนด ขอบข่ายเนื้อหาสาระ กิจกรรมการวัดและประเมินผลร่วมกัน มีส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองโดยจัดมุมหนังสือจัดศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมใน และนอกห้องเรียน มีส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงโดยการปฏิบัติจริงเช่นการฝึกทักษะ การฟังการพูดการอ่านและการเขียนการแสดงละครหรือการเล่นในห้องถื่น มีจัดหาสื่อและ อุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเรียนการสอนเช่นสไลด์วีดิทัศน์เทปบันทึกเสียงแผ่นภาพหุ่นจำลองมี แนะนำแนวทางให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการสรุปรวบรวมสาระที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองนำไปวิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่พบมีแบ่งกลุ่มการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเช่นการทำรายงานผู้เรียนต้อง รู้จักการวางแผนดำเนินงานวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นและประเมินผลมีคำนึงถึงหลัก ประชาธิปไตยในการเรียนการสอนผู้เรียนจะมีอิสระในการเลือกกลุ่มและต้องให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม

จากที่กล่าวมา การพัฒนารูปแบบวิธีการสอนนั้นคือแบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดอย่างเป็นระเบียบโดยสอดคล้องสัมพันธ์กับทฤษฎี หลักการเรียนรู้หรือ

หลักการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือหรือใช้เป็นสำคัญจะต้องศึกษาสำรวจจากข้อมูล หลักการ เป้าหมายสาระการเรียนรู้ สื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งการวัดผลแล้วร่วมกันวางแผน ระหว่างผู้เกี่ยวข้อง และทดลองใช้และประเมินเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงต่อไป

ขอขยายความพร้อมเกี่ยวกับด้านรูปแบบวิธีการสอน

ชวีพร สุระโชติ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านรูปแบบวิธีการสอนควรพิจารณา ในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) หลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) มาตรฐานการจัดการ เรียนรู้โดยวิเคราะห์หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 3) ให้ความรู้เรื่องวิธีการสอนและ 4) มาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระแกนกลางของหลักสูตร ต้องมีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่ จะต้องเรียนในเรื่องท้องถิ่น ซึ่งต้องสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

ประยูร อนุมาน (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านรูปแบบวิธีการสอน 1) ควร พิจารณาเรื่องการจัดประชุม การนิเทศ การศึกษาดูงาน 2) การระดมความคิดเห็นวิเคราะห์รูปแบบ วิธีการสอน ออกแบบการสอน พัฒนารูปแบบการสอน และ 3) นำรูปแบบการสอนไปใช้ และ ประเมินค่า

สุจิตา เนตร์ศิริ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษา ของขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านรูปแบบวิธีการสอนควรพิจารณาความรู้ความเข้าใจของ นายกององค์การบริหารส่วนตำบลและความรู้ความเข้าใจครูผู้สอน

สุณี คุณประติษฐ์ (2552, มิถุนายน 8) กล่าวว่าความพร้อมในการจัด การศึกษาของขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านรูปแบบวิธีการสอนควรพิจารณาดังนี้ 1) ครู องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีความรู้ในรูปแบบวิธีสอน และหลักวิธีการสอนแบบต่างๆ 2) การ ส่งเสริมช่วยในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน 3) ครูผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการ จัดการ จัดการ จัดการเรียนการสอน และ 4) ควรค่าถึงผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และหลัก ประชาธิปไตยในการจัดการเรียนการสอน

ลัคนา แพงอูด (2552, มิถุนายน 8) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษา ของขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านรูปแบบวิธีการสอนควรพิจารณาดังนี้ 1) หลักการของ หลักสูตร จุดมุ่งหมาย แนวทาง เป้าหมาย 2) จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาการสังคม 3) เทคนิค วิธีการ ธรรมชาติของแต่ละวิชา 4) ครูนักเรียนผู้ที่เกี่ยวข้อง แหล่งเรียนรู้ 5) การนำไปใช้ให้ เหมาะสมกับนักเรียน บริบทของสถานศึกษา ความแตกต่างระหว่างบุคคล 6) ส่งเสริม ความสามารถในการแสดงออกของนักเรียนให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและเน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงหลักประชาธิปไตยในการเรียนการสอนและ 7) การประเมินผล

สรุป ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรีในด้านรูปแบบวิธีการสอนนั้น คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการระดมความคิดวิเคราะห์รูปแบบวิธีการสอน เข้าใจรูปแบบวิธีการสอนแบบต่างๆ ออกแบบการสอน พัฒนารูปแบบการสอน นำรูปแบบการสอนไปใช้ และประเมินค่ารูปแบบวิธีการสอนนั้นส่งเสริมความสามารถในการแสดงออกของนักเรียนให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดำเนินถึงหลักประชาธิปไตยในการเรียนการสอนเข้าใจหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานตัวชี้วัด สาระแกนกลางของหลักสูตร ต้องมีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่จะต้องเรียนในเรื่องท้องถิ่น ซึ่งต้องสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

4.5 ด้านหลักสูตรหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา (2540, หน้า 3-5) ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรว่า มีความแตกต่างกันไปตั้งแต่ความหมายที่แคบสุดจนถึงกว้างสุดซึ่งสามารถจำแนกความคิดเห็นของนักการศึกษาที่ได้ให้นิยามความหมายของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้ 1) หลักสูตร หมายถึง แผนประสบการณ์การเรียนรู้ นักการศึกษาที่มีความคิดเห็นว่าการศึกษาที่สถาบันการศึกษาไว้วางแผนไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้หลักสูตรตามความหมายนี้ หมายถึง แผนการเรียนรู้หรือรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดให้เรียนรวมทั้งเนื้อหาวิชาของรายวิชาต่างๆ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มนี้ ไม่รวมถึงการนำหลักสูตรไปใช้หรือการเรียนการสอนที่ปฏิบัติจริง 2) หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ที่สถาบันการศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการประเมินผล

รุจิรี ภู่อาระ (2551, หน้า 9) กล่าวว่าความหมายของคำว่า หลักสูตรมาจากภาษาละตินracecourse แต่เมื่อนำมาใช้ในการการศึกษา หลักสูตร มีความหมายว่าเป็นรายการกระบวนวิชา และต่อมาขยายความออกไปอีกว่า หลักสูตรคือแผนการเรียนรู้

สงบ ลักษณะ (2551, กันยายน 15) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งปวงชนที่จัดให้ผู้เรียนได้รับเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงปรารถนา ทั้งพฤติกรรมความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ เจตคติและค่านิยมต่างๆ ตามความหมายนี้ หลักสูตร คือการวางแผนเตรียมการเพื่อการจัดการเรียนการสอนการวางแผนเตรียมการนี้จะครอบคลุมถึงทุกสิ่งที่จะเป็นวิถีทางไปสู่ผลลัพธ์คือผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่พึงปรารถนา

เซย์เลอร์, อเล็กซานเดอร์, และเลวิส (Saylor, Alexander, & Lewis, 1981, p. 8) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่าหลักสูตรหมายถึงแผนการเรียนการสอนที่จัดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่บุคคลที่ได้รับการศึกษา

บีเน, และคนอื่นๆ (Beane, et al., 1986, pp. 34 – 35) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้โดยใช้เกณฑ์ความเป็นรูปธรรม (concrete) ไปสู่นามธรรม (abstract) และจากการยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง (school-centered) ไปสู่การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (learner-centered) โดยได้อธิบายไว้ดังนี้ 1) หลักสูตรคือผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการศึกษา 2) หลักสูตรคือ โครงการหรือแผนการในการจัดการศึกษา 3) หลักสูตรคือ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ อย่างมีความหมาย 4) หลักสูตรคือ ประสบการณ์ของผู้เรียน

โอลิวา (Oliva, 1992, pp. 8-9) ได้ให้นิยามความหมายของหลักสูตรโดยแบ่งเป็น 1) การให้นิยามโดยยึดจุดประสงค์ (purpose) หลักสูตรจึงมีภาระหน้าที่ ที่จะทำให้ผู้เรียนควรจะเป็นอย่างไรหรือมีลักษณะอย่างไร หลักสูตรแนวคิดนี้จึงมีความหมายในลักษณะที่เป็นวิธีการที่นำไปสู่ความสำเร็จตามจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเช่น หลักสูตร คือการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมหลักสูตรคือ การพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน 2) การให้นิยามโดยยึดบริบทหรือสภาพแวดล้อม (contexts) นิยามหลักสูตรในลักษณะนี้เป็นการอธิบายถึงลักษณะทั่วไปของหลักสูตรซึ่งแล้วแต่ว่าเนื้อหาของหลักสูตรมีลักษณะเป็นอย่างไร เช่น หลักสูตรที่ยึดเนื้อหาวิชาหลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหลักสูตรเพื่อการปฏิรูปสังคม และ 3) การให้นิยามโดยยึดวิธีดำเนินการหรือยุทธศาสตร์ (strategies) เป็นการให้นิยามหลักสูตรในเชิงวิธีดำเนินการที่เป็นกระบวนการยุทธศาสตร์หรือเทคนิควิธีการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น หลักสูตร คือ กระบวนการแก้ปัญหาหลักสูตร คือ การทำงานกลุ่มหลักสูตรคือ การเรียนรู้รายบุคคลหลักสูตรคือโครงการหรือแผนการจัดการเรียนการสอนเป็นต้น โอลิวาได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่าหลักสูตร คือแผนงานหรือโครงการที่จัดประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้เรียนโดยแผนงานต่างๆ จะถูกกำหนดเป็นสายลักษณะอักษรมีขอบเขตกว้างขวางหลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต้องการ ดังนั้น หลักสูตรอาจเป็นหน่วย (unit) เป็นรายวิชา (course) หรือเป็นรายวิชาย่อย (sequence of courses) ทั้งนี้แผนงานหรือโครงการทางการศึกษาดังกล่าว อาจจัดขึ้นได้ทั้งในและนอกชั้นเรียน ภายใต้การบริหารและดำเนินงานของสถานศึกษา

โซเวลล์ (Sowell, 1996, p.5) ได้กล่าวว่า มีผู้อธิบายความหมายของหลักสูตรไว้อย่างมากมาย เช่น หลักสูตรเป็นการสะสมความรู้ดั้งเดิม เป็นวิธีการคิดเป็นประสบการณ์ที่กำหนดไว้เป็นแผนการจัดสภาพการเรียนรู้ เป็นความรู้และคุณลักษณะของผู้เรียน เป็นเนื้อหาและกระบวนการเป็นแผนการเรียนการสอน เป็นจุดหมายปลายทางและผลลัพธ์ของการจัดการเรียนการสอน และเป็นผลผลิตของระบบเทคโนโลยีเป็นต้นโซเวลล์ได้อธิบายว่าเป็นเรื่องปกติที่นิยามความหมายของหลักสูตรมีความแตกต่างกันไปเพราะบางคนให้ความหมายของหลักสูตร

ในระดับที่แตกต่างกันหรือไม่ได้แยกหลักสูตรกับการจัดการเรียนการสอน แต่อย่างไรก็ตาม โชเวลล์ ได้สรุปว่าหลักสูตรคือการสอนอะไรให้กับผู้เรียนซึ่งมีความหมายที่กว้างขวางที่รวมทั้งข้อมูลข่าวสาร ทักษะ และทัศนคติทั้งที่ได้กำหนดไว้และไม่ได้กำหนดไว้ให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา

สรุป หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่างๆ ที่รวบรวมไว้เป็นเนื้อหาสาระ และใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนเพื่อเกิดความรู้ ความสามารถและลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามที่สังคมคาดหวังไว้

องค์ประกอบของหลักสูตร

สงบ ลักษณะ (2551, กันยายน 15) กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรนั้นประกอบไปด้วย 1) ผลการเรียนรู้ (learning outcome) ซึ่งนิยมเรียกว่ามาตรฐานคุณภาพ (quality standards) หรือที่คุ้นเคยว่า จุดประสงค์การเรียนรู้ 2) ขอบข่ายเนื้อหาวิชา (content) ที่อาจเรียกว่าองค์ความรู้ 3) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (learning activities) ที่คุ้นเคยในชื่อแผนการสอน หรือกระบวนการ เรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่ครูจะคิดค้นกระบวนการที่ดีที่สุด (best practice) เพื่อรับประกันว่าผู้เรียนทุกคนจะบรรลุผลการเรียนรู้ได้ครบถ้วนกำหนดให้จัดหลักสูตรการศึกษาในส่วนสาระหลักที่เป็นแกนกลางของการศึกษาพื้นฐานเพื่อการศึกษาต่อการดำรงชีวิต ความเป็นคนไทย และความเป็นพลเมืองดีของชาติ ให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและสังคม 4) แผนการใช้สื่อการเรียนการสอน (learning materials) 5) แผนการวัดผลประเมินผล (assessment) เพื่อแสดงหลักฐานการบรรลุผลการเรียนรู้ โดยหลักการที่เป็นสากลหลักสูตรที่แท้จริง คือ สิ่งที่ครูและปฏิบัติในโรงเรียนในองค์ประกอบ 5 ประกอบนี้ความเป็นหลักสูตรจะหยุดอยู่ที่การคิด กำหนดเป็นแผนดำเนินงานใน 5 องค์ประกอบนี้เมื่อใดที่ครูลงมือจัดการเรียนการสอนจะเรียกว่าการนำหลักสูตรไปใช้ (implementation) ซึ่งมักตามมาด้วยการประเมินผลการใช้ (evaluation) เพื่อให้มีข้อมูลย้อนกลับ (feedback) สู่การปรับปรุงหลักสูตรใน 5 องค์ประกอบและปรับปรุงการนำหลักสูตร ไปใช้

สุธี วรประดิษฐ์ (2551, กันยายน 15) กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน โดยองค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญมี 4 ส่วน คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระกระบวนการจัดการเรียนรู้และ การประเมินผล

สังคมคนชัยภูมิ (2551, กันยายน 15) กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมีอย่างน้อย 4 ประการดังนี้ 1) ความมุ่งหมาย (objective) ประกอบด้วยหลักการของหลักสูตร (แนวทาง/ทิศทาง) จุดหมาย หรือพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิด 2) เนื้อหา (content) ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ (strand) และเนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรม (activity) การสอนการนำไปใช้ (implementation) เป็นการแปลหลักสูตรสู่การสอน (ปฏิบัติ) เป็นส่วนที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ผู้เรียนมากที่สุดการสอนเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้เป็นวิธีการที่จะนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิธีการจัดการเรียนรู้เอกสาร, วัสดุ ประกอบหลักสูตร (สำหรับครู/นักเรียน) และ4) การประเมินผล (evaluation) ผลที่ได้จากการประเมินนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนรู้หลักสูตร

รุจิรี ภูสาระ (2551, หน้า 9) กล่าวว่าหลักสูตรประกอบ ด้วยเป้าหมาย และจุดประสงค์เฉพาะที่จะนำเสนอการจัดการเนื้อหา ซึ่งรวมถึงแบบของการเรียนตามจุดประสงค์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551, ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่าหลักสูตรเป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 พบว่าความพร้อมและความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนของโครงสร้างและสาระการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสามารถ และจำนวนบุคลากรโรงเรียนงบประมาณ และระยะเวลาเป็นสิ่งสำคัญซึ่งโรงเรียนขนาดใหญ่มักจะมีความพร้อมสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนขยายโอกาสจะประสบปัญหาในเรื่องนี้ค่อนข้างมาก ทั้งนี้ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการรับหน้าที่ ในการเป็นแกนนำการบริหารหลักสูตรเป็นส่วนใหญ่ สถานศึกษายังสถานศึกษาส่วนใหญ่ ในทุกระดับไม่สามารถจัดทำหลักสูตรได้ด้วยตนเองต้องอาศัยคู่มือคำแนะนำครู และบุคลากรสถานศึกษายังมีความสับสนในเรื่องความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาในระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานการศึกษาเป็นเป้าหมายหลัก (standard-based education) อีกทั้งหลักสูตรของสถานศึกษานั้นการทำแบบฝึกหัดและเนื้อหาสาระมากกว่ากระบวนการขาดลักษณะของสภาพจริง (authentic instruction) ที่มุ่งเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือผู้เรียนสำคัญที่สุดการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ระหว่างช่วงชั้นมีมากเกินไปมีความซ้ำซ้อนในกลุ่มสาระเดียวกันและต่างกลุ่มสาระ ปัญหาในแง่บุคลากรครูผู้สอนพบว่าการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และจัดทำขอบข่ายสาระหลักสูตร (curriculum map) ของครูมีน้อยมากทำให้การวางแผนกิจกรรมสำหรับผู้เรียนโดยผ่านขอบข่ายสาระหลักทั้ง 8 กลุ่มสาระได้น้อยไม่ครบตามหลักสูตร ที่กำหนดไว้ปัญหาอีกประการหนึ่งแม้ว่าครูผู้สอนได้ทำการวิเคราะห์หลักสูตรก่อนการจัดทำแผนการเรียนรู้แล้วก็ตามแต่ก็ทำเป็นส่วนน้อยส่วนใหญ่มักจะซื้อแผนการเรียนรู้สำเร็จรูปที่มีขายทั่วไปเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการจัดทำแผนการเรียนรู้และนำมาเลือกปรับใช้ให้ตรงกับความต้องการ

สรุป องค์ประกอบของหลักสูตร ก็คือ ส่วนประกอบของหลักสูตรที่จะทำให้หลักสูตรนั้นสมบูรณ์ซึ่งต้องประกอบไปด้วย 1) ความมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งต้องตรงกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา 2) เนื้อหาสาระของหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาทางโครงสร้างและเนื้อหาในหลักสูตร 3) กิจกรรมการสอน และ4) การประเมินผล

ขอบข่ายความพร้อมของสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับหลักสูตร

ซูริพร สุระโชติ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านหลักสูตรควรพิจารณาในประเด็น

ดังต่อไปนี้ 1) ข้อมูลของสถานศึกษาในเรื่องการใช้หลักสูตรว่าสถานศึกษานั้นใช้หลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 หรือ พ.ศ. 2544 2) ขนาดของโรงเรียน 3) จำนวนบุคลากร และจำนวนนักเรียน 4) การให้ความรู้เรื่องหลักสูตร บุคลากร ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง และ 5) สภาพแวดล้อม สภาท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรท้องถิ่น

ประยูร อนุมาน (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านหลักสูตร คือบุคลากรมีความสำคัญเป็นหลักเพราะเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง

สุจิตา เนตรศิริ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านหลักสูตร ควรพิจารณาคุณภาพการศึกษาของนักวิชาการศึกษารัฐบาล หรือวิสัยทัศน์ของคณะกรรมการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

สุณี คุณประดิษฐ์ (2552, มิถุนายน 8) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านหลักสูตร ควรพิจารณาดังนี้ 1) ส่วนประกอบของหลักสูตร ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง 2) หลักสูตรจะต้องสนองต่อบริบทของชุมชน 3) บุคลากร มีความรู้เรื่องหลักสูตร เช่นคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร 4) หลักสูตรที่ใช้มีสาระที่เป็นสากล หรือมีมาตรฐาน สามารถนำไปใช้ทุกที่ 5) มีการคัดเลือกหรือสรรหาใช้และพัฒนาหลักสูตร และสร้างหรือหาสิ่งมาทดแทนหลักสูตร

ปรีดาพรรณ เทียมกลิม (2552, มิถุนายน 10) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านหลักสูตรนั้น ความพิจารณาในเรื่อง หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ บุคลากรมีความรู้ความชำนาญด้านหลักสูตร

ลัดดา แพงอูด (2552, มิถุนายน 10) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านหลักสูตร ควรพิจารณาดังนี้ 1) ความรู้ ความเข้าใจ 2) บุคลากรด้านหลักสูตร 3) เอกสาร คู่มือ 4) แนวทางในการจัดทำหลักสูตร 5) ข้อมูลการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของหลักสูตร 6) นักเรียน 7) จิตวิทยาการศึกษา ชุมชน การวัดและการประเมินผล

สรุป ความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมของหลักสูตร คือ องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรมีสาระที่เป็นสากลหลักสูตรมีสาระที่ตอบสนองกับบริบทชุมชน มีคณะกรรมการบริหารและพัฒนาหลักสูตร มีแผนการใช้หลักสูตร การสรรหาหลักสูตร เข้าใจการพัฒนาหลักสูตร มีการประเมินการใช้หลักสูตร และหาทดแทนหลักสูตร

4.6 ด้านงบประมาณ

ความหมายของงบประมาณ

ความหมายของงบประมาณ(budget)จะแตกต่างกันออกไปตามกาลเวลาและลักษณะการให้ความหมายของนักวิชาการแต่ละด้านซึ่งมองงบประมาณแต่ละด้านไม่เหมือนกัน เช่นนักเศรษฐศาสตร์มองงบประมาณ ในลักษณะของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดนักบริหารจะมองงบประมาณในลักษณะของกระบวนการหรือการบริหาร งบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยบรรลุเป้าหมายของแผนงานที่วางไว้ นักการเมืองจะมองงบประมาณในลักษณะของการมุ่งให้รัฐสภาใช้อำนาจควบคุม การปฏิบัติงานของรัฐบาล

ความหมายเดิมงบประมาณ ในความหมายเดิมหมายถึงกระเป๋าหนังสือใบใหญ่ที่เสนาบดีคลังใช้บรรจุเอกสารต่างๆ ที่แสดงถึงความต้องการของประเทศและทรัพยากรที่มีอยู่ในการแถลงต่อรัฐสภาต่อมาความหมายของงบประมาณก็ค่อยๆ เปลี่ยนจากกระเป๋าเป็นเอกสารต่างๆ ที่บรรจุในกระเป๋านั้น

สรภักดิ์ จัตรมลทัศน์(2550, หน้า12) กล่าวว่า งบประมาณทางการศึกษา หมายถึงจำนวนเงินที่รัฐได้จัดสรรไปในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้นซึ่งไม่รวมจำนวนเงินที่รัฐได้จัดสรรไปให้แก่หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและไม่รวมเงินนอกงบประมาณ1) เงินนอกงบประมาณหมายถึงจำนวนเงินที่ไม่ได้บรรจุไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐ2) เงินงบประมาณหมายถึงจำนวนเงินที่บรรจุไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐ

รัตนวงศ์ รัตมีเดือน (2551, ตุลาคม 28) กล่าวว่าว่างบประมาณหมายถึงแผนการดำเนินงานในอนาคตสำหรับช่วงเวลาหนึ่งของกิจการที่แสดงเป็นตัวเลขทั้งจำนวนหน่วยและจำนวนเงินซึ่งต้องสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรเพื่อประโยชน์ในการวางแผนและควบคุมการดำเนินงานให้มีการใช้ทรัพยากรทุกชนิดของกิจการที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุป งบประมาณ หมายถึง เงินทุนที่รัฐจัดสรรให้ ตามแผนการซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ใช้ในการจัดการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,(2545ข, หน้า35-36) กล่าวว่า นอกจากนี้อตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 มาตรา60ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศโดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาดังนี้1) จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน 2) จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของ

กองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น

3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษโดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรมทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

4) จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษาโดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

5) จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลและเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์กรมหาชน

6) จัดสรรกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้และ

7) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชนและมาตรา 61 ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคลครอบครัวองค์กรชุมชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นตามความเหมาะสม และความจำเป็น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549, หน้า 4-5) กล่าวว่าแหล่งเงินทุนเพื่อการศึกษาของประเทศไทยสามารถแบ่งได้เป็น 4 แหล่งใหญ่ คือ งบประมาณจากรัฐบาลกลาง งบประมาณจากรัฐบาลท้องถิ่น ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน และจากภาคเอกชน งบประมาณจากรัฐบาลกลางเป็นแหล่งเงินหลักในการใช้จ่ายเพื่อการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดว่ารัฐต้องกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษาไปให้องค์กรบริหารส่วนตำบล แต่ก็ยังไม่มีการนำไปปฏิบัติหมายความว่ากระทรวงศึกษาธิการต้องโอนทรัพยากรซึ่งรวมถึงโรงเรียนครูและงบประมาณไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งยังไม่ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมเนื่องจากการคัดค้านจากครูและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549, หน้า 5-8) กล่าวว่า การปฏิรูปการบริหารจัดการงบประมาณทางการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานกำลังอยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพความเสมอภาคและคุณภาพในการจัดการศึกษา โรงเรียนต้องมีความคล่องตัวและอิสระในการตอบสนองต่อปัญหาและต่อความต้องการในด้านวิชาการงบประมาณและบุคลากรรวมถึงการบริหารทั่วไปซึ่งค่าใช้จ่ายต่อหัวที่รัฐจะต้องจัดสรรให้สำหรับนักเรียนทุกคนประกอบด้วย 1) ค่าใช้จ่ายพื้นฐานสำหรับวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เงินเดือนครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยจะจัดสรรให้ตามจำนวนนักเรียนสำหรับสถานศึกษาเอกชนและจัดสรรให้ตามตำแหน่งที่มีอยู่จริงในสถานศึกษาของรัฐ 3) ค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความจำเป็นพิเศษตามลักษณะของนักเรียนและที่ตั้งของโรงเรียนเช่น ค่าใช้จ่ายสำหรับเป็นค่าอาหารค่าพาหนะค่าเครื่องเขียนค่าอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับนักเรียนที่มีฐานะยากจนนักเรียนพิการและนักเรียนที่ด้อยโอกาสเพื่อให้

เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาและ 4) ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนในโรงเรียนรัฐบาลตามความขาดแคลนความจำเป็นและที่ตั้งของโรงเรียนเพื่อการมีส่วนร่วมในทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสม

สรภักดิ์สรณ์ ฉัตรกมลทัศน์ (2550, หน้า 12-13) กล่าวว่า องค์ประกอบงบประมาณทางการศึกษาหมายถึงรายละเอียดของการจ่ายเงินงบประมาณทางการศึกษาตามประเภทการแบ่งรายละเอียดซึ่งแบ่งออกเป็น 1) องค์ประกอบงบประมาณหลักซึ่งเป็นประเภทของค่าใช้จ่ายหลักในงบประมาณและ 2) องค์ประกอบงบประมาณย่อยซึ่งเป็นประเภทของค่าใช้จ่ายย่อยที่รวมกันอยู่ในขององค์ประกอบงบประมาณหลักและแต่ละประเทศนั้นจัดหมวดหมู่ (งบ) ขององค์ประกอบงบประมาณแตกต่างกันโดยหมวดขององค์ประกอบงบประมาณประเทศไทยมีทั้งสิ้น 5 หมวดได้แก่ งบบุคลากรงบดำเนินการ งบลงทุนงบเงินอุดหนุนและงบรายจ่ายอื่น ดังนี้ 1) งบบุคลากรหมายถึงเงินเดือนค่าจ้างประจำค่าจ้างชั่วคราว 2) งบดำเนินการหมายถึงค่าตอบแทนค่าวัสดุใช้สอยค่าสาธารณูปโภค 3) งบลงทุนหมายถึงค่าที่ดินค่าสิ่งก่อสร้างค่าครุภัณฑ์ 4) งบเงินอุดหนุนหมายถึงเงินอุดหนุน 5) งบรายจ่ายอื่นหมายถึงรายจ่ายต่างๆ ที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายประเภทหนึ่งประเภทใด 6) งบดำเนินการหมายถึงเงินเดือนค่าจ้างประจำค่าจ้างชั่วคราวค่าตอบแทนค่าวัสดุใช้สอยเงินอุดหนุนค่าสาธารณูปโภคการศึกษาและการวิจัยค่าบำรุงรักษาและค่าซ่อมแซมโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายคงที่รายจ่ายอื่นๆ 7) งบลงทุนหมายถึงค่าที่ดินค่าสิ่งก่อสร้างค่าครุภัณฑ์และวัสดุใช้สอยค่าหนังสือ 8) งบเงินชำระเงินกู้หมายถึงค่าใช้จ่ายที่จ่ายคืนเงินต้นและดอกเบี้ย สำหรับเงินกู้และ 9) จากที่กล่าวมา การจัดสรรงบประมาณควรมีการจัดสรรใน 5 กลุ่มดังนี้ งบบุคลากรงบดำเนินการงบลงทุนงบเงินอุดหนุนและงบรายจ่ายอื่นนั้น

ขอขยายความพร้อมเกี่ยวกับด้านงบประมาณ

ซูร์พร สุระโชติ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านงบประมาณควรพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) จำนวนเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และการจัดเก็บภาษี 2) งบประมาณที่ได้จากหน่วยงานอื่น 3) งบประมาณที่ได้จากการบริจาคหรือผู้บริจาคให้และ 4) แผนในการใช้งบประมาณและการรายงานประเมินผล

ประยูร อนุะมาน (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลงบประมาณควรพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) งบประมาขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง และงบประมาณที่ได้จากการบริจาคที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา การสนับสนุนงบประมาณที่จำเป็นเร่งด่วน

สุจิตา เนตร์ศิริ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลงบประมาณควรพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) รายได้ของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลและ 2) การบริหารงบประมาณแบบเศรษฐกิจพอเพียง เช่นมีแล้วก็ไม่

สร้างเพิ่ม (ถนน) ศูนย์ชุมชนใกล้เคียงด้านการศึกษา และโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

สุณี คุณประดิษฐ์ (2552, มิถุนายน 8) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลงบประมาณควรพิจารณา ดังนี้ 1) ความแตกต่างของงบประมาณของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล 2) มีแนวทางในการหางบประมาณ รู้จักใช้งบประมาณ และจัดสรรปันส่วนให้ถูกต้อง 3) การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา 4) มีแผนในการจัดสรรงบประมาณ การใช้งบประมาณ และการประเมินและ 5) มีการประเมินความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณ

ลัดดา แพงอูด (2552, มิถุนายน 10) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลเรื่องงบประมาณควรพิจารณา ดังนี้ 1) ข้อมูลโรงเรียนด้านสังคม วัสดุ ผลผลิต การบริหารจัดการ 2) จัดระบบงบประมาณด้านต่างๆ อย่างชัดเจน เพียงพอต่อการจัดการศึกษา 3) จัดทำแผนโครงการ แนวทางในการบริหารงบประมาณอย่างชัดเจน 4) มีการประเมิน ตรวจสอบ สนับสนุนและ 5) การรายงานชัดเจน โปร่งใส ชุมชนรับทราบ

ปรีดาวรรณ เทียมกลิ่น (2552, มิถุนายน 10) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องงบประมาณควรพิจารณา ดังนี้ 1) ความแตกต่างของงบประมาณในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล 2) วิสัยทัศน์ในการบริหารงบประมาณของผู้บริหาร 3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมและ 4) งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร

กล่าวโดยสรุป ความพร้อมในด้านของงบประมาณควรมีการจัดงบประมาณ เพียงพอต่อการจัดการศึกษาของบุคลากรงบประมาณ งบลงทุนงบเงินอุดหนุนและงบรายจ่ายอื่น และควรมีแผนในการจัดสรรงบประมาณและการประเมินผลการใช้งบประมาณการสนับสนุนงบประมาณที่จำเป็นเร่งด่วนและมีการประเมินความคุ้มค่าจากการใช้งบประมาณ

สรุป ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านงบประมาณ คือองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดงบประมาณ เพียงพอต่อการจัดการศึกษาของบุคลากรงบประมาณ งบลงทุนงบเงินอุดหนุนและงบรายจ่ายอื่น และควรมีแผนในการจัดสรรงบประมาณและการประเมินผลการใช้งบประมาณการสนับสนุนงบประมาณที่จำเป็นเร่งด่วนและมีการประเมินความคุ้มค่าจากการใช้งบประมาณ นายกัม วิสัยทัศน์ในการบริหารงบประมาณ มีจัดทำแผนโครงการที่ชัดเจน แนวทางในการบริหารงบประมาณอย่างชัดเจน

4.7 ด้านสื่อการสอน

ความหมายของสื่อการสอน

เฉลิมศรี สุพร (2546, หน้า11) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งที่ช่วยในการเรียนการสอนเป็นสื่อกลางที่นำสารหรือความรู้ไปยังผู้เรียน ช่วยในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ละมัย ดอนตะไนย์ (2551, กันยายน 20) กล่าวว่าสื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ เป็นตัวกลางที่ช่วยนำ และถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียนให้ได้บรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

เปรมิกา คำโย (2551, กันยายน 20) กล่าวว่าสื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ทำให้ผู้ส่งสารกับผู้รับสารได้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันสำหรับ สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่จะทำให้ผู้สอนบรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งข่าวสาร ข้อมูลความรู้ทางการศึกษาไปยังผู้เรียนโดยเน้นเนื้อหาอันเป็นความรู้ ตามหลักสูตรหรือกิจกรรม เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน

อัจฉราวาท วัฒนศักดิ์ (2551, กันยายน 20) กล่าวว่าสื่อการสอน หมายถึง สิ่งซึ่งใช้เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและเจตคติให้แก่ผู้เรียน หรือทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

บราวน์, นอร์เบอร์ก, และไซรกลี (Brown, Norberg, & Srygly, 1973, p.584) ให้ความหมายว่าสื่อการสอนหมายถึงจำพวกอุปกรณ์ทั้งหลายที่สามารถเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนจนเกิดผลการเรียนที่ดีทั้งนี้รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ไม่เฉพาะที่เป็นวัสดุหรือเครื่องมือเท่านั้นเช่น การศึกษานอกสถานที่ การสาธิต การทดลอง ตลอดจนการสัมภาษณ์

สรุป สื่อการสอน คือตัวกลางหรืออุปกรณ์ที่ผู้สอนนำมาประกอบทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะ ซึ่งไปไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของสื่อการสอน

กิดานันท์ มลิทอง (2543, หน้า 79-80) ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอนไว้ 5 ประเภทโดยแบ่งตามทรัพยากรการเรียนรู้ (learning resources) เป็นสื่อที่ออกแบบขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายทางการศึกษาและสื่อที่อยู่ทั่วไปแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้แก่ 1) คน (people) ในการศึกษาโดยตรงนั้นหมายถึงบุคคลที่อยู่ในระบบโรงเรียนได้แก่ครูผู้บริหารผู้แนะนำการศึกษาผู้ช่วยสอนหรือผู้ที่อำนวยความสะดวกต่างๆ ในการเรียนรู้ส่วนคนตามความหมายของการประยุกต์ใช้นั้นได้แก่คนที่ทำงานหรือมีความชำนาญงานในแต่ละสาขาซึ่งมีอยู่ในวงสังคมโดยทั่วๆ ไปซึ่งคนเหล่านี้นับเป็นผู้เชี่ยวชาญถึงแม้จะไม่ใช่ นักการศึกษาแต่ก็สามารถจะช่วยอำนวยความสะดวกหรือมาเป็นวิทยากรเพื่อเสริมการเรียนรู้ได้ในการให้ความรู้แต่ละด้านเช่นศิลปินนักการเมืองนายธนาคารช่างซ่อมรถยนต์ เป็นต้น 2) วัสดุ (materials) วัสดุในการศึกษาโดยตรงจะเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียนรู้โดยรูปแบบของวัสดุมีใช้สิ่งสำคัญที่

จะต้องคำนึงถึงเช่นหนังสือสไลด์ฟิล์มสตริปแผ่นที่หรือสื่อต่างๆ ที่ใช้ร่วมกันซึ่งเป็นทรัพยากรทางการเรียนและได้รับการออกแบบเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนส่วนวัสดุที่นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนจะมีลักษณะเช่นเดียวกับวัสดุที่ใช้ในการศึกษาแต่เนื้อหาที่บรรจุในวัสดุนั้นส่วนมากจะอยู่ในรูปของการให้ความบันเทิงเช่นการจัดนิทรรศการภาพเขียนหรือภาพยนตร์สารคดีชีวิตสัตว์ เป็นต้นซึ่งสิ่งเหล่านี้มักถูกมองไปในรูปของความบันเทิงแต่สามารถให้ความรู้ทางการศึกษาได้เช่นกัน 3) อาคารสถานที่ (settings) หมายถึงตัวตึกสิ่งแวดล้อมซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับทรัพยากรรูปแบบอื่นๆ สถานที่สำคัญในการศึกษาได้แก่ตัวตึกและสถานที่อื่นๆ ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยส่วนรวมเช่นห้องสมุดหอประชุมสนามเด็กเล่น ส่วนสถานที่ต่างๆ ในชุมชนก็สามารถใช้เป็นทรัพยากรสื่อการเรียนได้เช่นโรงงานตลาดสถานที่ทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น 4) เครื่องมือและอุปกรณ์ (tool and equipment) เป็นทรัพยากรการเรียนรู้ที่ช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่นส่วนมากเป็นเครื่องมือทางด้านโสตทัศนูปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เช่นเครื่องถ่ายเอกสารเครื่องคอมพิวเตอร์และ 5) กิจกรรม (activities) โดยทั่วไปและกิจกรรมที่กล่าวถึงนี้มักเป็นการดำเนินงานที่จัดขึ้นเพื่อกระทำร่วมกับทรัพยากรอื่นๆ หรือเป็นเทคนิควิธีการพิเศษเพื่อการเรียนการสอนเช่นการสอนแบบโปรแกรมและสถานการณ์จำลองหรือการจัดทัศนศึกษากิจกรรมเหล่านี้มักมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่ตั้งขึ้นโดยมีการใช้วัสดุการเรียนเฉพาะวิชาหรือมีวิธีการพิเศษในการเรียนการสอน

เฉลิมศรี สุพร (2546, หน้า 13) กล่าวว่าประเภทของสื่อการสอนนั้นจำแนกออกได้ 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้คือ 1) สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ซึ่งได้แสดง หรือจำแนกหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆ โดยใช้หนังสือเป็นตัวเขียน หรือตัวพิมพ์ เป็นสื่อแสดงความหมายสื่อสิ่งพิมพ์มีหลายประเภทเช่น เอกสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จุลสาร จดหมาย บันทึก รายงาน ปริญญานิพนธ์ 2) สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือ โสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ สื่อการเรียนรู้ดังกล่าวเช่นแถบภาพพร้อมเสียง แถบบันทึกเสียง สไลด์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยียังรวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเช่นอินเตอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน การศึกษาผ่านดาวเทียม และ 3) สื่ออื่นๆ นอกจากสื่อสิ่งพิมพ์สื่อเทคโนโลยีแล้วยังมีสื่ออื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า สื่อ 2 ประเภทดังกล่าว เพราะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ท้องถิ่นที่ขาดแคลนสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี สื่อเหล่านี้

นฤมล อินทพงษ์ (2548, หน้า 15) กล่าวว่า สื่อการสอนสามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภทคือ ประเภทวัสดุ ประเภทอุปกรณ์ และประเภทเทคนิคและวิธีการ

ชวลิต ช่างทอง (2551, กันยายน 25) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน (instructional material : IM) แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ 1) สื่อการสอน (teaching aids units : TAU) เป็นสื่อที่ออกแบบและพัฒนาสำหรับรายหัวข้อวิชาโดยเฉพาะจะไม่ครอบคลุมเนื้อหา

ทั้งหมดของวิชาใดวิชาหนึ่งสื่อการสอนแต่ละหน่วยอาจจะประกอบด้วยสื่อเพียงประเภทหรือมากกว่าเช่นแผ่นภาพแผ่นใสโมเดลพลาสติกหุ่นจำลองสไลด์ภาพยนตร์/เทปโทรทัศน์ชุดทดลอง/ชุดสาธิตและชิ้นงานหรืออุปกรณ์จริงเป็นต้นพร้อมทั้งคู่มือการใช้สื่ออีกหนึ่งเล่มผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อให้สัมพันธ์กับบทเรียนได้โดยอิสระโดยศึกษาจากคู่มือผู้สอนซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้อุปกรณ์ที่จำเป็นทางเทคนิคซึ่งต้องนำมาใช้ร่วมกับสื่อการสอนรายการส่วนประกอบต่าง ๆ ของชุดสื่อการสอนรายการวัตถุประสงค์ของสื่อการสอนความรู้พื้นฐานและทักษะเดิมของนักศึกษาไปเนื้อหาสำหรับผู้สอนอ่านทบทวนก่อนทำการสอนด้วยสื่อคำแนะนำในการใช้สื่อระหว่างการสอนและคำแนะนำในการซ่อมบำรุงและเก็บรักษาสื่อการสอน) ชุดสื่อการเรียนการสอน (instructional material package : IMP) เป็นสื่อที่ได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นโดยศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่นจากการวิจัยทางการศึกษาสถานประกอบการด้านอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นต้นชุดสื่อแต่ละชุดจะประกอบด้วยหัวข้อย่อยหลาย ๆ หัวข้อสำหรับเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตรทางอาชีวศึกษาสาขาช่างอุตสาหกรรมการออกแบบและพัฒนาชุดสื่อแต่ละชุดดังกล่าวยึดหลักการที่สำคัญตามปรัชญาตั้งนี้สอดคล้องกับความต้องการของงานในสถานประกอบการเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษามีกิจกรรมระหว่างบทเรียนและสร้างหรือดัดแปลงได้ง่ายสื่อประเภทต่าง ๆ

สรุป สื่อ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่นๆ

ลักษณะของสื่อการสอนที่ดี

อัจฉรวาท วัฒนศักดิ์ (2551, กันยายน 20) กล่าวว่า สื่อการสอนที่ดีย่อมช่วยให้การเรียนรู้อบรมผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้ 1) ความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ลักษณะเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เป็นสิ่งกำหนดให้ทราบว่าพฤติกรรมขั้นสุดท้ายของผู้เรียนจะเป็นเช่นไรโดยทั่วไปแบ่งพฤติกรรมทางการเรียนรู้ออกเป็น 3 ประเภทด้วยกันคือ ประเภทความรู้ความเข้าใจที่จะเป็นพื้นฐานของการนำไปใช้กับปัญหาได้ได้แก่การอธิบายได้การประเมินค่าได้การสร้างกฎเกณฑ์หลักการได้ เป็นต้นประเภทที่สอง การลงมือปฏิบัติที่จะนำไปสู่ทักษะในการทำงานต่อไปและ ประเภทที่สามความรู้สึกด้านอารมณ์ที่จะมองเห็นคุณค่าหรือเกิดความสนใจในเนื้อหาการเรียนนั้นต่อไป2) ความเหมาะสมกับรูปแบบของการเรียนการสอนอาจกำหนดรูปแบบของการเรียนการสอนเป็นลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้คือสอนเป็นกลุ่มใหญ่พร้อมกันการสอนกลุ่มย่อย และการสอนรายบุคคลผู้เรียนจะเรียนรู้จากเนื้อหาและกิจกรรมการเรียน3) มีความเหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน 4) มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของการใช้สื่อ

เปรมิกา คำโย (2551, กันยายน 20) กล่าวว่าสื่อการสอนที่ดีควรมีลักษณะที่น่าสนใจ ดังนี้ 1) เหมาะกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สามารถนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน2)

เหมาะกับวัยของผู้เรียน 3) เหมาะกับกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนจะต้องคำนึงถึงสื่อเสมอ ว่าใครเป็นผู้ใช้ ถ้าครูสาธิตให้นักเรียนชมสื่อที่เป็นวัสดุจำพวกแก้ว สามารถใช้ได้ แต่ถ้านักเรียนลงมือปฏิบัติ สื่อต้องเปลี่ยนเป็นพลาสติกหรือวัสดุอื่นที่ไม่แตกหักง่าย 4) ใช้ง่ายปลอดภัยและสะดวก ลักษณะของสื่อควรมีขนาดพอเหมาะ และ 5) ไม่สิ้นเปลืองและคุ้มค่า

สรุป ลักษณะของสื่อการสอนที่ดี จะต้องสามารถประกอบการสอนได้ตรงตามเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้นั้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียนตามวัย และทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

หนูม้วน ร่มแก้ว (2545, หน้า 111-113) กล่าวว่า นอกจากสื่อการสอนที่ดีแล้ว ขั้นตอนการใช้สื่อการเรียนการสอนก็มีผลต่อการใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย การใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อประกอบการเรียนรู้หรือการศึกษานั้นผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ในการใช้สื่อการเรียนการสอนดังนี้

ขั้นเลือกในปัจจุบันสื่อการเรียนการสอนมีมากมายหลายชนิดจึงเป็นการยากที่ผู้สอนจะตัดสินใจว่าจะเลือกใช้สื่อใดดีมีแนวทางในการเลือกโดยพิจารณาความเหมาะสมจากวัตถุประสงค์การสอนเนื้อหาวิชาผู้เรียนความน่าสนใจของสื่อเวลาและสถานที่

ขั้นเตรียมการเมื่อผู้สอนทำการเลือกสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนได้แล้วก่อนใช้สื่อต้องเตรียมการใช้สื่อโดยการเตรียมตัวผู้สอนตัวผู้เรียนตัวสื่อและสถานที่ในการใช้สื่อขั้นการใช้สื่อหลังจากได้เตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนแล้วขั้นใช้สื่อซึ่งมีหลักสำคัญคือใช้สื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และใช้ในเวลาที่กำหนดไว้

ขั้นประเมินผลขั้นตอนสุดท้ายของการใช้สื่อการเรียนการสอนคือขั้นประเมินผลเพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและผลที่เกิดขึ้นว่าตรงตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้างการประเมินผลควรประเมินในด้านของผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและผลการใช้สื่อ

จากที่กล่าวมานั้น สื่อที่ใช้ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งประกอบไปด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีสื่อและอุปกรณ์อื่นๆ เช่นอาคารสถานที่โต๊ะเก้าอี้ กระดานเขียนหนังสือแบบเรียนสมุดดินสอตลอดถึงอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่มีราคาแพงทั้งหลายเช่น อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีอย่างเพียงพออยู่ในสภาพใช้งานได้และใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนช่วยให้เกิดการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพครูที่มีคุณภาพต้องสามารถผลิตและพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การศึกษาสำหรับการสอนของคนด้วย

ขอขยายความพร้อมเกี่ยวกับสื่อการสอน

ซูรีพร สุระโชติ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านสื่อการสอนควรพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) นโยบายด้านสื่อและอุปกรณ์การสอนของกระทรวงศึกษา 2) มาตรฐาน

ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน 3) มีบุคลากรในด้าน การจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อและผู้ใช้สื่อที่มีความรู้ความชำนาญและ4) มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ ในโรงเรียนในสังกัด

ประยูร อนุมาน (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสื่อการสอน คือตัวบุคลากรที่มีความรู้ และมีงบประมาณ ที่เพียงพอมีคณะกรรมการคัดเลือกสื่อ มีการพัฒนาสื่อ มีการตรวจสอบประเมินค่าการใช้สื่อทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษาสื่อต้องมาจากความต้องการในการจัดการศึกษาที่มีปัญหา

สุจิตา เนตร์ศิริ (2552, มิถุนายน 5) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล สื่อการสอนควรพิจารณาเงินงบประมาณที่ได้รับ จัดหาจัดซื้อสื่ออุปกรณ์การสอนที่เพียงพอ ความรู้ความเข้าใจในการจัดซื้อจัดจ้าง

สุนิ คุณประดิษฐ์ (2552, มิถุนายน 8) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสื่อการสอน ควรพิจารณาดังนี้1) องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีสื่อ สิ่งพิมพ์ สื่อวัสดุ สื่อธรรมชาติ สื่อเทคโนโลยี เป็นต้น ที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาที่หลากหลาย 2) มีแผนในการใช้และประเมินสื่อวัสดุการเรียนการสอน 3) มีคณะกรรมการคัดเลือก พัฒนาสื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาและได้มาตรฐาน และ4) มีการประเมินการใช้สื่อ หลังจากจัดการเรียนการสอน

ลัดดา แพงอูด (2552, มิถุนายน 10) กล่าวว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านสื่ออุปกรณ์การสอนควรพิจารณาดังนี้1) สื่อการสอนนั้นต้องมีความหลากหลาย ทั้งวัสดุ ครุภัณฑ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย 2) ควรเป็นสื่อที่ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ครูต้องทำเป็นแบบอย่าง 3) มีการทดลองวิจัย นำมาใช้ได้อย่างชัดเจนตามจุดประสงค์ 4) งบประมาณที่สนับสนุนเพียงพอและ5) ควรได้รับการสนับสนุนให้ผลิตสื่อที่เหมาะสมกับวัย ชั้น วิชา จุดประสงค์ มาตรฐาน

สรุป ความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมของสื่อการสอน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องมีสื่อการสอนที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษามีการวางแผนที่จะใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการสรรหาสื่อ โดยสื่อต้องมาจากความต้องการในการจัดการศึกษาที่มีปัญหา เช่นการดูแลปัญหาจากบันทึกหลังการสอน มีคณะกรรมการคัดเลือกสื่อ มีการพัฒนาสื่อเช่นการที่เป็นระบบและการตรวจสอบประเมินค่าการใช้สื่อทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และมีการหาทดแทนเมื่อสื่อสิ้น สิ้นอายุไม่เพียงพอหรือเกิดความต้องการอีก มีการพัฒนา และสนับสนุนเทคโนโลยี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สมคิด หอมพิกุล (2544, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรีผลการวิจัยพบว่า 1) ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรีโดยภาพรวมและรายด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีระดับความพร้อมตามลำดับตั้งนี้ ด้านการยอมรับในท้องถิ่นด้านบุคลากรด้านการประสานงานและการประชาสัมพันธ์ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนด้านการบริหารจัดการและด้านงบประมาณเมื่อพิจารณาแต่ละชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 2 มีความพร้อมในระดับมากส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 3 ชั้น 4 และชั้น 5 มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางและ 2) ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมทุกด้านใน 4 ชั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 2 มีความพร้อมสูงกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 3 ชั้น 4 และชั้น 5 และองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 4 มีความพร้อมสูงกว่าชั้น 5 ส่วนที่เหลือนั้นมีความพร้อมไม่แตกต่างกัน

ยุทธการ ศิริเวชมงคล (2545, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสิรินธรจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสิรินธรจังหวัดอุบลราชธานีที่มีต่อความพร้อมในการจัดการขั้นพื้นฐานความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ การดำรงตำแหน่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประชากร ซึ่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสิรินธรจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 146 คนเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอสิรินธรจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบของ ลีเคอร์ทจำนวน 39 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยของประชากร ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสิรินธรจังหวัดอุบลราชธานี แยกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกกลุ่ม มีความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางและ 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอสิรินธร จังหวัด

อุปราชธานีจำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การดำรงตำแหน่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประชากรโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชนวัฒน์ คุณวุฒิปริชาชาญ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหล่าอำเภอน้ำหนาวในจังหวัดอุบลราชธานีพบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระบบส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 เป็นอย่างดีซึ่งเป็นผลดีต่อการรับการถ่ายโอนบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษาในระบบตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2542 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระบบมีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมในด้านต่างๆอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านโดยมีความพร้อมด้านบุคลากรมากที่สุดรองลงมาเป็นความพร้อมด้านการบริหารจัดการและความพร้อมในด้านสถานที่วัสดุอุปกรณ์ตามลำดับบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการรับถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาในระบบในด้านความพร้อมบุคลากรด้านการจัดการและด้านสถานที่วัสดุอุปกรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มผู้ปกครองและกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นด้วยมากกว่ากลุ่มครูอาจารย์แต่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระบบที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านงบประมาณไม่แตกต่างกัน

สุรเจต ปาลี (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเชียงใหม่ผลการศึกษาพบว่า 1) ความพร้อมในด้านรายได้ด้านศักยภาพบริหารงบประมาณด้านแผนการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง 2) ความเหมาะสมในด้านการจัดสรรงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลางส่วนด้านการมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อย และ 3) ความต้องการในท้องถิ่นจากมติขององค์การบริหารส่วนตำบลและเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางความต้องการในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความต้องการในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542การบริหารงานด้านอาคารสถานที่และด้านโครงสร้างในการบริหารการศึกษาดำเนินการตามลำดับ

เรืองเดช จันทร์สุเทพ (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องความพร้อมของปัจจัยที่ส่งผลการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพร้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ทั้ง 5 ด้านได้แก่ด้านบุคลากรด้านอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ด้านงบประมาณด้านการประสานงานและประชาสัมพันธ์ด้านการยอมรับภายในท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบความพร้อมของ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ตามสถานภาพต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยด้านบุคลากรมี 3 คู่ ได้แก่ ผู้บริหารกับครู ผู้บริหารกับกรรมการสถานศึกษา และครูกับกรรมการสถานศึกษาด้านงบประมาณ มี 2 คู่ ได้แก่ผู้บริหารกับครู และผู้บริหารกับกรรมการสถานศึกษาด้านการประสานงานและประชาสัมพันธ์มี 1 คู่ ได้แก่ผู้บริหารกับครูด้านการยอมรับภายในท้องถิ่น มี 1 คู่ ได้แก่ ผู้บริหารกับครู และ 3) การเปรียบเทียบความพร้อมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ตามขนาดโรงเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยด้านบุคลากรมี 2 คู่ ได้แก่โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลางโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็กด้านวัสดุอุปกรณ์มี 3 คู่ ได้แก่โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลางโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านงบประมาณมี 2 คู่ ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก

วิเศษ สบายจิตร (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดภูเก็ตผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมที่จะรับโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ได้แก่การที่ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การดำเนินงานทางด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลและคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษาน้อย 2) ในด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดภูเก็ตเมื่อพิจารณาจากระดับคุณภาพของตัวชี้วัดตามผลการประเมิน ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.97 แสดงว่ามีความพร้อมในระดับปานกลางโดยสามารถจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาหรือรับโอนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาได้ และ 3) รูปแบบการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาตามองค์ประกอบของเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาทั้ง 5 ด้านดังนี้ 1) ประสบการณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการหรือการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา และสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในทุกด้านทั้งด้านทรัพย์สิน วิชาการ การบริการและกิจกรรมโดยจัดทำแผนการสนับสนุนอย่างเป็นระบบและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนในการจัดการศึกษาโดยจัดตั้งเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อการศึกษาและระดมความร่วมมือจากชุมชนในทุกด้าน 2) แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาการจัดการศึกษาซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านต่างๆ ที่เหมาะสมกับระดับประเภทและรูปแบบการศึกษา โดยการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาโดยระดมความคิดทุกภาคส่วน

จัดทำแผนปฏิบัติการให้ครอบคลุมทุกภารกิจ3) วิธีการบริหารและการจัดการศึกษาควรจัดรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นก่อนนอกจากองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่อาจมีความพร้อมก็อาจบริหารและจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง4) การจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดสรรและสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาให้มากขึ้นโดยการจัดทำแผนการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ แต่สัดส่วนรายได้ที่สนับสนุนไม่ควรน้อยกว่าร้อยละ10ของรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลและ 5) ระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนและความต้องการของชุมชนโดยการจัดทำแผนรณรงค์การเข้าเรียนของประชากรวัยเรียนความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยการจัดประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนเกี่ยวกับความพร้อมการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีและเจตคติทางบวกของการมีส่วนร่วมในการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผกาวัลี พัฒนกิจ (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาความพร้อมในการรับถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลาผลการวิจัยพบว่า1) ความพร้อมในการรับถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยโดยมีความพร้อมด้านการบริหารงบประมาณเป็นอันดับรองลงมาคือด้านการบริหารทั่วไปด้านบริหารบุคคลและด้านการบริหารวิชาการตามลำดับ 2) เมื่อเปรียบเทียบความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการรับถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรายด้านจำแนกตามเพศอายุระดับการศึกษาตำแหน่งประสบการณ์การทำงานขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า 1) บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศและตำแหน่งต่างกันมีความพร้อมในการรับถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน2) บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความพร้อมในการรับถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการบริหารงานวิชาการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกันมีความพร้อมในการรับถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการบริหารงบประมาณมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาและขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างกันมีความพร้อมในการรับถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ5) บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่างกันมีความพร้อมในการรับถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

สุเทพ ศรีลิขิต (2548, บทคัดย่อ) การศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาระยะของเขต 2 มี ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวม รายด้าน และรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผู้บริหารและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่สังกัดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรับโอนสถานศึกษาโดยรวม รายด้าน และรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง 3) ผู้บริหารและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับโอนสถานศึกษาโดยรวม รายด้าน และรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง 4) ผู้บริหารและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่สังกัดต่างกัน คือ องค์กรการบริหาร ส่วนตำบล และเทศบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับโอนสถานศึกษาโดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 5) ผู้บริหารและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งต่างกัน คือ ผู้บริหารกับสมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมโดยรวมและรายด้าน เกือบทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านการบริหาร และการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ6) ผู้บริหารและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคิดเห็นเพิ่มเติมสำคัญเกี่ยวกับความพร้อมในการรับโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีความเข้าใจในนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ มีการสนับสนุนงบประมาณประชาชนเห็นด้วยในการรับโอนสถานศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ขาดความพร้อมในด้านประสิทธิภาพ ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพราะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กผู้บริหารและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวุฒิการศึกษาน้อยและระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่งไม่แน่นอน

สุชาดา วงษ์แก้ว (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า1) ระดับความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกระดับชั้นในภาพรวมทั้ง6ด้านอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อจำแนกตามชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลปรากฏว่าชั้น2โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางแต่มีอยู่ 2 ด้าน ที่มีความพร้อมอยู่ในระดับสูง คือ ด้านประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาและด้านแผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาส่วนชั้น3โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีอยู่ 1 ด้านที่มีความพร้อมอยู่ในระดับสูง คือด้านประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาและชั้นที่ 4โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีอยู่1

ด้านที่มีความพร้อมอยู่ในระดับสูง คือด้านระดับและประเภทการศึกษาส่วนชั้น5โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มี - ด้านความพร้อมอยู่ในระดับต่ำคือด้านประสบการณ์ในการจัดการศึกษาด้านแผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาและด้านการจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษาการทดสอบสมมติฐานพบว่าค่าเฉลี่ยความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลชั้น2 ชั้น3 ชั้น4และชั้น5แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่าชั้น5มีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแตกต่างจากชั้น2 ชั้น 3 ชั้น 4อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สรุปได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลพบุรีที่มีชั้นแตกต่างกัน ความพร้อมในการจัดการศึกษาก็แตกต่างกัน

ชุตินา พึ่งบัว (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาและองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์สรุปผลการวิจัยดังนี้ 1) ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกัน พบว่า 2.1) ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันไม่แตกต่างกัน 2.2) ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันพบว่า ไม่แตกต่างกัน2.3) ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันพบว่า ไม่แตกต่างกัน 2.4) ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งแตกต่างกันพบว่า ไม่แตกต่างกัน และ 2.5) ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกันพบว่า ไม่แตกต่างกัน

พิมมาศ สกุสสุทวิวัฒน์ (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไปด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารวิชาการ 2) เปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและที่ตั้งของโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อุดมชัย ทองสังข์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรีอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชัยบาดาลจังหวัดลพบุรีด้านบุคลากร เตรียมอัตรากำลังรองรับโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาดำเนินการฝึกอบรม พัฒนาศักยภาพผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาทุกประเภท ทั้งพัฒนากระบวนการปฏิบัติการศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรทำงานงบประมาณ จัดตั้งและจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเพื่อสามารถบริหารจัดการ และให้บริการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้านวัสดุอุปกรณ์ ให้มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ด้านการเรียนการสอน เทคโนโลยี และอุปกรณ์ ก็พาให้เพียงพอ รวมทั้งปรับปรุงอาคารสถานที่และภูมิทัศน์ให้สวยงามด้านการจัดการ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษารวมทั้งตั้งส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนตำบลคือส่วนการศึกษาเตรียมการด้านข้อกฎหมายต่างๆ เพื่อเพิ่มอำนาจหรือกระจายอำนาจการบริหาร ทั้งด้านการบริหารงานบุคคล การบริหารจัดการ และการบริหารการเงิน ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความอิสระและความคล่องตัวมากขึ้น

ก้องเกียรติ พวงศรีเคน (2551, บทคัดย่อ) ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอลำทะเมนชัยจังหวัดนครราชสีมาเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1) บุคลากรทางการศึกษาเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ด้านคือด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านงบประมาณอยู่ในระดับน้อย 2 ด้านคือด้านบริหารงานทั่วไปและด้านบุคลากรและ 2) บุคลากรทางการศึกษาที่มีรายได้ประสบการณ์ในการทำงานระดับการศึกษาและตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน

ชุมพล เฉลิมทิพย์ (2553, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่องความคิดเห็นต่อความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ศึกษากรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อความพร้อมในการรับถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ศึกษากรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการจำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรส และตำแหน่งการปฏิบัติงานใน

ภาพรวมแตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านวิชาการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ซอร์เบลโล (Sorbello, 1978, p. 598-A) ได้ทำวิจัยบทบาทของผู้ปกครองครูนักเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ทัศนคติของครูใหญ่และผู้ปกครองนักเรียนศึกษาความสัมพันธ์ 5 ด้าน ดังนี้บริหารงานทั่วไป นักเรียน อาคารเรียน อุปกรณ์อำนวยความสะดวก หลักสูตรและประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียน การจัดหลักสูตรประเมินผลของครูระเบียบวินัยโรงเรียนและเสนอให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนด จุดมุ่งหมายของโรงเรียน

ฟอร์เลอร์ (Fowler, 1986, p.3204-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับขวัญกำลังใจในการทำงานของครูอาจารย์ในโรงเรียนที่ไม่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีขวัญกำลังใจในการทำงานต่างกัน

ชูเลอร์ (Schuler, 1990, p.1595 -A) ได้ศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านการศึกษา ในมหาวิทยาลัยมินเนโซตา สหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพพบว่า ประชาชนสนใจมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังพบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างไม่มีประสิทธิภาพเกิดความบกพร่องในการสื่อสาร ปัญหาของการมีส่วนร่วมได้การเข้าร่วมโดยขาดความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมด

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษานั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างในการจัดการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรใหม่ที่ทำหน้าที่ในด้านการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งต้องศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผู้วิจัยนั้นได้ใช้องค์ประกอบความพร้อมของการจัดการศึกษาของ การการสังเคราะห์งานวิจัยความพร้อมในการจัดการศึกษามาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ในการศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี